

KNIHA VZPOMÍNEK MILOSLAVA LINKY Z LOUŽNICE

* 21.6.1896 – +19.1.1992

Můj dědeček Vojtěch Linka narozen 17. 9. 1844 v Loužnici č 37 měl za manželku Marii Šimůnkovou z Držkova č. 36. Dědeček nejprve brousil a pak také v břidličném lomě dral. V období od roku 1888 do 1895, kdy firma Ludvík Breit v Lučanech nad Nisou, v okrese Jablonec nad Nisou, začal sekát perličky strojem, což jim z počátku hned nešlo, ale později nasekali s jedním strojem v lepší jakosti, nežli perličky usekané na uvedeném tenkém bruse, 30

-50kg denně. Byl to nečekaný a tehdy neuvěřitelný převrat, událostí, která neměla období. Dědeček měl draze vyrobený sklad špatnějších, nestejných délek vyrobených perliček. Sklad naprosto bezcenný. Tím zůstal bez peněz a uveden ještě do dluhů.

Sekací stroj dědeček nechtěl, neb v té době se všichni lidé, když přicházeli o práci ručním sekáním, velmi bouřili. Stroj neměl také možnost někde koupiti, neb stroje si vyrobil i u Breitů, vyráběl je dokonce český zámečník, pan Končinský, který se dlouho obával jít mezi společnost. U Breitů neměl do sekárny nikdo přístup, vše se dělo tajně, ale přesto poškození lidé tam přicházeli, hrozili a mnohokrát tam měli rozbitá okna i střeche.

Když potom dobou asi 5. let vše ztichlo, vyrobil první stroj na sekání perliček v Bozkově pan Zeman. Než mohl tatínek koupiti sekací stroj, prožívali jsme v naší rodině nepopsatelnou bídu. V chlévě jsme měli pouze jednu krávu a jednu kozu, všude plno dluhů. Na dlužnou pohledávku podepsal tatínek panu Hynkovi směnku, a když došla její splatnost, neměl vůbec žádný příjem, než jen při zábavních příležitostech za hraní na housle, chodili i v zimě pěšky hrát na Smržovku, Jablonecko do zámku na

Sychrov a často na Malou Skalu s panem Dobiášem, který hrál na basu a veselým klarinetistou panem Rydvašem, oba z Radčic.

Tatínka ani dědečka jsem neviděl nikdy opilého, ale oba měli rádi společnost.

Hned druhý den ráno se maminka dotazovala, jaký obnos v zábavě vyhrál, aby mě mohla poslat k Linkovému koupiti chléb a dětem na kaši krupici.

Na zaplacení směnky panu Hynkovi z Tanvaldu, která byla již splatná se peněz nedostávalo. Nakonec jsme měli i pro jiné dluhy dům i nábytek zabavený, trpěli jsme hladu, neb mléko od krávy nosila maminka a prodávala až v Jablonci nad Nisou. V blízkosti neměl nikdo peníze.

Maminka byla spíše jemnější postavy a kulatý, plechový osmilitrový džbán, i když byl v placatce uvázaný na záda, se při dvouhodinovém nesení pronesl. Když již měla maminka odřená záda, nosovala také mléko v krůsní. Ale to byl zase těžší náklad.

Pan Jáchym Linka, majitel krámu koloniálním zbožím nám přenechával s počátku chléb, mouku a cukr na dluh, ale později, i když jsem prosil, odmítal. Mnohdy jsem se vracel s nepořízenou a musel čekat, až nám slepice snesly tři vajíčka, za které nám pan Linka vyměnil 1kg krupice dětem na kaši.

Pan Linka Jáchym, že jsme byli příbuzní, mě několikrát, i když jsem jej prosil, přenechal chléb na úvěr a žádal, abych šel

rychle stránkou, aby mě neviděla jeho manželka. Jednou jsem šel s chlebem onou stránkou a paní Linková mě viděla, div, že mně chleba nevzala a na pana Linku hubovala tolik, že jsem bez peněz již pro nic nešel. Když bylo opravdu zle, nebylo co jíst, maminka mě poslala k Adamičkově, tetě Růženě, abych si vypůjčil 5,-Kč. Tam mě půjčili s poznámkou, že nám ráda půjčí, ale abychom půjčku vrátili. Za peníze, ačkoliv mě pan Linka o zaplacení svého dluhu

vždy upomínal, jsem šel rád nakoupit, neb nám bylo bez jídla všem smutno. Snad jsem těm všem nedostatkům již jako malý kluk rozuměl. Nejvíce mě vždy zarmoutilo, když k nám přijel soudní vykonavatel zabavovat, kde co bylo. Docházelo k dražbě, ale nikdo k nám nábytek kupovat nepřišel, jen krávu nám jednu prodali, tak byl tatínek nucen si vypůjčit od jeho bratrance pana Rudolfa Rydvala v Držkově, na směnku.

Po jednorroční lhůtě byla i ta směnka splatná a peníze nebyly. Než došlo

k dražbě, o den dříve si vypůjčil tatínek peníze od pana Güntra v Jirkově a částečný obnos na zakoupení sekacího stroje perliček od pana Zemana, zámečnicka v Bozkově s podmínkou, že bude tatínek na onom stroji sekát tyčinky, které dával pan Günter brousit po domácku v okolí blízkého Kozákova. Tyčinky tam brousili na takzvané „motačce“, vždy po jedné tyčince, každá se čtyřikrát na bruse pootočila, potom obrátila na druhé straně. K takovému broušení byla nutná velká trpělivost. Tamější okolí pod Kozákovem mělo dost nálezců vyvřelých kamenů, které tam namáhavě brousili a tak jen tam pan Günter získal trpělivých a pilných brusičů na broušení jeho 7 – 12 mm dlouhých a 2 – 4 mm silných šestihranných skleněných tyčinek v černé barvě. Obroušené tyčinky pan Günter vypral, usušil a v ohni potom tvrdých bukových polínek, na šamotových, kulatých talířích na přímém, čistém ohni sám leštil. Oleštěné nechával pan Günter navlékat po domácku a potom znovu vyprané prodával vývozcům v Jablonci nad Nisou.

Když nám sekací stroj od pana Zemana z Bozkova přivezli, chodil jem, ještě než jsem šel do školy, každý druhý den pro 10 kg otýpku tyčinkového skla k sekání do Jirkova a usekané tyčinky tam vracel. Do Jirkova jsem tak chodil asi po tři roky, do mých dvanácti let. Později s mým mladším bratrem Emilem, aby mě pomohl nést poměrně rozdělenou nůši tyčinek nebo skla. Do Jirkova jsem chodil rád, protože jsem přinesl za sekání vždy peníze a mnohdy nám dal

pan Günter desettník za donášku. Hlavně jsem byl potom rád, když jsem mohl chodit k Linkovem nakupovat za peníze.

Mezitím můj dědeček byl v dané nouzi nucen sloužit v Praze u pana Dr. Šimůnka, rodem z Augenburgů. Byl to rodák z Držkova. Panu Günterovi jsme sekali s tatínkem po mojí škole i s mojí pomocí, neb stroj nebyl ještě tak dokonalý a bylo při sekání nutno gumovými válečky posunovat tyčinky do požadované míry, které se potom pomocí níže namontovaného kola, nožem usekly. Posunování oněch gumových válečků jsem vykonával já, neb tatínka při obou operacích, za delší dobu sekání bolela ruka. Nyní jde posunování gumových válečků automaticky, na což přišel později otec sám, tak i tyčinek v různých délkách již šlo dobře. Začali jsme kupovat sklo u pana VI. Knopa v Držkově, který vedl menší sklad od firmy Josef Riedel v Dolením Polubném. Do Držkova ke Knopovem jsem chodil s mým bratrem Emilem, později dvakrát týdně, většinou pro 2x 10 kg. To bylo v roce 1908, kdy mě bylo dvanáct let a byl to vlastně náš začátek obchodování. Sklo jsme ve světničce rozsekali. V malé leštírně ohněm oleštili, maminka perličky donesla k návleku do Ruprechtic za Vysokým nad Jizerou. Když maminka nabyla doma, musel jsem se snažit mít doma pořádek a dávat pozor na sourozence. U nás v okolí ještě navlékači nebyli, spíše se zabývali broušením a malováním kroužků. V Loužnici byly brusírny skleněných kroužků v „turbíně“ u pana Josefa Boučka, ve „mlýně“ u pana Jáchyma Linky. Pan Otokár Bouček vyvážel kroužky do Indie sám, Na obci u Havlů se společníkem panem Pavlatou. Na „rovince“ pan Josef Linka s parním strojem a na Kopani pan Tomeš. Celkem bylo tehdy v Loužnických brusírnách zaměstnaných

80 – 90 lidí.

Mimo pana Otokára Boučka, všichni zde uvedení dodávali kroužky v bílých rozdělených krabicích, vývozcům do Jablonce a Lučan. V Loužnici u Matoušků se kroužky malovaly pravým, tekutým 13% zlatem a potom se zlato v mufnových pecích zapalovalo.

Když po týdnu maminka přinesla navlečené perličky, poněvadž se zboží ve středu dodávalo, bylo-li v pořádku, mohli jsme jít každý pátek inkasovat peníze. Před balením muselo být zboží vyprané a usušené, což maminka prováděla většinou v noci, aby mohlo být ve středu dodané. Za sekání tyčinek panu Günterovi a dodávkami zboží do Jablonce, jsme vyrovnali dluhy. V roce 1909 jsem šel do německé školy v Jablonci, abych se naučil německy. Bydlel jsem v rodině Bittnerů, v domě pana Zasche, pasiře v Rollgasse č. 8.

Potom jsem absolvoval obchodní školu v Praze. Bydlel jsem v rodině u Kuthanů, v Ječné ulici č. 24.

Po absolvování obchodní školy v Liberci jsem byl na praxi v kanceláři u vývozce pana Rudolfa Ortnera v Jablonci nad Nisou.

Po praxi mě otec potřeboval doma, kdy jsme měli o 1 metr rozšířenou leštírnu na lystrování perliček, sekárnu na 10x4 metry a v přízemí balírnu, prádelnu a výdej zboží do návleku.

Z počátku jsme dodávali zboží do Jablonce na malém vozíku, tažený vysokým černým psem, jménem „Pozor“, jehož majitel byl Pepík Schovánek z Hutí. V té době jsme vyráběli atlasové perličky „1“, navlékané na 60 cm, později 10/0 3x cristal aster na 98 vrhů, Sphinx, to jsou černé listrované perličky

Návlek broušených perliček, tak zvaných „tříkrátek“ byl prováděn po deseti nitích a deseti malých svazečků svázaných v jeden celek s jedním čmuchem. Svazek, bundlík á 30 svazků. Jedna nit obsahuje 0,3 svazky.

Uvedené zboží kupovala nejvíce Francie, která ovlivňovala před světovou válkou modu. Ve Francii kupovali naše zboží Američané a ostatní svět. V roce 1912, kdy jsem se vrátil ze škol, vystavěli jsme další budovu. V přízemí byla prádelna, v poschodí balírna a ve II. poschodí kanceláře.

První den když jsem přišel do kanceláře v límečku, vystrojen pro kancelářskou práci, a spatřil mě tatínek tak vyparáděného, vrátil mě domů a nařídil, abych se oblékl do práce, že musím nejdříve naučit se všechny práce ve výrobě, abych mohl lidem ukázat, jak se co vyrábí, jinak

bych byl k ničemu. Toto neoblomné nařízení jsem musel respektovat. Nejdříve jsem začal s leštěním perliček ohněm. Druhý den, když jsem přišel o něco později, byla otcova vítko, že si musím zapamatovat, chci-li v životě něčeho docílit, abych se ke svým povinnostem dostavoval vždy jako první, před ostatními. Zdrží. li tvůj příchod do práce něco vážného, musíš svým spolupracujícím vše řádně zdůvodnit. Zdůvodňuj každý tvůj poklesek pravdivě, jinak by ti lidé i ve vážném případě nevěřili, takového člověka si nikdo z řádných občanů neváží. Snaž se každému vyhovět a být nápomocen. Hleď, abys měl na svém osobním kontě dle možnosti u každého „DAL“, ne-li „MÁ DÁTI“. Později v praxi jsem poznával, že můj otec se v jeho konání podle uvedených slov skutečně nesmlouvavě řídil a podle toho byl také vážen. Jelikož jsem byl manuální práci nezvyklý, bylo pro mě leštění u ohně dost nesnadné. V žáru vyndávat a nabírat dost těžké šamotové talíře do pece. Když jsem měl talíře při žáru v peci, musel jsem dbát na to, abych půl metru dlouhá dřevěná polínka pod talířem správně přiložil tak, aby oheň stejnoměrně působil na celý kulatý šamotový talíř, jinak by byly perličky nestejně lesklé a místy zase přílišným ohněm dírky perliček zataveny, nelezly by na jehlu a potom nitě, byly by bezcenné. Když jsem toto leštění ohněm během čtyř měsíců již ovládal, přešel jsem k lystrování. Lystrování se provádělo ve vysoké, uhlím vytápěné třímufnové peci a nad mufnami pece byla plechová trouba pro pět plechových talířů o rozměrech 30x30 cm, na částečné stejnoměrné vypalování perliček, napuštěných tekutým lystrem. Napuštěné perličky lystrem se při vypalování ohněm dost slepovaly a proto při předávání talířů z hořící trouby do níže vestavěných a více již rozžhavených mufen, bylo nutné perličky železnou delší lžící rozhrnovat, aby byl lystr stejnoměrně zapálen a v rohách talířů, do kterých oheň více působil, nebyly perličky zbaveny lystru a tím nelesklé. Při lystrování byla také nutná obezřetnost, umět v zadu i ve předu pece udržet stejnoměrný oheň. Napouštění nahřátých perliček před jejich vypalováním lystrem jsme nejdříve prováděli ručně a to tak, že na kulatém lubu jsme měli rozprostřenou kalikovou látku, na kterou jsme nanесли lyst a vždy po dvou kilech perliček jsme lubem s perličkami tak dlouho do kulata míchali, až byl lyst na perličkách stejnoměrně nanesen. Později jsme toto dost namáhavé nanášení lystru na perličky zmechanizovali tak, že jsme kulatou nádobu uvedenou v kulatý pohyb elektromotorem a v nádobě s perličkami jsme lyst nanášeli vstřikováním. Tím jsme si dost namáhavou práci usnadnili. Když nám šlo lystrování velmi dobře, bylo naší snahou, abychom si také perličky irisovali. Irisování tehdy

dobře prováděl na celém Jablonecku jediný pan Emil Hübner na Smržovce.

Já jsem tehdy chodil každý týden pěšky na Smržovku do kursu francouzštiny. Při té příležitosti jsem vyzvídal utajované tam irisování, jak a kdo se na této práci účastní. Pomalu jsem se dozvěděl adresu na Hübnerova pomocníka, byl to němec pan Váter. Pan Váter jako pomocník irisování dokonale neovládal, na co se vmlouval a ze začátku nechtěl nechat obломit, aby nám ukázal alespoň to, co umí. Byla to práce s přemlouváním dlouho nesnadná, on německé národnosti, náš podnik rise český. Národnostní rivalita byla toho času již dost značná. Přes to vše, nechal se za značný úplatek pan Váter obломit. Nejdříve nám vyrazil, kdo by nám vyrobil lisovací aparát, ten stejný jako panu Hübnerovi, takzvaný mlýnek s trychtýřem, místem pro pohybování sítka s perličkami, nahřátými nad výpary cínové soli, z níže rozžhavené 8 kg těžké ocelové cihly. Pro orisování a další leštění ohněm, pro rozšířenější výrobu našich perliček jsme byli nuceni postavit „pisárnu“. Když byla pisárna postavena s mufnovou pecí na nahřívání perliček, irisování a nahřívání dost veliké cihly v ohništi, další mufnové pece na lystrování a dvou pecí na leštění perliček ohněm, přivezli jsme také k mufnové peci lisovací aparát.

Jednu neděli ráno jsme přivezli tajně pana Vátra, aby nám ukázal irisování. Zkoušky jsme prováděli do samého večera, ale jakosti irisované perličky nebyly. Hned druhý den jsme irisovali s otce a dost dlouho jsme laborovali, než jsme docílili správný postupný dekor perliček. Je důležité, aby byla ocelová cihla dobře rozžhavená, perličky do sítka stejnoměrně nahřáté v mufnách pece a potom odstíny irisu přicházejí, nejdříve tak zvaný Sphinx, dále při pohybování sítkem se znovu ohřátými

perličkami nad výpary cínové soli, po dalším jejím přidání, objeví se na perličkách modrý iris, další červený a ještě další pěkně zelený iris.

Toto irisování pro nás nebylo snadné, nežli jsme mohli předat, nejdříve můj otec, již dosti zapracovanému a dobrému odborníkovi při výrobě perliček, panu Svatému, který byl dlouho se mnou trpělivý. Po dalších asi pěti měsících mě vystřídal při irisování také náš dobrý spolupracovník pan Bartoš z Radčic. Tehdy lystrování a irisování byla naše průkopnická opravdu nesnadná práce, ale vytrvali jsme.

Při irisování muselo být sebezapření obou pracujících, protože výpary cínové soli se rozprostíraly i mimo irizující aparát, trpěli jsme zalykáním a v létě i teplem.

Dále jsem procházel učební dobou při barvení, stříbření a naposled sekání perel a tyčinek. Učení pro mě nebylo snadné, ale po tom všem jsem uznal, že bylo projít celou výrobou velmi nutné i poučné. Věděl jsem dobře, jak kterou práci mám ohodnotit, zda byla správně nebo špatně provedena. Nejpozději, když jsem se dostal do balírny, poznal jsem, na kterém úseku byla práce nevhodně provedena a zdůvodněně jsem mohl provést u dotyčného spolupracovníka, bez jakéhokoliv znervózňování patřičnou nápravu.

Při našem odborném vedení výroby docílili jsme nejlepší jakosti zboží, což bylo na celém Jablonecku pověstné. V balírně jsem nenechal zabalit a expedovat špatnou jakost zboží, neb při výrobě, když jsme přišli na závadu, nechalo se zboží snadno napravit, buď novým přepráním, nebo uhlazením v bubnech. Mimo práce s balením zapisoval jsem objednávky, sledoval dle pořadí jejich vyřizování. Pro objednávky jsme chodili s mým otcem do Jablonce a každý pátek za dodávky inkasovali. Při inkasování jsme jednali se zákazníky o postupu výroby dle jednotlivých zakázek, kdy zboží dodáme, nakupovali jsme potřebný materiál a chemikálie k výrobě. Při cestách do Jablonce jsem se dozvěděl o větším skladu skla v Riedlově likvidované sklárně na Nové Vsi u Jablonce n/N. Prodej skla byl podmíněn, aby byl prodán v celku a hlavně v krátkou dobu odvezen za oves koňům, protože tehdy firma Josef Riedel měl hodně koňů, auty někdy pro zaváté silnice sněhem se ještě nejezdilo.

Sklad tyčinkového skla sestával z ponejvíce z vyřazených sil, čísel, ale zato byl celkem levný. Otec přes to vše pro koupení skladu nebyl, nezdáli se mu vyřazené síly, neměli jsme také na tento větší sklad uskladnění, ani volné sekací stroje.

Já jsem byl pro každé rozšíření výroby žhavý. Otce jsem přemlouval, až se pro koupení skladu rozhodnul. Abychom měli možnost sklo uskladnit, postavili jsme narychlo pouze dřevěné skladiště a potom jsme sklo převáželi již vlastním koněm. Uvedený sklad skla ležel dost dlouho bez použití, neb nebyl, jak již jsem uvedl na běžnou výrobu běžného zboží nevhodný. Abychom neběžné silné tyčinky zpeněžili, vyrobili jsme z nich větší vzorky, pěkně ostříbřili a orisovali. Tyto jsme bezplatně předali výrobcům náhrdelníků v Zásadě. Na vyzorkované náhrdelníky docházely postupně objednávky. Když bylo na tyto druhy perel již mnoho objednávek, neměli jsme mimo dvou sekací stroje. Vydal jsem se proto, aniž bych o tajném úmyslu mému otci něco sdělil, do Bozkova k panu Zemanovi, který měl již delší dobu vyrobeny tři sekací stroje. Ačkoliv jsem měl v úmyslu koupit pouze jeden stroj, uvažoval jsem, jaké máme k sekání množství skla a objednávek. Po zralém uvážení a dané příležitosti koupit stroje, rozhodl jsem se koupit všechny tři skladované stroje.

Když jsem se vrátil domů, otci jsem sdělil s obavou, že jsem v Bozkově koupil jeden stroj, abych tři stroje dostal domů. Jakmile kočí jel do Bozkova, sdělil jsem mu tajně, aby přivezl dle dané objednávky tři stroje. Když byly všechny tři stroje přivezeny, otec byl na mě nadmíru rozhořčen, ale že nebyly drahé a skleněné tyčinky a odbyl byl, s hotovou věcí se otec postupně smířil.

Za nedlouho byly stroje mnohem dražší a nebyli nikde ke koupi, protože pan Zeman byl na celou jejich výrobu sám.

Dost dlouho jsme měli v používání pouze čtyři sekací stroje, pátý zůstával v rezervě, připraven pouze na sekání tyčinek. Když bylo ještě více objednávek, přivzali jsme do zaměstnání, jako seřizovače strojů pana Opočenského, který sekal tyčinky, až když měl stroje ostatních čtyřech sekáčů v pořádku.

V roce 1914, kdy byla vyhlášená světová válka, můj otec byl povolán do vojenské služby do Šoproně v Uhersku. Narukoval s vystavenou žádostí od obce starosty pana Karla Hnídky z Bratříkova, že máme osm dětí a tak během týdne se nám vrátil celý šťastný domů. Byli jsme tomu tolik rádi. Abychom byli od vojenské povinnosti my i někteří naši zaměstnanci ušetřeni, vstoupil jsem do zaměstnání a finančně jsme podpořili výrobu v takzvané šroubárně v Loužnici, jejímž majitelem byl pan Jáchym Linka. Tam se vyráběly závitníky pro vojenské účely.

Já jsem ani tak nebyl ušetřen a v mých osmnácti letech jsem narukoval k 74. pluku do Jičína, kde byl sestavován vždy pluk, a po sestavení jsme byli převezeni do Kadaně. V Kadaně jsme byli na vojenském výcviku. Výcvik trval vždy jeden měsíc a každý měsíc byl zasilán ucelený pluk do války. Před odjezdem na frontu jsme měli předposlední pochodové cvičení, již s celou polní výzbrojí. Šli jsme již od čtyř hodin ráno z Kadaně do Žatce, kde jsme měli v 16. hodin oběd. Po obědě jsme se zase vraceli pěšky do Kadaně. Asi po jednohodinovém pochodu jsem se svalil na silnici, div, že mě vojáci z řady neušlapali. Nakonec celé řady uzavírali pochod důstojníci, včetně našeho lékaře Dr. Stejna. Ten, když mě viděl ležet na silnici, kopnul do mě a s velikým křikem, ty jeden švindléri, okamžitě vstaň a pojď. Já však přes to vše zůstal ležet na silnici a všichni šli dál. Za námi jela kuchyň a první důstojník se vrátil na koni a nařídil, aby mě naložili na kuchyň. Chvilí mě bylo dobře, ale za nedlouho mě začal ještě dost vřelý kotel pálit a tak jsem poprosil kuchaře, aby ulomil, kde jsme jeli lesem, několik smrkových větví, že mu za to dám cigarety. Kuchař mě poslechl, podestlal mě asi čtyřmi větvemi a potom byla jízda snesitelnější, jelikož kotel také poněkud ochladl. Před Kadaní nám přišla naproti kapela, ale já ležel, jako bych nic neslyšel. Když jsme dojeli do kasáren, dr. Stein

přišel ke mně a nařídil mi, abych přišel ráno na marodku, že mě uzdraví. Když jsem přišel na marodku, po vyšetření na mě podal trestní oznámení, což oznámil pro postrach u raportu celé maršce a také, že mě posílá do pevnostního vojenského vězení do Terezína, kam jsem byl také s dalšími dvěma vojiny eskortován.

Ve vězení jsem byl vyšetřen u očního lékaře, svázal a zalepil mi pěstě, abych si nemohl dát do očí prášek s poznámkou, že mě oči do rána uzdraví. Všude jsem si naříkal, že mám oční katar, který jsem vzněcoval práškem. V daném případě jsem neměl jinou možnost, než abych si otřel klouby ruky o vápnem natřenou zeď a vápno tak nanesl do očí. Druhý den jsem byl znovu volán k očnímu lékaři na vyšetření, do očí se mě dívali v tmavé komoře všelijakými aparáty a nic nesdělovali. Po lékařské prohlídce jsem byl veden před vojenské šetření, výslech a protokol se mnou byl vždy dlouhý, ale já jsem stále stejně vypovídal, že mám s očima potíže již od svého dětství, také že od dětství nosím brýle, což bylo u našeho obecního starosty, tehdy pana Hnídky na Bratříkově, který správnost mé výpovědi vyslanému důstojníku od vojenského soudu potvrdil. Já jsem skutečně od dětství brýle nosil, ovšem o tom dalším až na vojně.

Po dlouhém šetření jsem byl ještě několikrát u lékařské prohlídky. U vojenského soudu byl semnou sepisován asi čtyřikrát protokol, ale když jsem vypovídal stále stejně a ačkoliv mě bylo všude vyhrožováno, byl jsem z věznice konečně propuštěn, uznán, jako nemocný. Po jednoměsíčním trápení. Z věznice jsem se zase vrátil zpět do Kadaně k Dr. Steinovi. Měl jsem obavu, že mě bude zase zlořečit a hlavně, co se mnou provede. Divil jsem se, že nijak zvlášť nenadával, jak on to uměl, ale poslal mě k dalšímu vyšetření do nemocnice, lazaretu v Žatci. Tam byl přijatelný vedoucí nemocnice, primář, který mě požádal, abych mu byl k ruce při převazování a ošetřování, hlavně omrzlin z války. Celkový stav nemocných tam byl 500, když přijel vlak s raněnými z pole, tak jich bylo i více. Když jsem si dal sterilizováním nářadí do pořádku, bylo mě tam dobře. Měli jsme tam stále 15 -20 případů, měli od omrzlin amputovány ruce i nohy, a když začalo hnisání, musel být hnis ostříhán a lapsován, aby hnisání nepokračovalo. Je jsem věděl, že oněm ubožákům pomáháme, nezdráhal jsem se ošetřování

vykonávat, ale nejstrašnější byl křik postižených, když se jim rána lapisovala. Nikdy bych nevěřil, že při tom všem, když postižení neměli ruce, ani nohy, snášeli tolik bolesti, že chtěli ještě žít. Když jsem opouštěl po šesti týdenním pobytu lazaret v Žatci, zase uznán a neuznán nemocným. Poučení v Žatci mě utvrzovalo vědomím, že kdybych se dostal do pole, že bych nebyl dříve vrácen, až bych byl raněn. S tím vědomím jsem přijel znovu do Kadaně, kde jsem se hlásil nemocen u dr. Steina, který si semnou již nevěděl rady a tak mě poslal do veliké nemocnice v Chomutově. Tam jsem byl opět přísně vyšetřen všelijakými aparáty v temné komoře po celých šest týdnů a uznán nemocným a vrácen do Kadaně. V Kadani jsem byl Dr. Steinem při nepěkném jednání léčen a další měsíc vyšetřován, potom předán do Střekova u Ústí nad Labem k salérům a pionýrům, jako méně schopný, neosvědčil jsem se tam také a tak v krátké době jsem byl převezen do Prahy k automobilovému pluku. Z Prahy jsme byli asi s třiceti muži přiděleni do Vídně – Strebersdorfu k autokoloně. Tam jsem chodil na práci do ekonomie, zahrady, kde po deseti dnech hledali z našich řad někoho do kanceláře, kdo umí psát a mluvit německy. Feldwebel pan Hodys z Dobříše u Prahy si nás vybral tři a vedl jsem tam jednoduché účetnictví, psal na stroji, vydával a inkasoval dodávky zeleniny pro jednotlivá ministerstva a vyšší důstojníky. Když jsem byl v kanceláři asi půl roku, pan Feldwebel Hodys onemocněl skvrnitým tyfem. Když byl odvezen do nemocnice na zvláštní oddělení ustanovil mě, ačkoliv jsem se zdráhal, náš major Kraft titulár Feldweblem, abych měl možnost dávat rozkazy tamějším zahradníkům a pracujícím v ekonomii. Stálých pracovníků nás bylo 23 a každý den jich přicházelo do zahrady od komanda 40 – 60 vojáků, všichni mě schopní. Po dalších přibližně třech měsících onemocněl na skvrnitý tyfus i náš major Kraft a já zůstal v kanceláři s panem Kubátem, který také pocházel z Dobříše od Prahy a slečnou Scherzer, Vídeňáčkou. Ostatní bydleli s hlavním zahradníkem v hospodářské budově, kde byl dobytek a prasata.

Já jsem bydlel v privátním bytě u pana ing. Reibera, který měl asi čtyřletou holčičku, a celá rodina byla po celou dobu mého pobytu u nich zásobována potravinami z ekonomie, které tam donášel při jiných dodávkách náš kancelářský sluha pan Kubát. V té době nebyli ve Vídni potraviny mimo přidělu k dostání, byl tam hlad a z toho vznikaly nemoci, jak tyfus, malárie a tak rodina ing. Reibera, že jsem je zásoboval, mě byla vděčná a chovali se ke mně velice přátelsky. Děvčátko, když jsem do jejich rodiny přišel, bylo nemocné a nebyť mé pomoci v hospodářství, měli jsme i několik krav, a občas jsem jim zaslal mléko, sotva by válku přežila. Jinak jsem měl Vídeň rád, dvakrát týdně jsem chodil s panem Lešákem z Kolína na Strausovy a Lehárovy operety, v sobotu a v neděli jsme dost často chodili s panem Wenzlem z Hutí hrát tančícím. Pan Wenzel hrál na piano a já na housle, mnoho jsme toho neuměli, ale bylo nám i při tom veselo, snad také proto, že jsme cítili konec války. Před koncem války, bylo vše v naší ekonomii chaotické, v noci se střílelo, ztrácelo se auta, nikde žádná zodpovědnost, respekt před důstojníky, nebylo možné dodržet pořádek. Poslední měsíc dojíždělo vojsko z pole do Vídně na hlavní nádraží a mnoho vojáků si vezlo cenné předměty, zbraně i malé ráže, dalekohledy, triedry, nejvíce hodinek i zlatých, bezpočet dek a celt. Jeden den si také přivezli piano a harmoniky. Byli toho domnění, že si vezou vše domů, ovšem byli velmi zklamaní, když jim bylo na nádraží vše odebrané. Ačkoli se mnozí urputně bránili, nebyli puštěni do připraveného prázdného, ve Vídni vypraveného vlaku, odjíždějící do Čech. Většina vojáků, když viděli, že nikdo si nic nepoveze a neměli peníze, prosili, abych jim co kde koupil. Já jsem se nad mnohými slítoval a koupil dva kufry plný různých věcí, ty jsem nechal v mém pokoji u Reibera s ujednáním, že si pro kufry přijedu, jakmile se vše uklidní. Chtělo se mě taky už jet domů, v ekonomii se již nic nedělalo. Já jsem však měl v pokladně tržbu 32.700,-Kč. Čekal jsem týden a stále nic, žádná změna, až po osmi dnech mi telefonoval major Kraft, abych mu peníze přinesl. Když jsem konečně přijel do bytu majora Krafta a peníze jsem mu odevzdal, nechal jsem si příjem potvrdit. Major byl mým jednáním dojatý, děkoval mnohokrát a napsal mě krásné propouštěcí vysvědčení, které ještě mám, a jeho poslední slova při našem loučení byla: „pane Linka, když budete ve Vašem životě tak jako u mě čestně a spolehlivě postupovat, bude se Vám vše dobře dařit“ a s dojetím mě políbil.

Když jsem byl uveden povinnosti zbaven, do kanceláře jsem již nejel, jen z bytu jsem si vzal nejnnutnější. Kufry v bytě jsem nechal bez potvrzení. Nenapadlo mě, že bych měl s Reiberovými nějakou neshodu, když se mnou tak přátelsky loučili a za vše nesmírně děkovali.

Byl jsem přeštěpen, když jsem seděl ve vlaku a jel k Praze. kde jsem u mého komanda, tehdy tomu říkali Autokádrů, hlásil a žádal propuštění a pak jsem byl ještě šťastnější, když jsem přijel domů mezi své nejdražší.

Přibližně za měsíc jsem jel do Vídně, abych si u Reiberů vyzvednul zanechané dva kufry. Když jsem přijel do Vídně, po přenocování v hotelu, kde byla ještě rozbitá okna a na ulicích

nepořádek, jel jsem do bytu k Reinerovem. Bouchal jsem, ale nikdo mi neotevřel. Domníval jsem se, že nejsou doma a tak jsem tam jel znova po obědě. Když jsem se objevil v bytě a žádal výdej svých kufrů, bylo mým velkým překvapením, když pan Reiner vše zapřel a dokonce tvrdil, že mě vůbec nezná. Když jsem neměl nic potvrzené, nemohl jsem nijak zakročit, jen jsem poznamenal, že jestli z nouze věci prodal, nic bych mu nevyčítal a zůstali bychom dál přátelé a zůstala by mi alespoň pěkná vzpomínka na Vídeň. Toto jednání bylo poučením pro můj další život.

Vše uvedené se odehrálo v roce 1918 a mě bylo 22 let, kdy jsem se začal doma zase snažit podnikat, odbyt zboží byl dobrý. V balírně jsem pracoval každý druhý den dlouho do noci, až mě můj otec moji pili vytýkal, že si mám také odpočinout.

Prostory byly všude malé, plno zboží a tak jsme byli nuceni postavit větší balírnu, v přízemí prádelnu se sušárnou a kotel na ústřední topení i pro ostatní budovy. Nad balírnu v druhém poschodí jsme zařídili dvě kanceláře. Elektrický proud pro elektromotory a osvětlení, které jsme měli již před válkou, novým vedením od pana Jáchyma Linky ze mlýna. Elektrické zařízení nám instaloval pan Vacek z Pecky od Nové Paky. Jelikož nám po válce proud od pana Linky nestačil, postavili jsme strojoivnu

s výbušným motorem a vedle staré sekárny akumulátorovnu s šesti články, abychom měli světlo i po pracovní době, kdy motor nebyl v chodu.

Na skladě jsme měli rezervované jakostní zboží pro pařížský trh. Můj otec mi navrhoval, abych tam jel asi na jeden rok do Paříže k Friedovem na praxi, se kterými jsme byli pro naše jakostní zboží, dobře spřáteleni. Otcův návrh jsem velmi přivítal a začal se připravovat, abych tam nejel nadarmo. V Praze v Obchodní komoře jsem pro svoji záležitost získal učenlivého a znalého referenta pro styky s Francií. Žádal jsem, aby mě bylo sděleno, jaké zboží se nejvíce do Francie dováží a adresy zájemců, které jsem potom postupně osobně navštívil. Od zájemců – zákazníků jsem si vyžádal vzorky zboží, o které byl největší zájem, abych mohl při nákupu porovnat jakost a ceny, za které mohu ve Francii zboží nakoupit.

Tehdy bylo nejobtížnější získat cestovní pas a povolení, doložku od Ministerstva národní obrany, když vznikal na Slovensku – Těšinsku ještě neklid. Na Ministerstvu národní obrany jsem žádal s úředními doklady o osobní přijmutí a můj požadavek mi byl striktně zamítnut. Nezbyvalo mi, než se dozvědět osobní adresu pana ministra Udržala. Jednou, za pěkného slunného dne, byla jeho manželka před jejich vilou a to mně dodalo odvalu, abych tam vešel a můj požadavek jí sdělil. Druhý den jsem se ještě odvážil zajít za panem ministrem, na čemž jsem se domluvil s jeho manželkou. Pana ministra Udržala si ještě nyní dovedu představit, byl korpulentní postavy s plnovousem. Krátce mě vyslechnul a já se domníval, že povolení

obdržím ihned, ale byl jsem velmi zklamán, když mi sdělil, že celá záležitost musí projít úřední cestou. Po vysvětlení jsem uznal, že se nenechá nic jiného dělat a musím čekat, až obdržím úřední vyřízení.

Dne 25. 4. 1919 mi byl od prozatímní Okresní komise v Semilech doručen úředně ověřený cestovní pas.

Po přípravě ostatních, k cestě potřebných dokladů, vzorků a našeho zboží do beden k expedici, jsem vyjel do Paříže dne 13. května 1919, lůžkovým vlakem. Shodou okolností ve stejném kupé jako pan rada Šejnoha z naší Čsl.delegace v Paříži. Když jsme přijeli na hranice, předložil jsem celníkům z Ministerstva národní obrany, cestovní pas.

Během další jízdy jsem si povídal s panem radou a žádal jsem ho o radu, může-li mi doporučit nějakou spolehlivou osobu, která se vyzná v Paříži, aby mě byla během jednání nápomocna. On mi doporučil jistého pana Duška, dřívějšího majitele soustružnické výroby v Paříži.

Když jsme přijeli do Paříže, bydlel jsem první dobu v hotelu Danube. Později v privátním bytě v Rue Monge 8.

Druhý den po mém příjezdu jsem byl velmi mile přijat a pozván na oběd senioršéfem a spolumasitelem firmy Fried Frés v Rue du Cair. Jejich byt byl bohatě a velmi vkusně zařízen, oběd byl podáván dvěma sluhy v livrech, což pro mě bylo nezvyklé. V rodině Schwenka, majitele firmy Jacob H. Jeiteles to bylo podobné. V obou případech jsem předal doklady na výdej zboží, jež se ještě nacházely na nádraží. Všechny bedny s označením byly učeny pro tyto dvě firmy. Po jejich převzetí mi vše ihned zaplatili šekem na banku a částečně v hotovosti. Když jsem měl již dost peněz, tak jsem s panem Duškem nakupoval nejdříve pro Kolbena a Daněk – Praha Vysočany, vagon kalafuny a pro Vydrovu továrnu poživatin pět dřevěných sudů se 100kg sušených a lisovaných vajících, původem z francouzské kolonie v Alžiru. Pro firmu Dürschmit v Ústí nad Labem vizmut v kovu a pro firmu Mercj čaj v pytlích. Nákup jsem prováděl podle vzorků a za limitované ceny od zákazníků a s 20 – 25% přírážky za mé zprostředkování.

Pro náš podnik jsem koupil dva sudy francouzského terpentýnového oleje a kovový vizmut, oboje pro výrobu listru. Kovový vizmut jsme dali přetvořit na prášek k firmě Merck. Uvedené zboží nebylo u nás v Čechách na trhu, proto jsme stále neměli uzavřenou obchodní smlouvu. Mnou dodané zboží bylo s velkým uspokojením přijmuté a zaplacené. Dokladem toho byly další došlé objednávky. Z našeho úspěchu měl i pan Dušek radost a jezdil se mnou nakupovat velmi rád, protože dříve pan Dušek bydlel ve dvou místnostech na půdě bez příslušenství, strop a střechu měl polepené novinami a neměl peníze na nejnnutnější potřeby. Ve Francii, hlavně v Paříži byly vytvořeny skupiny pro odboj a osvobození našeho českého státu, v čele s Dr. Benešem. Později se skupina pro nejrůznější neshody, hlavně při rozdělování vysokých funkcí v našem budoucím státě, rozdělila. Druhá rozdělená skupina sestávala s pány Germely, Širokého, Richtera, Duška a ještě asi třech dalších členů. Pojetí a plány jmenované skupiny neuznávala skupina Dr. Benešem a z finančního fondu neobdržel nikdo ani ten nejmenší obnos ačkoliv všichni této druhé skupiny dali ve prospěch odboje celé svoje majetky. Příkladně panu Duškovi bylo v úřední dražbě prodáno vše i s inventářem. Když neměla manželka pana Duška peníze na nákup nejnnutnějších potravin, vytýkala panu Duškovi: „vidíš, co jsem se Ti nařikala, naprosila, abys nezanedbával svoje povolání, byl jsi jen samé schůzování, peníze jsi vydával fanaticky na fond odboje a teď se jdi najíst k panu Benešovi.“ Stejně to bylo i s ostatními členy neuznané skupiny Dr. Benešem. Skupina Dr. Beneše měla v nejlepším hotelu Savoy v Paříži pronajatých dvanáct pokojů pro různé delegace a schůzování, mimo celého domu Čsl. legaci. Uznávám také postup pana Dr. Beneše, že reprezentace našeho státu byla nutná, ale když jsem poznal bídu pana Duška a členů druhé skupiny odboje, která sestávala již ze starších lidí měla být také alespoň částečně podpořena, což neuznával při našem společném rozhovoru s panem legačním radou Šejnohou i jiných Čechů Paříži. Neuznání sestávalo jen z neúprosné rivality. Není mě již známé, zda po mém odjezdu z Paříže obdržela druhá skupina pro odboj a osvobození z fondu později nějaké uznání či finanční podporu.

Já jsem byl pro stálý ještě neklid na Těšínsku povolán telegraficky z Prahy k mému

vojenskému útvaru. Po půlročním pobytu v Paříži jsem měl navázány ty nejlepší obchodní konexe se spokojenými zákazníky a další objednávky. V jednom bývalém pekařském krámkě jsem měl zařízenou kancelář s telefonem a částečně zaměstnanou dcerou pana Duška. S objednávkami pro zákazníky v Čsl. Jsem žádal o odklad, abych nebyl nucen ihned narukovat, což mě bylo o měsíc prodlouženo. Po vyřízení nejnnutnějších záležitostí, zrušení kanceláře jsem byl povolán znovu na naši legaci. Když jsem tam vyjednával o další odklad, abych nemusel narukovat, byla mě dána možnost narukovat do francouzské kolonie, jako legionář, ale pan legační rada Šejnoha, mi to nedoporučoval, protože jsou tam možné různé onemocnění.

Nastalo těžké loučení se všemi v Paříži i s panem Cohenem, který se mnou spolupracoval také. Vydátně mě byl nápomocen při všem i při nákupech v Paříži a celé Francii. Důrazně mě doporučoval, abych jeho bratrovi zaslal nabídku našeho zboží pro Turecký trh, tam, že prodáme výhodněji než ve Francii. Stejně jsem

se loučil těžce s divadly, módními přehlídkami, modelovými domy, kam jsem s panem Friedem tak často mnohdy i bezplatně doručovali různé novinky krásné pozamenterie a bižuterie. S panem Friedem jsme byli stejného stáří, on byl pěkně urostlý, elegantní, milého zjevu a i když mu něco kalilo náladu, byl vždy, ale jen ve vhodnou dobu usměvavý. Při jeho správném postupování, bylo zřejmé příkladné školní i rodinné vzdělání. Při návštěvách a jeho vystupování kdekoliv, přísně dodržoval a mě v mnohém poučoval. Já jsem jeho příjemné chování a také i jeho výtky s povděkem přijímal, čemuž i on byl rád a pro jeho návštěvy mě kamkoliv pozval, abych mu byl společníkem, velmi rád jsem se vždy uvolnil. Pan Fried mě skvěle pomohl i při mých nákupech zboží. Vytelefonoval návštěvy i různé dotazy, což byla pro mě veliká výhoda. On to dovedl i ve svých povinnostech a proto jeho otec mu předával i choulostivé obchodní záležitosti k vyřízení, jako byly modelové domy, jejichž všechny názvy si již dobře nepamatuji. Pouze jen domy jako Jean Patou, Christian Dior, Taroni, ted Lapidus, Daure, Carven a jiné. Byli jsme rádi, hlavně u dobře pověstných modelových domů, když nám novinku převzali a uplatnili na své modely. Vyhlášené modelové domy s dobrou pověstí prodávali při módních přehlídkách, se svými manekýnkami, krásných postav a zjevů modelové výtvořky za vysoké obnosy. Poznal jsem tam, jak velikých příjmů se nechá módou získat. Módní přehlídky museli ovšem přinést mnoho svého, nákladného zajímavého, což bylo pro mě i pana Frieda velmi poutavé. Každá příležitost vidět krásné věci a ženy, jak to Paříž jen dovede, nás mladé zajímalo. Snad nikde jinde se nedovedou, hlavně ženy, s tak čarovným vkusem oblékat jako v Paříži a snad i v celé Francii. Nejpříkladněji jsem to poznal v rodině, kde jsem bydlel, na paní bytné a její dceři. Při snídani, dokud nebyly ustrojeny, jejich zjev, zvláště u staré paní, nebyl nijak zvláštní, ale kdykoliv jsem je potkal na ulici nebo zábavním podniku, nemohl jsem je ani poznat s jakým vkusem byly oblečené, namalované, zvláště stará paní vypadala na ulici o dvacet let mladší.

Snad, že jsem byl mladý, Paříž mě brzo přirostla k srdci. Život tam, alespoň tehdy se mě zdál neuposíchaný, tak jako u nás. Snídaně o třech chodech si vyžádala nejméně půl hodiny, oběd sestával z pěti chodů, u kterého jsme seděli dobrou hodinu. Tam bylo zvykem vypít ½ litru dobrého vína a ½ litru vody. Večeře, zvláště když jsme nikam nešli do zábavního podniku, bavili jsme se třeba dvě hodiny a téměř každý vypil litr vína.

Takový život, na který nezapomínám, jsem musel kvůli narukování do vojenské služby opustit. Domů jsem přijel, ale nemohl jsem se zdržet, jeden den, a když jsem hlásil v Praze nástup u mého kmenového Autopluku, že prý opožděně, musel jsem k raportu, kde jsem získal celý měsíc kasárníka.

Herrn C. Herberner
K. U. K. HOF-PHOTOGRAPH.

Můj představený byl pan Neuwirt, plukovník z Vídně, výrobce hedvábných stuh, které chtěl k nám do Československa dovážet. Nejistil jsem, z jakého důvodu mohl ještě po válce u nás sloužit. Neuměl ani dobře česky. Když se ode mě dozvěděl. Že jsem se zabýval vývozem a dovozem zboží, žádal mě, abych mu obstaral dovoz hedvábných stuh k nám, ale já jsem neměl o jeho záležitosti zájem, zvláště když jsem nemohl po službě na vycházku do Prahy. Hlásil jsem se proto nemocný s očima. Po zjištění v nemocnici, dostal jsem se na pražském hradě k supravité a lékaři, kterému jsem vše prozradil, v jaké jsem situaci a na mojí prosbě mě uznal neschopným. Tím jsem se dostal po jednoměsíčním vojákování, jako bezcenný voják, domů.

Původně jsem se chtěl vrátit do Paříže, ale když jsem doma v podniku viděl, že na všech stranách, jsem postrádán, zvláště můj otec byl na vše sám, musel jsem zůstat doma.

Když jsem začal naše zboží prodávat, začala nakupovat Amerika. S jejich dolarem vyššího a stále vzrůstajícího kursu, nakupovali u nás výhodně. Jelikož bylo

zboží nedostatek, ceny stoupaly, než jsme tržili ve Francii. Z toho důvodu zůstala Francie pro prodej stranou. Pro velkou poptávku po zboží, vyráběli jsme na plná kola i přes čas, to bylo v roce 1920. V té době byly požadovány hlavně broušené perličky.

Pro zajímavost uvedu, že jsme měli na skladě poslední položku 3x9/0 černobílou, kterou jsem prodal o značný obnos draž, než ve stejné chvíli můj otec. I když se jednalo o větší rozdíl, otec že dal slovo platilo jeho jednání a já byl nucen prodej odříct. Tím chci jen pro ilustraci naznačit, že dané otcovo slovo muselo být jako zlato. Maminka když se o uvedené záležitosti dozvěděla, vytýkala otci ještě dlouho, když potřebovala peníze na nákup a někdy nechtěl něco koupit, že na rodině šetří a v podniku že rozdává. Naše celá rodina žila skutečně poměrně skromně. Všechny získané peníze se investovaly do podniku.

Abychom se nezdržovali výstavbou, v roce 1921 jsme koupili od pana Holého v Železném Brodě továrnu budovu s vodním pohonem, což byla dobrá investice, protože brusiči po domácku skoro ještě vůbec nebrousili. Tehdy k nám přijížděli brusiči s koňskými potahy, povozy a já jsem od nich přejímal broušené perličky, které byly různé váhy a počtu. Aby se zjistilo množství, jaký počet perliček obsahuje 1 kg, bylo nutné nejprve napočítat 50 vrhů, to je 150 perliček, k nim se na ručních jemných vahách přidalo, vyvážilo se stejné množství na druhou stranu misek vah a tolikrát se perličky na misku vah přidávali až se násobením zjistilo, jako množství jde do jednoho kila. Podle množství perliček, nikoli za kilo, ale množství kusů jsme platili za broušení.

Takovýmto přejímáním broušených perliček a vydáváním sekaných na broušení jsem se zabýval v sobotu a v neděli celé dopoledne.

Mezi brusiči jsme měli jednoho velmi veselého a zavalitého jménem Kiloušek ze Záhoří. Já jsem koupil u pana Václavíka, čalouníka za jednu cenu do pokoje hnědou, koženkovou pohovku s vysokým opěradlem, tehdy byla dost v módě. Aby náš otec do bytu pohovku přijel, požádal jsem pana Kilouška, aby nám druhou neděli od pana Václavíka z Železného Brodu pohovku přivezl. Když pan Kiloušek o týden později s jeho kočím pohovku přivezli, byl pan Kiloušek nucen držet opěradlo s roztaženými rukama a na pohovce seděl jako velkomožný pán. Jakmile tatínek pana Kilouška v takovém rozpoložení spatřil, ptal se, komu takové pohodlí veze a pan Kiloušek s veselou, že Vám. Otec tomu nechtěl věřit, ale pan Kiloušek s jeho kočím pohovku odnesli přes námítky do pokoje. Pan Kiloušek stále uváděl, proč byste si také po práci pohodlně neposeděl. Později se ukázalo, že je pohovka jak pro sezení, tak i pro spaní vhodná.

Když jsme měli v Železném Brodě budovu koupenou, museli jsme vše důkladně upravit. Vedle budovy jsme přistavěli strojovnu a koupili parní stroj, postavili 30 metrů vysoký zděný tovární komín, vyměnili starou turbínu za dvě nové, Vodní náhon a jez musel být také zcela nový betonový a rozšířený, na potoku betonové přepažení, přes silnici podmostní se dvěma kovovými stavidly.

Perličky se tehdy navlékaly nejvíc na mosazný drát ručně št'oucháním do koral ve dřevěném korýtku, korýtko se drželo v sedě na kolenou. Jehly byly upraveny na koncích mosazného drátu bruskem a špičky drátu zabroušeny také bruskem. Když se jehly št'oucháním do koral zkřivilly musely být opět bruskem srovnané. Návlek po domácku byl pro nás nevýhodný a zdoluhavý. V té době, než jsme začali zařizovat brusírnu, vynalezl pan Mach v Semilech navlékáací stroje a návlek na dráty, ale bez vynášek perel.

Abychom stroj více zmechanizovali, koupil jsem dvacet strojů s vynáškami a sjednal dodací lhůtu, než budeme mít brusírnu zařízenou.

Navlékáací stroje na mosazný drát se nám velmi dobře osvědčily a po zapracování nám postačili navléct množství pro šedesát brusičů.

Broušení se provádělo na pískových brusech od Ferdý Fikara u Hořic. Před návlekiem a broušením se perličky třídily na pohonem v pohyb uváděné třídičce se sítky.

Bubny na leštění vodou jsme měli nejdříve ve sklepě brusírny. Ty se nám velmi osvědčily.

Uvedeným zařízením jsme měli parní stroj i turbíny zcela plně využity. Vodní pohon jsme používali na hlazení perliček vodou v bubnech s kyselinami i v noci. Každou nálož perliček jsme nechali hladit třicet šest hodin a tím byly tak hladké, čisté a lesklé, že se snadno a krásně listrovaly, zvláště když jsme měli doma vyrobený lyster z Francie dovezeného terpentýnu a vizmutu.

Dříve jsme kupovali lyster z drogerie pana Hory z Jablonce nad Nisou, jelikož u firmy Dürschmidt z Ústí nad Labem a ten byl poloviční jakosti oproti vyrobenému, uvařenému lysteru v našem podniku. Před každým dekorováním perliček je nejdůležitější, aby byly čisté a lesklé, potom je další úprava velmi snadná.

S brusírnou jsme měli velkou výhodu, že jsme měli svoje jakostní a výkonné broušení a s nedostižným leštěním vodou v bubnech.

Mezitím jsem použil získané adresy v Paříži a zaslal vzorkovnici s doporučením jeho bratra, panu Cohenovi do Istanbulu. Objednávky od jedenácti zákazníků nám došly během několika týdnů a my jsme měli možnost pěkně vypravené zboží v dost velmi krátké době odeslat. Zásilku jsme předali k přepravě zasilatelské firmě Francesco Parisi Terst, s dispozicí lodní konosamenty vydat proti „payment au comtant“ což je proti hotovému zaplacení, jak bylo uvedeno na došlých objednávkách. Na úhradu jsme čekali půl roku, urgovali u našeho zástupce Cohena i u Francesco Parisi a oba nám stále odpovídali, že je hotové zaplacení myšleno a také v Turecku zvykem, vydat dokumenty proti tří měsíčnímu akceptu. Tento jejich zvyk nebyl znám a proto jsme stále požadovali úhradu bez směnek. Uvedeným nedořčením se likvidace zásilek dobrého půl roku neřešila. Po značné investici do brusírny, chyběly nám peníze na výplaty, což mě otec vytýkal se slovy: „To máš Ty s tím Tvojm exportováním“. Když se takové výtky množily, nezbývalo, než si obstarat bez otcova svolení cestovní pas a jet do Turecka.

Až když jsem měl vše na cestu obstarané, oznámil jsem otci můj úmysl jet do Istanbulu, ten se vyslovil, že snad blázním. Až konečně po dlouhém rozhovoru svolil, ale s podmínkou, že žádné směnky nechce, jediné hotové zaplacení, nebo zboží zpět. Věděl jsem, že odjíždím s velmi těžkým úkolem, ale doma by se věc nevyřešila.

Peněz na cestu jsem měl pomálu, poněvadž skutečně nebyly a ještě jsem provedl hloupost, že jsem se zastavil v Bukurešti a Sofii, aby se mně cesta zaplatila, zda tam něco prodám. Tato námaha však byla marná, jen poněkud větší vydání za nocleh. Téměř nic jsem tam neprodal. Do Istanbulu jsem přijel ve čtvrtek a ve vlaku mě byl doporučen český hotel Novotný. Nápis hotelu byl označen česky i s dlouhou koncovkou „ý“, ale již v přijímací kanceláři česky neuměli. Ihned po ubytování jsem telefonoval našemu zástupci panu Cohenovi, že bych rád naši záležitost co nejrychleji vyřídil, ale jeho odpověď, že pátek je u nich jako u nás neděle a v sobotu, že se k zákazníkům nechodí. V sobotu jsem telefonoval pokusně panu Cohenovi znovu, ale na místo, abychom šli k zákazníkům, pozval mě, abychom jeli až v neděli lodí na

Princův ostrov, na kterém byl internován Trocký.

Neděli ráno ve smluvených osm hodin pro mě přijel do hotelu, pan Cohen, kde jsme se poprvé viděli, pohovořili jsme o naší věci a odjeli k lodnímu přístavu. Usedli jsme na loď střední velikosti, proti dvěma Turkyním v černých rouchem zastřeným obličejem. Sotva jsme dosedli, koketovaly s námi odhrnováním roucha a byly docela hezké. Pluli jsme vedle opravdu krásného pobřeží a ještě větší kus přírody jsme objevili na Princesově ostrově. Tam jsme měli možnost posadit se na osla a projíždět nádherným tamějším ostrovem. Při projížďce jsme byli na místě Trockého pobytu. Z Princova ostrova bylo vidět pobřeží, nedaleko již ruského Krymu. Za pěkného počasí jsme se vraceli, vyprovázen panem Cohenem do hotelu „Novotný“, ale já se nemohl dočkat pondělí. K večeru přijel ve stejnou dobu jako já ze Solingenu, pan Mayer. K večeru jsme šli společně, jako spolubydlící na večeři. Po

večeři jsem měl v úmyslu jít spát, ale pan Mayer mě přemluvil, když jsme se tak sešli, abychom navštívili divadlo, že mě všude vše ukáže, jelikož on už byl v Istanbulu několikrát.

Já jsem mu za jeho ochotu děkoval, jelikož jsem měl peníze jen na nejnnutnější, ale on, že se mu nechtělo samotnému, vyzýval mě znovu a znovu, že jsem nemohl odříct. Začátek divadla byl až v deset večer. Když jsme se vrátili po půlnoci do hotelu a byli již v posteli, ozvala se na zahradě v hotelu hudba, hráli při tanci „Kolíne, Kolíne“. To mě nedalo spát a tak jsem šel se do zahrady podívat, abych si s českými muzikanty promluvil, což mě bylo při mých nesnázích velmi milé, jelikož hráli samé naše české skladby.

V pondělí ráno, po krátkém spaní, jsem jel ihned k zástupci panu Cohenovi do jeho kanceláře, kde měl sekretářku perfektně mluvící německy, což mě bylo poněkud přijatelnější, než s panem Cohenem Francouzština. Po našem rozhovoru o naší věci, jsme jeli k prvnímu zákazníkovi, kde nás mile přijal, posadili jsme se na kobereček ležící na zemi a poprvé jsem se učil sedět na zemi s nohama křížem, jako seděli naši hostitelé, ihned jsem dostal černou a velice silnou kávu, držíce hrneček v ruce bez stolečku. Já jsem se snažil ihned přikročit k věci, ale tam nebyli naladěni mluvit o obchodních záležitostech, mluvilo se jen a jen, co bylo soukromé. Jedině, že byl majitel podniku, také jednou v Jablonci, což považoval za velikou událost. U ostatních zákazníků, všude nás hostili černou kávou tolik, až mě začalo srdce nemožně bušit a byl jsem nucen poprosit o pomerančový džus.

Když jsme navštěvovali po jedenáct dnů zákazníky, kteří nám ukazovali faktury od jabloneckých exportérů, jako od firmy C.Aug Schmidt, Zimmer a Schmidt, Gebrüder Mahla a podobně, vše to byly uzávěrky proti třem měsícům akceptům. Já ale, když jsem měl od otce striktní příkaz „jen za hotové“, bylo mě z toho všeho opravdu divně a nevěděli jsme si rady. Šli jsme k zasilatelské firmě Francesco Parisi se zeptat, co stojí dopravné zpět k nám, shlédli jsme tam takovou haldu našich došlých beden zboží ve skladě, bylo to vše nemilé. Tam jsme se dozvěděli, že mimo nákladů za zpětnou dopravu, že jsou lodní konosamenty předané bance. Šli jsme do banky a tam nás přijal malý zavalitý náměstek banky pan Lówy, Čech z Pardubic, tam zaměstnaný. Dlouho jsme o celé věci mluvili, i o příkazu mého otce, prohlíželi jsme lodní konosamenty se jmény zákazníků, o kterých pan Lówy hledal v bankovních záznamech reference. Po dost dlouhém zjišťování prohlásil, což také pan Cohen kvitoval, že se jedná o vesměs dobré zákazníky s dobrou pověstí, jediné firma Renner, kde bylo právě úmrtí majitele a není dosud provedeno pozůstalostní řízení, zůstalo otevřené.

Po dlouhé úvaze mi dal pan Lówy návrh, že když se jedná o dobré zákazníky, abych povolil za občasně inkaso bance odměnu 5%, že by tím snad byla možná realizace. Když jsem slyšel od pana Lówy o návrhu, že by banka za 5% skonto mohla převzít inkaso, byl jsem celý rozradostnělý a veliká tíha ze mě spadla. Při dalším jednání nedával jsem spokojenost na sobě znát, ale i kdyby pan Lówy požádal za inkaso 10 i 15 %, přijal bych i takový návrh. Uvažoval jsem, kdybychom byli nuceni zboží vracet a celé to množství převlékat, protože jediné do Turecka se navlékalo zboží, jinam do jiné země bychom osmi nitkové neprodali. To vše by stálo mnohem více nákladů a další dlouhé zdržení doma s převlékáním, na běžný deseti nitkový návlak a hlavně by chyběli peníze.

Další starostí byla firma Louise Rennera, pozamentářský a voňavkářský závod. Tam budoucí společnice dcera podniku nám prohlásila, že zboží je ochotna přejmout, věnovala mi bezplatně lahvičku velmi cenné esence voňavky a bylo z jednání zřejmé, že zboží potřebuje, ale bylo teprve osm dní po úmrtí jejího otce, nebyla ještě žádost vyřízena, nemohla zaplatit, zvláště ihned bez směnky. Nezbývalo, než abych přemluvil pana Cohena, aby se zastupitelskou provizí 10% posečkal, což činilo 120.000,- Kčs. Domníval jsem se, že tím je celá věc vyřízena.

Když jsme přišli znovu do banky, náměstek banky pan Lówy chtěl mít jistotu a prohlásil nám, že tuto naši záležitost musí dát také ke schválení panu generálnímu řediteli banky. Když nám byl představen a zhruba informován, viděl jsem, že není věc ukončena, jelikož pan generální nejednal tak benevolentně jako náměstek. Zkoumal lodní dokumenty, reference a bonitu zákazníků a hlavně požadoval ode mne plnou moc k jednání a inkasu tak značného obnosu. Na tuto tak důležitou jsme ovšem doma nevzpomněli. Nastalo tím v bance nové ověřování, prohlíželi od nás korespondenci, při které generální ředitel sledoval podpisy naší firmy. Některé dopisy byly podepsané otcovým, některé mým podpisem. Zase to byl pan Lówy, který na mě žádal cestovní pas a na našem došlém dopisem, vedle mého podpisu, abych se podepsal. Když porovnávali podpisy, uznali, že byli stejné. Po těchto všech uvedených dlouhých úvahách, rozhodl se pan generální ředitel banky celou naši věc realizovat. Snad nikdy jsem nebyl tak šťastný, jako když jsem držel šek a hotové peníze a děkoval řediteli banky a hlavně panu Lówy za jeho nevšední laskavost, že se mě jako krajana tak ujal. S panem Cohenem jsem se loučil kolem šestnácté hodiny, ale vlak mi jel až druhý den ráno v šest hodin.

Večer jsem šel s mým spolubydlícím z hotelu, panem Mayerem naposledy do města. Tentokrát mě Istanbul připadal krásnější než dříve. Koupil jsem nějaké věci domů na památku, povečeřeli jsme v našem hotelu na zahradě, kde se také tančilo.

Z Istanbulu jsem vyjžděl ve středu, přímým vlakem Istanbul – Praha, v kupé s českými novomanželi z Prahy. Oba byli v dobré náladě a já také, až na hranicích při celní prohlídce měli novomanželé starosti, protože převáželi šperky, na kterých celník poznal, že byly tureckého původu. Na vyclení neměli dost peněz a tak část šperků jim celníci zabavili a to byla záležitost,

o které si šeptali až do Prahy. Ostatní cestující byli z Německa, se kterými jsem se bavil jen povrchně, a nezbývalo, než abych se zabýval, jak vše v Praze rychle vyřídím a pojedu slavnostně domů.

Do Prahy jsem přijel ve čtvrtek, přenocoval jsem v bytě za mých studií v Ječné ulici č. 24 u Kuthanů.

V pátek ráno jsem byl v Živnobance jako jeden z prvních, abych vyměnil šek za hotové peníze a splnil tak příkaz mého otce. Při výměně nastala, ale zase těžkost, musel jsem výtahem do nejvyššího poschodí do oddělení pro záležitosti v Turecku, kde mě bylo sděleno, že je šek vystaven na majitele podniku a žádali mě znovu o plnou moc k inkasu peněz. Nezbývalo, než abych se zase vyzpovídal, jaký příkaz a podmínky jsem obdržel od mého otce. Podle toho mi bylo doporučeno, abych žádal o plnou moc telegraficky. Abych si byl jistý, požádal jsem v bance o text telegramu, aby plná moc byla plně vyhovující. Plná moc mi došla v pořádku

v sobotu dopoledne, kdy jsem celý obnos v bance již dole ve vestibulu obdržel.

Domů jsem jel rychlíkem a v deset hodin večer jsem dojel do Železného Brodu, odkud v tmavé noci jsem šel pěšky do Loužnice. Chodil jsem tak často, mnohdy i v dešti, aniž bych se něčeho obával, ale tentokrát, že jsem měl větší obnos peněz, lekal jsem se každého pohnutí.

O půlnoci, děkoval jsem prozřetelnosti, že jsem zase

doma spokojeně mohl ulehnout, aniž by o mně někdo z rodiny věděl.

V neděli ráno jsem otci peníze za celou pohledávku odevzdal a všem doma vyprávěl o nesnázích, které jsem zažil.

Od mého otce jsem po všem tom očekával, že mě pochválí, ale čekal jsem marně, což mě po těch všech útrapách rozlítostnělo.

V roce 1922 jsme poblíž našeho podniku koupili, vyhořelý, jednoposchodový dům. Zdálo se, že je to výhodná koupě, ale adaptace by si vyžádala slušný obnos, snad tolik, že by za úpravu a nutné změny byl postaven dům nový. Když byl dům v prvním poschodí i s nábytkem zařízen, domníval jsem se, že pro tak naši početnou rodinu z nevyhovujícího starého domu se přestěhujeme do nového. Všichni jsme rodiče přemlouvali, ale vše bylo marné. Já když jsem se oženil, nastěhovali jsme se do třech místností v přízemí, abych nechal první poschodí pro rodiče.

V mém bytě jsem měl zařízenou kuchyň a ložnici, na obývací pokoj otec stále pro mě peníze neměl, přes prázdný, nezařízený pokoj jsme chodili do ložnice po dobu pěti let. Náš otec všem prohlašoval, že podnik peníze dal, z něj že se peníze nesmějí vytahovat „jinak bysme dlouho neobchodovali“.

Do nového domu chodily spát, než se provdaly, moje sestry, ale rodiče zůstali po dobu jejich života věrní starému domu. Starý dům byl jen o dvou místnostech, ale všichni a velmi rádi ještě nyní mile vzpomínáme na vše tam prožité, zvláště na Vánoční svátky nás bylo vždy plno kolem stolu.

Náš otec musel vidět, kdo a kdy vchází a vychází do podniku a koně, než vyjeli, měl tak naučený, že museli dostat cukr a být pohlazeni. Nebyl-li někdy otec doma, musela cukr přinést maminka.

Do Jablonce jsme zboží dodávali již koňskými potahy i nákladním autem, podle našich ceníků a vzorkovnic, nejvíce firmám: Fried Frères, nejdříve byl nákupčím jejich ředitel pan Kahl, potom pan Wiesner. Ve firmě Schiler byl nákupčím pan Kirchhof, přijížděl vždy v kočáře v úterý, tažený černými rapy. Firmě Jacob H. Jeiteles, ředitel pan Bulíř přijížděl v kočáře s párem bílých koňů, ve firmě Gebrüder Mahla, byl nákupčím pan Lammel, ve firmě Klaar byl nákupčí pan Strcke, ve firmě C.Aug.Schmit pan Preisler, Sachera Klein tam nakupoval pan sacher, rozšafný spolujednatel závodu. Ve firmě Meunier byl nákupčí pan Simon, Čech, který byl dlouho v Paříži. Ve firmě Zimmer a Schmidt byl nákupčí pan Peukert, ve firmě Eduard Krause pan Jahn, ve firmě Stracje a Weiss prováděl nákup spolujednatel, menší šedovlasý pan Stracke.

Do ciziny jsme vyváželi přímo, jak již bylo uvedeno do Turecka, Egypta, hlavně firmě Djemil Kazakia, od nichž k nám přijížděl sám nejstarší syn, jemuž byla tady i v létě u nás zima. Do Sýrie, tam jsme měli našeho českého zástupce pana Vágnera. Do New Yorku panu Beldovi, rodáku z Turnova a jiným.

Doma v kanceláři vedl můj bratr Emil německou a francouzskou korespondenci a pečlivě vypisoval průvodky, které přicházeli od počátku výroby až do konce. Naposled expedice a kanceláře s dodávkou na vystavení faktury. Na přijatých objednávkách jsem vypsal uzavřené ceny a veškeré pokyny k vyřízení, podle kterých Emil vše průpisem: 2x fakturu, dodací list, manipulační list, kopii pro účtárnu. Na dotyčné faktuře byl připraven text, o jaký druh zboží se jedná s uvedením návleku i uzavřenou cenou. V expedici se doplnilo na faktuře pouze množství dodaného zboží a výsledný obnos. Podle průvodky byla vyplácena mzda všem, kteří se na výrobě podle průvodky podíleli. Než byla průvodka předaná do výroby, vedoucí Hanšpach v manipulaci zjistil podle množství a přesně vedených skladových karet, které druhy se mohou vyřídit ze skladu. Průvodka neskladových položek byla předávána od počátku do konce výroby tak, aby každý dle vzorku a ostatních předpisů viděl, jak má být zboží zbarvené, navlékané a expedované s dodací lhůtou.

Průvodky byly velmi účelné, zamezily mnoho závad ve výrobě, mzdové účtárně a i po dlouhé

době sloužily, jelikož byly ukládány podle pořadových čísel uvedených na fakturách a měli jsme možnost různé, mnohdy důležité kontroly. Jak jsem již uvedl, podle průvodky, kdo se na výrobě podílel, obdržel mzdu podle čísla průvodky. Průvodka se nemohla ztratit. V případě ztráty by neobdržel ten, kdo se na výrobě podílel, mzdu. Když se průvodka jen ojediněle ztratila, musela být vypsána náhradní bílé barvy a podle dodaného zboží jednotlivým pracovníkům uhrazena mzda. To se stalo, jak jsem již uvedl, velmi ojediněle, jelikož každý si průvodku střežil, aby měl práci zaplacenou.

Průvodky se nám všestranně osvědčily, neb každý bez hledání a dotazů podle všech na průvodce uvedených pokynů a vzorků zjistil, jak musí být zboží vyrobené. Všechny z výroby došlé průvodky po dodávce a výplatě se podle čísel postupně pro všestrannou evidenci zařazovaly. Zákazníkům jsme pro případ jakéhokoliv dotazu, případně i reklamace uváděli na faktuře i dodacím listu, před každou položkou, číslo průvodky. Podle došlých a potvrzených objednávek jsme faktury i dodací listy vypisovali i s prodejními cenami, další průpisy pro všechna výrobní oddělení byly průpisy bez cen a pouze s poučením pro výrobu.

Při expedici zboží a na faktuře a dodacím listem se vyjmula z pořadače podle čísla průvodky a na faktuře a dodacím listu jsme pouze propsali množství a výsledný obnos. Poslední průpis faktury byl předán do účtárny. Faktura při vypisování objednávky na průvodku do všech výrobních i ostatních oddělení se dělo v klidu, byly tím zamezeny nesrovnalosti jak v postupné výrobě, expedici i kanceláři bez zdržování a mzdu jsme vyplatili jen za skutečně vyrobené a dodané zboží. Tím byla při výrobě kontrolována každým spolupracovníkem v zápětí jakost i množství. Než přišlo zboží do návleku, byl našitý na průvodku vedle zákaznickova vzorku, jelikož podle naší vzorkovnice vzorek nově vyrobeného zboží a mnou nebo mojí manželkou byla každá průvodka schválena podpisem. S tímto důsledným postupem, byl již každý při výrobě obeznámen, že za špatně vyrobené zboží by neobdržel mzdu a tak se stalo jen ojediněle, že bylo zboží buď opraveno, nebo nově vyrobeno.

Vzorkovnic našich výrobků jsme měli pro zákazníky vždy dostatečné množství. U firmy Josef Riedel, Dolní Polubný, jsme byli největšími odběrateli tyčinkového skla podle toho jsme měli za dodávky také největší 35% slevu. Pro naši spotřebu pracovala celá sklářská huť v Zacléři. Ředitel této také Riedlovi hutě byl pan Ing. Kuhn.

Pro každou jarní a podzimní sezonu, kdy k nám přijížděli zákazníci ze zahraničí jsme se snažili vyrobit v perličkách nějakou novinku. Byla to perlička buď s kulatým povrchem a jemnými vrábky, které jsme různě zbarvili, nebo čtyřhranný povrch s vrábky a jinak podle toho dekorované. Další novinku jsme vytvořili se zlatou imitací na povrchu perličky a dírky různě zbarvené. Takových novinek jsme měli v zrcadlové veliké skříní pro zákazníky celé množství.

Tvárnice v Riedla byly naším majetkem a dodávky rezervované pro nás. Novinku před sezonou jsme předali smluvně a reservovali k prodeji na určitou dobu vždy tomu, kdo koupil největší množství a podle toho jsme měli stále i v zimním období dostatek objednávek a nebyli jsme nuceni přijímat objednávky pod cenikové ceny. To vše mělo veliký význam. Celý trh na Jablonecku se řídil podle našich tisknutých ceníků a vzorkovnic. Zboží jsme balili každý druh do papíru určité barvy s vinětami a naší ochrannou značkou „LINSOON“.

Některým zákazníkům jsme balili zboží do skládaček pod naší ochrannou značkou. Do Japonska a Belgie jsme dodávali dlouhá léta 25 – 30 beden měsíčně, pro jejich výrobu dámských kabelek, pantoflíčku a podobně ve zcela malých velikostech, které se dnes již nevyrábí, právě tak jako se nyní již nevyrábí 3x, tj. broušené perličky jakých se dříve

vyrábělo o 40% z celého množství dodávaných perliček.

V roce 1927 jsme si vytvořili velikou zásobu skla do Riedla a koupili tovární budovu v Jablonci nad Nisou, za železničním viaduktem vedle Harusova, dříve Redlhamrova závodu od pana Stricha, když se oženil s mojí sestrou Ančí, Ing. chemie Celestýn Strnad (později profesor na Střední uměleckoprůmyslové škole sklářské v Železném Brodě). Vedle hlavní budovy ve dvoře k stávající mačkárně jsme postavili běhák na tahání

tyčinkového skla s osmi pánvovou sklářskou pecí. Vedle tyčinkového skla pro naši výrobu jsme také vyráběli tyčové sklo na mačkání.

Věděli jsme, že se sklárnou budeme mít starost, ale že to bude téměř nepřekonatelná starost, to jsme netušili. Jakmile se Riedel dověděl, že jsme postavili sklárnu, odmítnul nám dodávat tyčinkové sklo, i za cenu, že byl nucen zrušit výrobu skla v jeho sklářské veliké huti v Žacléři. Zrušením výroby v Žacléři byl přemístěn jejich ředitel Ing. Kuhn do hlavního Riedlova závodu v Dolním Polubném. Při neplném zaměstnání pana Ing. Kuhna, zaměstnával se pan Kuhn, tím, že nám podplácel sklářské německé příslušnosti, aby nám v noci při tavení díla házeli do pánví s naloženou a tavenou sklovinou hřebíky a v důsledku toho jsme místo drahé náložky korálové, znečištěný a nepotřebný Cristal. S barevnými náložkami to bylo stejné.

Podle výslechu našich sklářů jsme se delší době o uvedeném soustavném poškozování dozvěděli a byli tak nuceni skláře německé příslušnosti ze zaměstnání vypovědět. Náhrada českými skláři za německé byla ovšem zdlouhavá, nákladná a velmi obtížná, ale nebylo jiné pomoci, jelikož můj švagr Ing. Strnad probděl ve sklárně celé noci při tavení a škůdce nepřistihl. Sklovinu při tavení v noci lze snadno poškodit, zkažit, pouhým nenápadným vhozením do pánví třech brambor, železem nebo chemikáliemi.

Když jsme skláře německé příslušnosti, až na dva vyměnili, jakost skla se zlepšila, ale ne docela. Abychom měli jistotu, požádali jsme pana Schitketace, bývalého majitele sklárny, německé příslušnosti, který se nacházel ve velké finanční tísní, aby nám ukázal složení chemikálií a utavení dvaceti nejzákladnějších barev. Když v noci při tavení skloviny, jak pan

Schitekanz, tak i můj švagr hlídali, byly tyčinky dobré kvality, jen některý den vše selhalo. Bylo dobré, že jsme měli od firmy Riedel značnou zásobu skla a tím jsme u zákazníků operovali. Veliké zásoby skla s Riedlovými viněťami jsme zákazníkům ukazovali. Přes to vše bylo zpracování skla našeho původu velmi ztížené a nebýt našich, řekl bych, rodinných odborníků, dobré organizace a zkušeného vedení našeho podniku, sotva bychom obstáli. Když nemohl pan Ing. Kuhn od firmy Ros. Riedel jinak, osvojoval si, že tažení dvou 80m dlouhých tyčinek, uvnitř po celé délce s dírkou, má patentované, předal vše jejich právníkům a potom k soudu, čímž nám vznikla veliká starost a vydání. Po delší době jsme se při schůzi majitelů skláren dozvěděli, že firma Hrdina, Čech a majitel pěti skláren na Šumavě, provádí tažení dvou tyčinek, místo jedné, dlouhou dobu i již za jeho otce a uvedl, že si firma Riedel patent neoprávněně přisvojuje. Toto tvrzení pana Hrdiny však právní zástupci firmy Riedel znovu pitvali a podali soudní odvolání. Mimo toho nám pan Ing. Kuhn nalezl, že používáme mimo jejich prvního patentu, lisované skloviny před tažením do 80m dlouhé tyčinky čtyřhrannou dírkou. Čtyřhrannou dírkou se docílí mnohem větší odraz stříbrného zboží. Po dlouhém soudním tahání i tento druhý patent firmy Riedel popřel pan Schiketanz, což i to právní zástupci firmy Riedel neuznali a podali další soudní odvolání. Mimo toho všeho šli tak daleko, že si pojednali s panem Ing. Kuhnem strážníky a několikrát přišli do bytu mého švagra s odůvodněním, že přechovává přes noc ze sklárny aparát na tažení dvou 80m dlouhých tyčinek na místo jedné, což velmi znepokojovalo, jelikož prohlídky se děly v noci, také moji sestru Annu, manželku mého švagra Ing. Strnada. Naše uvedené starosti jsme překonávali nadměrnou pílí, ovšem bylo to mnoho strádání a bezesných nocí, nenechá se ani popsat, jaké to bylo strádání. Právní a soudní vydání v záležitosti patentů obnášely 1.500.000,-Kč. Vedle toho nás překvapila banka v Jablonci, že Ing. Strnad dluží, způsobenými obtížemi, ve sklárně 255.000,-Kč, o čemž nás můj švagr neinformoval, jelikož předpokládal, že až se vyřeší, vše se zlepší a dluh bance uhradí.

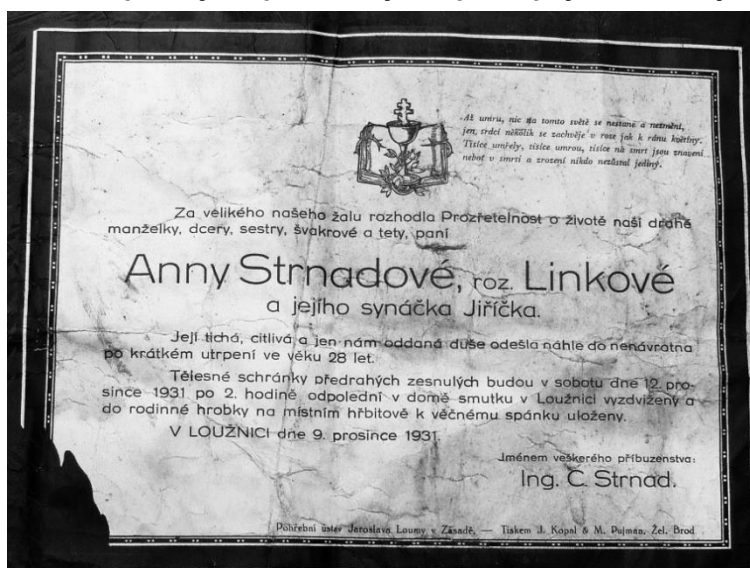
Abychom měli zvětšeny nesnáze, každý rok dávala firma Riedel o 5 – 10% slevy na zboží a v důsledku toho jsme museli cenově i my celý trh přizpůsobit.

V důsledku daných výrobních nesnází se sklárnou, neměli jsme možnost uhrazovat zcela daně a ty nám vzrostly.

Při této naší zkroušenou situaci firma Riedel snížila opět ceny na zboží o dalších 10%. V těchto nesnázích jsme nabídli naši sklárnu firmě Riedel. V krátké době po naší nabídce se dostavil k nám jejich stavitel, jehož odhad obou objektů činil 420.000,-Kč a my jsme koupili jen neopravenou tovární budovu od pana Stricha za 900.000,-Kč, mimo naši zařízené sklárny. Při tomto stavu nezbyvalo, než ohlásit finanční úpadek a to jsme nechtěli. Otec si nás zavolal na poradu, při té abychom slíbili, že se ještě více vynasnažíme, abychom úpadku zabránili. Uvedené prohlídky v bytě sklárny víc a víc působily na moji sestru Anči, a aby se zdravotně uzdravila, byla u nás u rodičů přibližně jeden měsíc s jejich čtyřletým Jiříčkem. Její stav se ani doma nezlepšoval a tak jsme umožnili, aby jela se sestrou týden na rekreaci, kde by přišla na jiné myšlenky. Když se vrátila domů, utěšovali jsme jí, že vše určitě vyřešíme.

Jednoho dne, kdy byl první poprašek sněhu jsme ji i malého Jiříčka k večeru postrádali. Hledali jsme nejdříve u všech našich sousedů, ale marně. Telefonovali jsme do Jablonce, aby přijel strážník s policejním psem. Když se psem přijeli, všichni jsme se přidali s baterkami za účasti

mnoha Loužnických občanů. Rozestavěli jsme se na dlouhý pás a celou noc jsme přecházeli kolem celé naší Loužnice i lesem a nikoho jsme nenašli. Druhý den po celonočním hledání jsme byli všichni unavení, ospalý a zcela bezradní. Přibližně kolem jedenácté hodiny dopoledne, telefonoval z naší jablonecké sklárny náš vedoucí pan Sehnal, že vyšel pouštět u rybníka turbínu a při tom spatřil na povrchu rybníka známý klobouk mé sestry Anči. Jelikož byl již povrch vody částečně zledovatělý, nebylo na dno rybníka vidět a až hledající

s bidlem našli moji sestru Anči s přivázaným, kolem pasu, jejich Jiříčkem, již dle nálezu od večera oba utopený.

To byla hrůzná zpráva po celém dalekém okolí. My všichni jsme tomu nechtěli věřit, že se to mohlo stát, protože od nás z Loužnice do Jablonce to je 9 km a z větší části musela Jiříčka nést.

Pohřeb byl u nás v Loužnici, Anči byla položena do široké rakve pohromadě s malým Jiříčkem a účastníků na pohřbu bylo nebývalé množství.

O celé události se museli dozvědět i páni Riedlové z Polubného i s jejich ředitelem Ing. Kuhnem. Ku podivu jako obratem, nehnali již dál soudy a patenty, naše správné zdůvodnění uznali a veškeré výlohy uhradili.

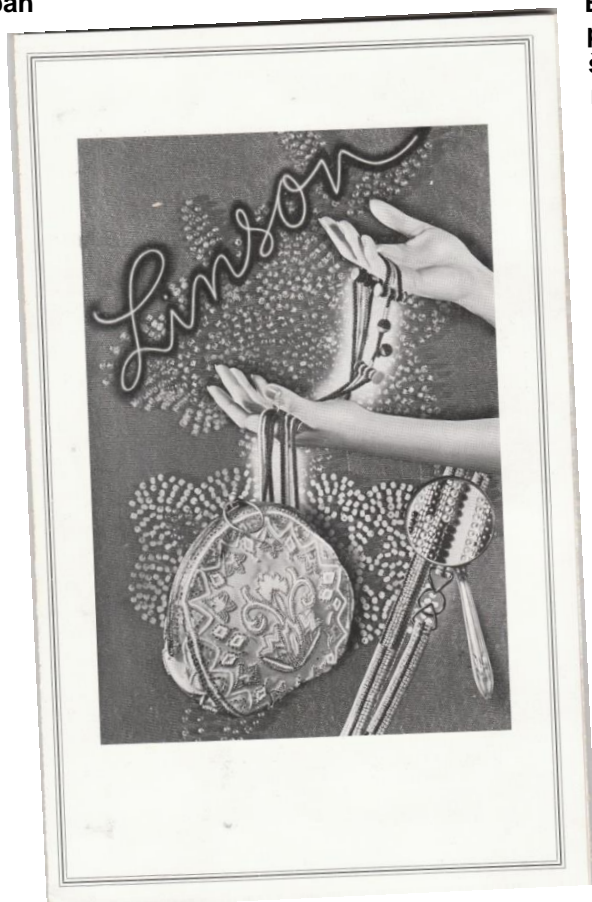
Můj švagr Ing. Strnad se později oženil s mojí mladší sestrou Liduškou, jelikož mu byla velkou útěchou již při pohřbu.

Protože nám již dal pan Riedel a firma Breit pokoj, klid, vše se nám ve všem dobře dařilo. Firma Riedel i Firma Breit, Lučany n/N, právě tak i celé Murano v Itálii se nikdo zušlecht'ováním rocaillů nezabývali, jediné náš podnik a to bylo na celém světovém trhu vítanou novinkou, že jsme použili naše již osvědčené a jakostně nedostižné dekory z našich tříkrátek, dvoukrátek a tyčinek na rokail. Ve stejné době byl požadován na rocaillové křídě krém, ze kterého vyráběli výrobci náhrdelníků válečkové, kroucené náhrdelníky a náramky, tak pan Rudolf Louma, náš vedoucí prodejny, vedle prodejen firmy Breit a Riedel v Zásadě, nemohl s jeho nákladní Tatrou – hadimršskou, postačit doplňovat sklad, měl stálý odbyt našeho jakostního a kratčeji sekaného zboží. Byl to

velký rozdíl při porovnání náhrdelníků z Riedlova nebo Breitova zboží, naše bylo jako máslo hladké a lesklé a proto byla dávaná našemu zboží taková přednost.

Stejně to bylo i na trhu v Belgii, kde měl prodej našeho zboží na výrobu dámských kabelek náš pan

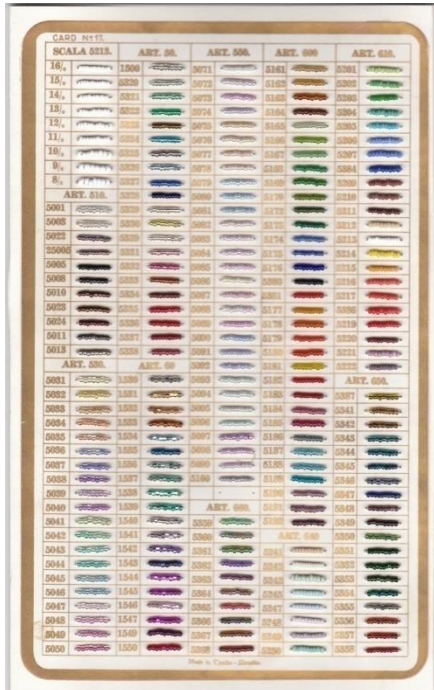
pan Bierebec z Liberce a v Japonsku v Osace veliký podnik Tabuchi. Jinak byl odbyt perliček dost špatný, ale náš podnik uvedeným artiklem, novinkami, byl plně zaměstnán.

Přes všechnu dobrou zaměstnanost našeho podniku, vyrobili jsme a vydali nejprve dva a později tři tisíce kusů pracně našivaných, na dobře promyšleném tisku a provedením tehdy firmou Neubert v Praze, vzorkovnic. Tyto vzorkovnice byly všem našim zákazníkům novinkou a správnou jejich úpravou a provedením, velmi oblíbené. Vzorkovnice jsme nejprve rozeslali všem našim zákazníkům bezplatně, a jelikož byly stále ještě požadované, neměli jsme možnost postačit pracně našivat další, požadovali jsme za každou naši režijní cenu 200,-Kč, a i potom o ně veliký zájem neustal.

I když jsme měli dost objednávek, velmi jsme si jich vážili a sledovali zvyšovat jakost, jak ve sklárně, při kulacení a hlavně jak jsem již uvedl, hlazením perliček po 36 hodin v kulatých sudech, otáčejících se bubnech, až byla voda téměř rozžhavana. Potom se tak hladké, čisté a lesklé perličky velmi snadno stříbřily, zlatily, irizovaly, listrovaly, prostě

veškerý dekor, byl našim provedením nedostižný.

V Německu jsme měli také velmi četné zákazníky, jako v Eibenstoku. Firmu A Wedel, Annabergu, firmu Schindler, Strauss a jiní, kam jsme dost často dojížděli i autem, ale oni přijížděli víc k nám, hlavně majitel velké firmy Wedel, který na náš podnik nedal dopustit, byl po

dlouhá léta našeho zboží jen samá chvála. Také jsem velmi rád, téměř každý rok, vždy na 1. Máje zajížděl na oslavy, sledoval velké pokroky českého podnikatele Tomáše Bati. Jednou jsem byl již dopoledne s celým houfem zájemců na prohlídce závodu s mojí manželkou. Prohlédli jsme si korporativně 3 velké podniky, budovy. V poledne jsme šli na oběd a v naší blízkosti obědval také Tomáš Baťa. Když byl po obědě, odvážil jsem se obtěžovat a žádat o povolení zevrubnější prohlídky. Bylo zajímavé, že mě ihned sdělil, že jsem byl na prohlídce již dopoledne. Mě udivil jeho postřeh ve větším počtu účastníků, neb nás neprohlížel, jen nasedl do nekrytého, snad jeho služebního auta, pamatuji se, že nasedl, aniž by si otevřel dvířka.

Při rozhovoru jsem panu Baťovi přiznal, že jsem již na prohlídce byl, ale i přes to vše jsem žádal o prohlídku zevrubnější a s podotknutím, že jsme přijeli z Jablonecka a že mě jeho tak úspěšné podnikání velmi zajímá. Jeho odpověď byla, že mám štěstí, že právě odpoledne jsou pozvaní na prohlídku redaktori a tak hned pověřil pana ředitele Blažka, se kterým obědval, aby nám vystavil na spoluúčast s redaktory prohlídku. Sraz.že bude ve 13. hodin na stejném místě, kde jsme čekali na prohlídku dopoledne. Na prohlídce bylo šedesát redaktorů, kteří byli

tehdy ještě převáženi v kočárech i autech a i nás na podkladě povolení pana Bati, připojili. Při prohlídce mě i mojí manželku, považovali za redaktora. Po chvíli jsem poznal, že redaktori nemají o prohlídku žádný veliký zájem a proto jsme byli nejvíce v předu, abychom slyšeli, vše co se podrobně vysvětlovalo. Bylo zajímavé, že již tehdy byly u Bati prováděny výplaty na děrovaných kartách a počítány elektronově počítačích strojích. Výplatu měli spočítanou pro celé osazenstvo za čtyři hodiny. V administrativní budově měl Baťa výtah do všech poschodí s kabinou, ve které byly namontované malé ode všech výrobních pásů žárovíčky. Nastala-li na některém porucha, rozsvítila se červená žárovíčka, označena telefonním číslem. Na podkladě světla obsluhující dotyčné číslo poškozeného pásu si zavolal telefonem a dotázal se, o jakou závadu jde, aby tam mohl vyslat již s potřebným náhradním dílem opraváře. Mezitím, jak dlouho byla žárovíčka rozsvícena, zdržení sledovaly do chodu uvedené hodiny, aby na konec pracovní doby bylo zaznamenáno zdržení pro poruchu pásu a celkově počet vyrobených bot. Tehdy tam vyráběli 62.000 párů bot za denní osmihodinovou směnu.

Neméně zajímavé byly kanceláře jednotlivých zemí. V každém oddělení měli na stěně velikou, podrobnou mapu, do které země boty vyváží, bylo na tvářích dotýčných korespondentů vidět, že do obsluhují země přísluší. Ve výrobnách měli pracovní pásy v blízkosti každé operace automatická přísouvaný materiál, buď lisováním tvarované podešve, kůže nebo podpatky. Po prohlídce všech továrních objektů, jsme byli převezeni do tamější tehdy vzorné nemocnice, vedené panem primářem MUDr. Albertem, zde na nás již čekal pan Blažek, aby nás doprovodil do vily pana Bati. Děkoval jsem panu řediteli za prokázanou laskavost, ale ten mě zval s podotknutím, že když jsem se zúčastnil prohlídky, že mám absolvovat i pohoštění. To vše mi připadalo, že bych byl vtíravý, ale když jsem oponoval, zvedl pan ředitel telefon a sděloval vše panu Baťovi, který mě upřímně zval. Když jsme přijeli před vilu pana Bati, vítala nás hudba šedesáti účastníky s čepicemi označenými „BATA“. Když jsme přišli s manželkou do veliké haly, chtěl jsem poděkovat a rozloučit se, ale byli jsme zvaní dál. Když jsme se již opravdu loučili, dotázal se mě pan Baťa, máme-li zajištěný nocleh. Když jsem prozradil, že nikoliv, telefonoval do hotelu v Otrokovicích, aby nám pokoj reservovali a nechal nás tam dovést autem. Nikdy jsem nečekal tak nezvyklou ohleduplnost, vždyť byl panu Baťovi zcela cizí. Stejným způsobem vychovával pan Baťa všechny jeho zástupce, které jsem poznal na mých cestách v cizině. Na každém byla zřejmá inteligence, správný vždy oblek, perfektní ovládnání domorodého jazyka, všestranná informovanost, bezvadné obchodní i společenské vystupování. Také i ve Zlíně jsem prodal několikrát naše zboží. Když jsem poznal Baťovu

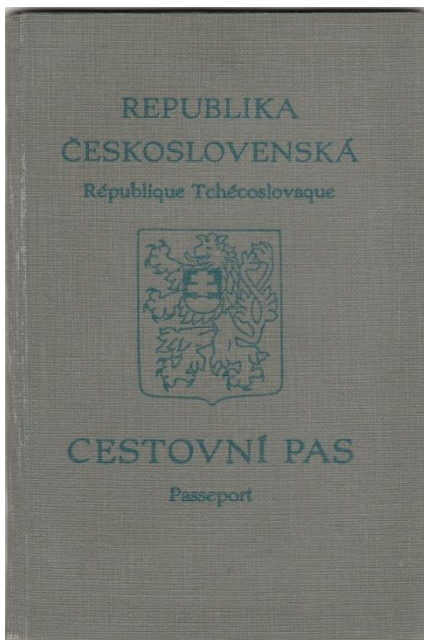
všestrannou dobrou organizaci, bylo mojí snahou uplatnit vše dobré a osvědčené i v našem podniku.

Po zdravém uvážení a poradě, zavedli jsme účast na zisku našich spolupracovníků. Vydali jsme pokyny dle dohody s osazenstvem a potom každý pátek v 16. hodin jsme měli hotovou inventuru s výplatou. Na výplatním sáčku měl každý vyznačený prémieový obnos zvlášť za jeho

zásluhy s oznámením, s jakými výsledky jsme v tom týdnu pracovali. Od zavedení účasti na zisku byl v našem podniku vidět úplný převrat všech zaměstnaných, naprostá spokojenost všech, ještě s větší láskou a chutí spolupracoval a k zlepšení všeho, nebylo zapotřebí nikoho nutit.

Dnešní den snad byl požehnaný, sděloval nám otec, když se vrátil z brodu. Koupil jsem tam hotel „Holub“ pan Holub mě tolik žádal, abych hotel koupil a tak jsem mu vyhověl. Byl to hotel na náměstí snad nejlepší z celého okolí, měl slušnou restaurační místnost, 12 hostinských pokojů, široká vjezdní chodba na dvůr. Na dvoře bude zapotřebí postavit stáj as obydlím pro podomka, notoval si otec spokojeně. V hotelu bývala slušná společnost i mladý syn Milouš Holub hrál slušně na piano a dlouhou dobu se tam držel zpěvácký spolek s vedením sbormistra pana Harapátka. Pan Harapátek byl kapelníkem Železnobrodského hudebního spolku. Cvičení měli každý týden hudebníci i zpěvácký spolek u „Holubů“ a tak tam bývalo opravdu veselo. Do Brodu jsem chodíval dost často, těšili jsme se vždy obzvláště na Silvestrovský večírek, po půlnoci s tancem. Chodil jsem s nerozlučnými přáteli z našeho

sousedství, panem Miloušem Linkou – spolujednatel výroby knoflíků galalitových a panem Jáchymem Adamičkou, později když se vrátil z Rychnova nad Kněžnou tak i s jeho bratrem Josefem Adamičkou. Pan Josef Adamička vedl výrobu po jeho otci také jako my, s perličkami. Na naši společnost v Brodě vzpomínám na mladou paní Vičkovou, slečnu Novákovou z nádražní restaurace, slečnu Hudskou, slečnu Porákovou, Kuhvovu Sášu, slečnu Matěchovou, Mrklasovou, pana Hudského ze Spořitelny i z obchodu s železářstvím, bratři Hádkové, Milou Holubem, panem Harápatem a mnoho jiných. Také někdy ve válečném roce 1942 byli jsme v Brodě s otcem v Hospodářské záložně, tehdy byla sídlem u Makovců na Brodci a při rozmluvě s ředitelem Mazánkem jsme se dozvěděli, že zamýšlí postavit Hospodářskou záložnu s velkým Interhotelem na náměstí žádal nás, abychom jim prodali hotel Holub s odůvodněním, že to bude reprezentační sklářský hotel pro celé okolí. Pro nás z rodiny pro hotel nikdo nehoroval, a když pan ředitel Mazánek zdůvodňoval, že Brod nějaké společenské středisko nutně potřebuje, rozhodli jsme se pro prodej a bylo to za stejnou částku, za kterou jsme hotel koupili.

Dne 2. srpna 1935 jsem odjel do Egypta. Vyjel jsem z Prahy rychlíkem do Terstu a dojel tam druhý den pozdě v noci. Dne 5. 8. 1935, jsem vyplul z Terstu lodí „Princeznou Olgou“ přes

Split, Dubrovnik, Pireus, Athény, kde jsme přistáli v 7 hodin ráno. Odplutí dále nám bylo oznámeno na 16. hodinu.

Se čtyřmi spolupasažéry jsme se rozhodli zajet do Akropolis, kde vše bylo obdivuhodné. Sloupové až 15 metrů vysoké zříceniny, které dominovaly nad vším, co bylo nad míru krásné. Ze zřícenin bylo vidět pompézní divadlo s mramorovými sedadly, stejného mramoru, jako kulaté rýhované sloupy. Do dnešního dne vidím před sebou drahocennou práci. Byl to impozantní pro mě objev na krásu tehdejšího řeckého umění. Podle slavného řeckého básníka

Aischylose mělo být toto úchvatné dílo v V. století před Kristem zničeno při 5eckých bojích, což také potvrzuje ze 7. století př.kr. slavný řecký lyrik Archilochov.

Když jsme se vrátili z Akropolis do přístavu v Aténách, loď kde jsme ji opustili nikde nebyla, což nás velmi polekalo. Já jsem si nesl v ruce sáček dobře uzrálého vína, na které jsem se velmi těšil, že si jej na lodi v klidu sním, ale než jsme našli daleko v jiných dokách naši loď, kde ještě nepřeložené nakládali lodním jeřábem zboží, chuť na víno jsem úplně ztratil. Jelikož tam naše loď nestála v normálním přístavu byli jsme nuceni lézt

na loď dost namáhavě provazovým žebříkem. Když jsme byli na přídi lodi, zhluboka jsem si oddechl a ještě dlouho jsem se díval, jaké množství nákladu taková loď pojme. Plout na lodi, nebýt obchodních starostí, je nejlepší rekreace. Společnost ze všech koutů světa, pohodlí, všemožné hry, koupání, chutná strava. Při jídelním dlouhém stole se chvíli mluví anglicky, chvíli francouzsky, německy apd., což je velmi zajímavé. Hned první den na lodi jsem se seznámil s dámou příslušnou do Jugoslávie, národnostně založenou, manželku velvyslance italské národnosti, který působil na Jugoslávském velvyslanectví v Káhiře. Jela z domova po jednoroční dovolené, zpět do Egypta k manželovi, se kterým se chtěla dát rozvést z důvodu, že na velvyslanectví z druhé místnosti nepozorovaně slyšela radu o zavraždění Jugoslávského krále Alexandra. Jako národně cítící Jugoslávka, byla daným oslovám tolik dotčena, že ještě po odstupu celého roku, nebyla rozhodnutá, zda s jejím manželem bude moci žít. Po překrásné pětidenní plavbě před přistáním v Alexandrii jsme platili, co kdo při jídle vypil. Sledoval jsem, jaký obnos každý uhrazoval a já naposledy jsem měl k zaplacení nejvyšší obnos, což mě udivilo a zdůvodnil, že jsem pil pouze pivo a ostatní měli k pití víno. Sklepník mě na to odpověděl: „ano, právě proto, že jste měl pivo, máte větší účet“. Tak jsem byl poučen, že v celém Orientu je víno desetkrát levnější, než naše pivo. V Alexandrii jsme se zdrželi do čtvrtka, do hotelu De la France jsme přijeli jednou drožkou čtyři, za předem smlouvený obnos, ale drožkář na nás žádal 5x více, než jsme měli smlouveno. Když jsme jeho požadavek odmítli dát, spustil v hotelové chodbě křik, když jsme se omlouvali, hoteliér již věděl, že se jedná o neoprávněný požadavek.

Z Alexandrie jsem vyjel po návštěvě na našem konzulátu v 9. hodin vlakem přes Kantaru do Hajfy, Jaffy a v Le Cairo – Káhiře jsem byl v 17. hodin. Ze všech spolupasažérů z lodě jsme přibyli do Káhiry pouze dva. Jeden pán Renner a Jugoslávka, manželka velvyslance, která nám ukázala skvěle zařízený byt, a potom jsme zašli do blízkého hotelu na večeři. Druhý den jsem navštívil našeho dobrého, ale smlouvavého zákazníka Mison Nadra ASSADA. Byl nesmírně parný den a při smlouvání cen bylo dvakrát větší.

Přes svátek a neděli jsem jel z Káhiry do Jerusalema a Betlému, kde jsem shlédl hrob Pana Ježíše a zeď nářků. V Jeruzalémě i Betléme jsem koupil drobnůstky na upomínku domů, ale vše bylo tak drahé, že jsem se vydal z peněz.

V pondělí jsem jel vlakem kolem dlouhých vinných plantáží, nádherných oranžovníků do Tel Avivu v Palestině.

Tam jsem dlouho hledal hotel nebo penzion na pět dní do pátku za 50 piastrů denně, ale všude žádali za denní pobyt 80 – 90 piastrů. Již k večeru jsem byl teplem unaven a přijel jsem do penzionu „KASKAD“, kde byla v recepci majitelka penzionu, které jsem již upřímně sdělil, že jsem se vydal z peněz za památkové předměty a že mohu zaplatit za denní penzi pouze 50 piastrů. Paní se smílovala a utěšila, abych chvilku počkal, dovolí – li tak levně bydlet i její manžel. Majitel hotelu se brzo objevil a na její přímluvu jsem byl přijatý. Po umytí a vybalení svých věcí, čekal jsem ve veliké hale při salonním orchestru na večeři, kde jsem se v honosných klubovkách seznámil s jedním židovským příslušníkem a jeho manželkou z Kapského města. Když jsem slyšel, že je z Jižní Afriky, kde má obchodní stanici se zbožím, co tamější domorodce potřebuje od narození až do jeho smrti, včetně perliček a jablonecké bižuterie sblížilo se naše jednání, při kterém jsem viděl, že se chvilkami modlí s použitím růžence. Abych nebyl rozlišován, vrátil jsem se do pokoje a vzal si růženec z obchodních vzorků. Chyběla mi při večeři jen čepička, ale že bylo vedro, byl jsem snad omluven. Že jsem byl jediný křesťan, nechtěl jsem dát najevo, že jsem byl do hotelu přijatý levněji, což jsem slíbil majiteli hotelu, že výjimku neprozradím. Druhý den jsem při jídle motal růženec v rukou jako ostatní a když jsem tím získal důvěru, dozvěděl jsem se o židovských politických úkladech na tolik, že mě vše vytahovalo z míry.

Pře to vše byla tam milá, přímořská pláž, kde vlna z moře přinášela koupající se zachycením se rukou jeden vedle druhého, v dlouhých řadách, šli jsme tak daleko do moře a potom jsme se nechali vlnami unášet až na břeh ke stanům. Tato možnost, podle tamějších úsudků je jedinečná možná v Tel Avivu. Proto tam jezdí tolik rekreatantů z celého světa. Tehdy již za mojí přítomnosti, byl tam v noci neklid, když se židé v noci na lodích stěhovali do Palestiny a domorodí Arabové je nechtěli nechat vylodit, celé hodiny na sebe stříleli. Vše tam bylo drahé, stavební pozemek pro hotel nebo dům stál na naše peníze kolem půl milionu korun. Květena kolem domů přijde tam taky dost draho, jelikož musí být celé noci uměle zalévána.

Pokud se týká stravování, nikde jinde se tak dobře nejí, zvláště polévka z révy vinné je podávána z lednice a celý jídelníček je volen výběrově. Po mém pobytu těch několika dnů jsem se proto nedivil, že byl požadavek za ubytování tak vysoký. V celém městě se nic nevyrábí, je tam jediné postavena nová bednárna na víno, ale tam jsou pracovní síly tak drahé, že sudy ze zahraničí se koupí levněji, proto již dlouho stojí nevyužita. Z Tel Avivu jsem přijel do Bejrútu

v Sýrii zase nešťastně v pátek, kde v přímořském velikém hotelu Continental jsem shlédnul plno studentů, kteří hráli v moři vodní polo. Když jsem hru sledoval, jeden ze studentů se mě ptal, zda něco nepotřebuju, představil jsem se, a když slyšel, že jsem z Československa, nastalo veliké pozdvižení a vedl mě k ostatním, že jsem jako každý Čech veliký sportovec a na mojí počest mě ihned zavedli do jejich klubovní s velikým a dlouhým stolem, postavili přede mne naši vlaječku a

musel jsem jim slíbit, že si s nima zahraju vodní polo. V kabině jsem se převlékl a nejprve jsem pozoroval, jak si při hře počínají, ale když jsem spatřil, že zdi hotelu jsou již ve veliké hloubce a hráči, že v té hloubce hrají s neobvyklou rychlostí jako na suchu, bylo mi to vše velice trapné, když jsem musel svou hru odřící a výmluvou, že mě bolí po cestě noha. Bylo to veliké zklamání všech, ale než abych způsobil našemu českému sportu ostudu, nezbývalo jinak. V sobotu a v neděli jsem byl na našem konzulátu De La Tchecoslovaque, Rue Nahrabin 42 Bejrút. Konzul pan Piřitel, který bydlel ve stejném domě, byl velmi rád se mnou v sobotu a v neděli, jelikož bylo dole při moři příliš dusno, vyjeli jsme si na Libanon, kde jsou ve výšce se svěžím vzduchem postaveny krásné domy. V pondělí jsem zajel k našemu zástupci panu Adolfovi Vágnerovi, se kterým jsem navštívil mnoho zákazníků, velmi únavně smlouvajících.

Bylo tam pět únavných dnů, kdy kvůli vedru a hmyz v posteli se nedalo spát, ani nad postelí dané roucho nebylo k ničemu platné. Na umírnění žízně je tam nabízená voda už ulice, ale tu mě nedoporučili pít. Navštívil jsem tam zákazníky a získal docela slušné objednávky, i když je orientální trh zajímavý jen tím, že není požadovaná dobrá jakost perliček, i když tamější domorodci se mezi sebou předhánějí vytvořit docela pěkné ozdůbky pro velbloudy a osly. Je zajímavé, že k úpravě perliček nepotřebují na návlak naši bavlnu, ani jejich ženy na jejich náhrdelníky a brože. Perličky navlékají na stébla, které se nechají i zkroutit a jsou docela pevné. Pro mě bylo potěšitelné, že jsem zde prodal dobře slušné, skladové položky i když cenově jsem narážel na Muránskou italskou konkurenci, pokud se týká korálové barvy, kterou my vyrábíme s příměskem zlata, Itálie vyrábí tento druh průtahovým procesem tak, že nanese z pánve na píšťalu nejprve křidu, na povrch z vedlejší pánve rubín, podle požadovaného odstínu. Na vytvoření rubínu potřebují také příměsek zlata, ale ten je nepatrný oproti našemu způsobu.

Již doma jsem se rozhodl, že pojedu poznat výrobu ve sklárnách v Itálii, i když jsem byl předem zastrašen na Pojizerském ústavu v Železném Brodě panem Ing. Víhanem a hlavně Královéhradeckou obchodní ústřednou, že se jedná o velmi nebezpečnou špionáž, ale já si vždy věřím a to je důležité pro každé konání.

Po důkladném poznání trhu v Egyptě a Sýrii jsem se více a více utvrzoval, že musím Muránskou konkurenci poznat, jakým vylepšením se tam vyrábí.

Z Bejrútu jsem jel vlakem do Haiffy, kde jsem bydlel v hotelu Germette. Před nádražím jsem telefonoval z telefonní budky, při čemž jsem spatřil, že mě nějaký arab odnáší věci. Zanechal jsem telefonování a spěchal za ním, abych ho zachytil, nevím, zda se jednalo o omyl nebo krádež, nemohl jsem se s ním domluvit. V Haiffe jsem byl nucen dát si do cestovního pasu záznam na našem konzulátu, kde úřadoval pan Robert Stütz.

Poblíž banky jsem navštívil zákazníka, kterého mě doporučil pan konzul. Z Haiffy do Jaffy jsem jel větším osobním autem, vedle silného araba, který mě svou korpulentností velmi utlačoval. Jeli jsme písčitou pouští, často s navátým pískem, který jsme byli nuceni jeden po druhém lopatou odstranit. Při dlouhé cestě se mě dostal jemný písek do očí na tolik, že jsem pro bolest a útlak araba nemohl cestu vydržet. Když jsem konečně přijel do hotelu, chtěl jsem se od písčitého prachu umýt, ale bohužel pro každého hosta měli pouze dva litry vody k použití a tak jsem nemohl zase vedrem a bolestí vydržet spát. Již v sedm hodin ráno jsem skončil s očima v tamní nemocnici, kde mě léčili oční katar lapisováním, což bylo velmi bolestivé.

Z Jaffy jsem byl nucen telegrafovat si pro peníze, mému švagrovi V, Skřivánkovi, který byl náměstkem Škodových závodů na ředitelství v Praze. Mezi tím jsem ležel do odplutí lodí z Jaffy v nemocnici, kde mě léčili. V den, kdy jsem měl nastoupit na loď, nechtěl mě pan primář pro nedoléčený stav propustit, ale po mé prosbě mi vyhověl, vyslal se mnou ošetřovatele, jelikož jsem nemohl oči na světle otevřít. Pan primář mě upozorňoval, že mě v takovém stavu na loď nepustí a tak jsem měl obavu, jak vše dopadne. Když jsem se ocitnul na lodi, byla tam naštěstí stejná posádka, jako když jsem plul do Egypta a když mě spatřil pan kapitán, zdaleka mě zdravil a sděloval, že mi došel lodní akreditiv na 100 dolarů od mého švagra. Byl jsem také rád, že na lodi byl brigádně pracující lékař z Prahy, který mě léčil, a když jsme přistáli v Alexandrii, mohl jsem již na palubu lodi a čistým okysličeným vzduchem jsem se blahodárně léčil, dokonce třetí den jsem již večer na palubě tančil. Při tančení na lodi jsem přišel mezi větší společnost ze Švýcarska, se kterými jsem se velmi dobře seznámil a jeden pán z nich oslavoval svůj svátek a za celou společnost vše zaplatil. Není mým zvykem, zůstat někomu něco dlužen a tak jsem se revanšoval jabloneckou bižuterií z mých vzorků, kterou jsem již nepotřeboval. Tím podarováním jsem se stal na lodi tak populární, zvláště v dámské společnosti. O věci se dozvěděl i náš kapitán lodi s lékařem a těm jsem rozdál z bižuterie vše, co jsem měl, čehož jsem nelitoval, naopak loučení v Terstu bylo tak pěkné, na což mám dosud velmi pěknou a milou vzpomínku a na takový zážitek se nezapomíná.

V Terstu jsem si nenechal ujít, abych nenavštívil náš konzulát, pan konzul mě mile přijal a informoval, že z Itálie odchází mnoho perliček a rokailu do Anglie a Afriky. Dal mi také nějaké adresy, což mě utvrdilo v tom, abych příští rok zajel do Anglie.

Po jednodenní prohlídce města a návštěvy dvou zákazníků jsem odjel z Terstu do Benátek, kde jsem bydlel naproti hlavnímu nádraží, za hlavním kanálem. Hned druhý den ráno, kdy mě bylo již zdravotně dobře, jsem plul gondolou do Murána, když jsem vystoupil, šel jsem nejprve do největší sklárny Societa di Conterias. Tam jsem šel dlouhým, prázdným sálem do jejich

kanceláři, a když jsem se představil, že jsem se představil jako V. Tomeš z Kapského města (což byl můj švagr, kterému jsem o tomto úmyslu psal) a mám zájem o nákup rokailu. Po několika slovech jsem byl vypoklonkovan s doporučením, abych se obrátil na jejich sklad v Johannesburgu, tam že mi bude poslouženo za stejné ceny, jako v Muranu. Tím jsem byl nadmíru zklamaný, že jsem výrobu ve sklárně neviděl. Chodil jsem bezradně po Muranu a zašel do všech skláren. U všech podniků jsem nepořídil a výrobu jsem neviděl. Když jsem kolem 15 hodiny odcházel bez jídla z Murána, prohlížel jsem výklad s rokailem

jednoho krámu. Když mě majitel viděl, že si s takovým zájmem prohlížím jeho výlohu, vyšel ven a ptal se mě, s čím mě může pomoci, odpověděl jsem anglicky, že mám zájem o nákup rokailu ve velkém množství a dotyčný mě dobrou angličtinou odpověděl, že mě může pomoci, že jeho zeť vlastní sklárnu s výrobou rokailu, ale nyní že již tam nejsou, abych přijel ráno, že tam se mnou zajde.

Druhý den ráno, když jsem se objevil v krámě, byl jsem již očekáván. Krám zavřel a šel se mnou do sklárny. Když jsme přišli ve sklárně do kanceláře, představil mě jeho panu zeti, který však byl zaujatý nějakým zákazníkem. Dost dlouho jsme čekali, po již delším čekání, dal jsem návrh, zda by mě mohl ukázat jejich výrobu ve sklárně pan tchán, který se svým zetěm promluvil a potom jsme šli po schodech dolu, nejprve do hlavní haly sklárny, kde jsem viděl tahat tyčinky docela jinou technikou než u nás. Oproti našemu způsobu výroby mají jednu výhodu tím, že tam vyrábějí pouze jednu barvu vždy nejméně jeden týden nebo čtrnáct dnů, v sekárně, třídírně, balírně, prostě po celém závodě byl vidět pouze tyrkys. Po skončení díla v sekárně a všude zametli broky a veškerý odpad, znovu na druhý den utavili a vyráběli stejný tyrkys. Podle toho také měli prodejní podmínky, aby zákazník odebral všechna čísla síly. Tím byli v Muranu levnější oproti naší výrobě, ale jakost byla rozhodně podřadnější. Když jsem se vrátil do kanceláře, poděkoval jsem za prohlídku a slíbil jsem poslat objednávku poštou, kterou také můj švagr Tomeš podle mého požadavku uskutečnil.

Po uvedené návštěvě jsem měl ještě čas, kdy jsem šel do jiné blízké sklárny, kde jsem formálně obdržel vzorky pro porovnání cen.

Druhý den jsem jel z Benátek rychlíkem přes Tarviso, Vilach, Salzburg, Linz a v Praze jsem byl druhý den v půl sedmé ráno. Doma jsem byl rád, že jsem zbytečně nejel a moje největší radost byla, že jsem přivezl objednávky na skladové zboží a aby lidé měli práci.

Když jsme v roce 1935 získali nějaké peníze, rozhodli jsme se pro nás a naše spolupracovníky, zlepšit pracovní prostředí, s lepším technickým vybavením a abychom také ještě více zlepšili jakost našeho zboží a docílili tím i zvýšení odbytu.

Postavili jsme moderní budovu o třech poschodích s velikými okny, s ústředním topením, přilehlou šitlárnou pro zbavení perliček od broků (mašlovanou), tj. úpravou svazků s perličkami, čtyři sklady, nákladní výtah spojený až do nevyššího skladu. V suterénu jsme zařídili strojně vybavenou truhlárnu a zámečnickou dílnu. V prvním poschodí sekárnu a sklad nejběžnějších skleněných tyčinek. Každý stroj s elektromotorem a u všech strojů odsávání skelného prachu.

Ve druhém poschodí jsme zařídili navlékárnu s výkonnými navlékacími stroji. Navlékací stroje jsme přizpůsobili pro návlek na nitě, podle navlékacích osvědčených strojů na dráty, ale s padesáti centimetry dlouhými jehlami. Strojním navlékáním stříbřeného zboží jsme sledovali, aby zboží bylo jakostnější a mohli jsme ho prodat draž, jelikož stříbřené zboží navlékané po domácku, kde jsou při vaření výpary, poškozovaly stříbřené zboží tak, že během krátké doby na praných a drahých nášivkách na šatech z takových perliček stříbro žloutlo, oxidovalo a nášivky i perličky se znehodnotily. Abychom tuto velikou závadu odstranili, postavili a zařídili jsme navlékárnu na návlek bezvadného stříbřeného zboží, jaké jiný žádný výrobce, ani naše konkurence v Muranu, neměla možnost zákazníkům poskytnout. Sklárna nám již vyráběla nejlepší jakost tyčinkového skla a novinek tvarů. V Železném Brodě, v naší brusírně jsme v bubnech leštili perličky, které se čistě a hladké potom našimi zkušenými odborníky

snadno a skvěle stříbřili, irisovali, zlatili a i jinak různě dekorovali.

Každé jaro a podzim, kdy k nám přijížděli před sezonou naši zákazníci, snažili jsme se mít vždy obohacenou naši kolekci s novými tvary nebo novým zbarvením, něco jiného než dosud kupovali.

Jít novým směrem, zvláště při výrobě módního, jabloneckého zboží, mělo nesmírnou důležitost. To jsem poznal za mého pobytu v Paříži v modelových domech, postup uplatňování novinek, prodeji, nevítavým, inteligentním panem Friedem. Tyto pro mě cenné poznatky, byly ve mně nezlomně vryty a při výrobě a prodeji mě již nedalo jinak, než je taktním způsobem uplatňovat.

Podle mého názoru a zkušenosti i dospělí lidé jsou stále ještě dětmi, které chtějí mít v životě vždy novou nevidanou hračku, nový objev a se zákazníky je to stejné, zvláště když novinkou jen ještě více získají. Prodávající kdyby neměl možnost zákazníkovi nabídnout něco zajímavého, poutavého na čem získá, brzy se odvrátí a podruhé nepříjde. A takový je život a postup ve všem.

Bych měl přehled, horizont o trhu v Anglii, vyjel jsem z Prahy 9. 8. 1936 přes Cheb, Nürnberg, Kóln a z Ostende lodí do Doveru a z Doveru vlakem do Londýna.

V Londýně jsem bydlel v hotelu Shaftesbury, Gt, St. Andrew Street, London W.C.2.

Hned druhý den jsem hledal obchodní komoru. V Londýně má každá Anglická kolonie má svoje ředitelství pro evidenci importovaného a exportovaného zboží, já jich napočítal dvanáct. U obou institucí jak jsem již zjistil v Itálii v Muranu a Terstu, že kupovali a zasílali hlavně Italské zboží, do jejich Anglických kolonií.

Začal jsem u těchto zasilatelů a s návštěvami předně v Londýně. Ale u všech i v jiných městech, které uvedu, byly zajímavé množstvím, ročně vždy po několika vagonech, za limitované ceny o 20 -25% levnější než naše. Jakost zboží jim všem stačila podřadnější z Itálie a rokaíl a perličky byla určeny v jejich koloniích na ozdoby domorodců a velbloudů.

Pouze některé zákazníky jsem získal na dekorovaný náš jakostní rokaíl.

Při návštěvách jsem jezdil vedle Londýnského přístavu, poblíže Commercial Bldg. – London Doogs, ve kterém jsem byl několikrát pozorovat, jak z lodí dopravují přímo potrubím do několika poschodových skladů, přímo do balících automatů, čaj, burské oříšky a různé jiné plodiny, loděmi dopravených z jejich kolonie. Nepřeberné množství a druhů automaticky a ručně baleného zboží, které se potom nakládá do železničních vagonů.

V Liverpoolu, kde jsem měl čas a mohl si prohlédnout neméně velký přístav s velikými sklady a také automatickým balením různého zboží, také potrubím přímo z lodi. Nikdy jsem neviděl tolik kávy jako zde. Tito zasilatelé, u kterých jsem byl, mají svoje sklady a prodej v mnoha anglických koloniích, například v Ceylonu, Hongkongu, Jamajce.

Po jednotlivých návštěvách jsem jel vlakem z Londýna, červenou linkou, do Edinburghu. Podle jízdenky jsem měl správně použít modrou linku. Při jízdě jsem měl obavu, že budu platit jízdné

znovu, ale dobře to dopadlo, v Edinburghu mi jízdenku pouze pozastavili. Vlak červené linky jezdí stejně jako modré linky ze stejných náraží, ale každý patří jiné společnosti a to jsem přehlédl.

Z Edinburghu jsem jel do Glasgowu, Manchesteru, Sheffieldu, Birminghamu a zpět do Londýna. V Sheffieldu se nachází továrna, která vyráběla nejtvrdší ocel na světě. Tam jsem objednal 100 vrchních sekacích nožů a byli skutečně lepší než ty co jsme dříve používali, které jsem objednal u firmy HUG an CIE, když jsem byl v Paříži.

Pro zajímavost uvádím, že po několika dodávkách nožů z Scheffildu, jsme objednali podle vzorku stejné nože v Poldi hutí v Kladně, která po několika pokusech nám dodávala rovnocenné a snad i lepší, tvrdší jakosti nože, než z Scheffildu. Od té doby objednávané nože v Kladně.

Na nožích do sekacích strojů, které mají 600 úderů za 1. minutu do tvrdého skla s dírkou velmi záleží. Podle tvrdosti nožů se useká

buď dobré nebo špatné zboží. Proto jsem se snažil, když nám dodávali z Kladna měkké nože, získat nejlepší, nejtvrďší jakosti. Za dobrý nůž jsme mohli zaplatit, byl. li opravdu dobrý 500,- Kč. Dobrý nůž měl pro nás cenu zlata.

Z Scheffildu jsem jel potom do Birminghamu, kde jsem po návštěvách, v hotelu večeřel, kde se tančilo. Vlak do Londýna mě již žádný nejel a tak po večeři jsem seděl u jednoho stolu s pánem, se kterým jsme snad hodinu na sebe nepromluvili, až když jsem se já představil, předali jsme si vizitky, na které byla jeho adresa Ing. David Boyd, Lincoln. To uvádím proto, jaký je Angličané většinou, než se vzájemně poznají. Jsou nemluvní a potom se těžce loučí. S uvedeným pánem jsme mluvili o vše možném, potom o Wels – filmu, na který mě pozval, koupil vstupenku do kina, byl to velice zajímavý a slušný člověk.

Druhý den jsem jel do Londýna, kde jsem měl obstarat koupit 12% zlato na zlacení našich perliček. Toto zlato jsme s úspěchem míchali s tekutým zlatem Hanowerským. Po kratším zdržení v Londýně jsem jel do Bruselu v Belgii, odkud pak do Liere. Liere je menší město přibližně s 5.000 obyvateli, ale zato velmi dobří výrobci pozamenterie, hlavně večerních kabelek z malých rokajových perliček. Tyto výrobce zásobuje firma E.Bierebeek, našim rokailem. Z počátku nás zlobil malými objednávkami, ale po dobrých našich dodávkách se množství stále zvětšovalo. Když jsem k panu Bierebeekovi přijel a prohlédl jeho prodejnu, zjistil jsem jaké druhy má objednat. Potom mě už nepustil, byl jsem pozván do jeho rodiny, spal jsem u nich v pěkném pokojíku v prvním poschodí. Koníčkem pana Bierebeeka bylo také

rybaření, čemuž se úspěšně, jak jen mohl, naučil i s opékáním. Po rybaření jsme spolu seděli s jeho rodinou a opravdu mile se bavili. Po odstupu asi jednoho roku přijel pan Bierebeek k nám. U nás se mu tolik líbilo, že zůstal celý týden a stali jsme se na podkladě obchodních úspěchů i osobními přáteli.

Z Liere jsem jel rovnou znovu přes Brusel a potom do Strassbourg a Linnewille, kde je velká výroba věnců z Italského rokailu, pro tropické země, kde živé květy rychle schnou. Věnce z rokailu jsem shlédl ve dvou prodejnách, ale kvůli vyšším cenám, oproti Italské konkurenci jsem nepořídil. Věnce navlékané na mosazném drátu jsou líbivé, ale jelikož je tamní výroba dlouhodobým zavedením levná, těžce by se ještě v jiné zemi uplatnila.

Ze Strassbourgu jsem jel přes Lipsko,

Eibenstock, Annaberg, Weiperty, kde jsem navštívil také naše dobré zákazníky, spokojen domů. Hlavně v Eibenstoku jsme měli rovnocenného zákazníka, jako firmu Bierebeek V Liere, ale ještě mnohem delší obchodní, nerozlučnou tradici. První majitel firmy A. Wedel z Eibenstoku k nám přicházel vždy z Jablonce, když ještě nebylo autobusové spojení s kufříkem pěšky, potom zeť, pan Raush, pana Wedela k nám přijížděl osobním autem dvakrát do roka i s jeho manželkou a posledně po úmrtí pana Raushe k nám dojížděla jeho dcera Irmgard.

V roce 1937 jsme dost dlouho upravovali bižuterní katalog na křídovém papíře o padesáti stránkách. Na první straně je v barevném provedení dívka, na krku s náhrdelníkem. Další úvodní stránky znázorňují v jakém prostředí je naše zboží vyráběné a jaké druhy každá stránka obsahuje. Na 3 -6 stránce je nejprve uvedeno číslo strany, druhy pojmenování o jaký druh zboží se jedná, váhy jednotlivých druhů, ceny v Kč, dolarech a líbrách.

Na uvedené katalogy jsme spotřebovali 5.000 kg křídového papíru a celý náklad si vyžádal 170.000,-Kč. Co nás vedlo, abychom uvedené katalogy pořídili? Pro vývoz jsme rozšířili druhy zboží, abychom měli paletu zajímavých druhů. Když jsme ze sklárny prodávali výrobcům mačkaného zboží tyčové sklo, uhrazovali naše jim vyúčtování, většinou snáze mačkaným nebo jiným zbožím, než v hotových penězích. Vývoz zboží se nám pěkně rozvíjel a naše perličky jsme vyráběli a dodávali se stále větším úspěchem.

V roce 1938 však přišli politické nepokoje a ty se vystupňovaly na tolik, že jsme sklárnu v Jablonci, jako český podnik, byli nuceni zrušit a koupili jsme sklárnu v Mnichově Hradišti o dvou velikých pecích, každá s dvanácti pánvemi, v likvidaci od banky, kterou postavil a několik let v ní vyráběl stejné tyčinkové sklo jako my, pan Petr Kopal z Vlastiboře. Pan Kopal byl

veden do finanční tísně ze stejného důvodu jako my a to bojů s firmou Jos. Riedel z Dolního Polubného a Ludvík Breit z Lučan. V těžkých konkurenčních nesnázích přišel o veliký majetek a prodal veliký sklad perliček v nejnevýhodnější době.

My jsme vyráběli do války jak ve sklárně v Mnichově Hradišti, tak Železném Brodě a v Loužnici velmi úspěšně. Až v době války, zase to byl Riedel a Breit, zastavili nám výrobu ve sklárně v Mnichově Hradišti s odůvodněním, že pro nedostatek chemikálii. postačí vyrábět tyčinkové sklo a veškeré chemikálie jen firmy Riedel a Breit. Ve sklárně nám zabavili i zásobu broků a odvezli, aby nám znemožnili naši výrobu.

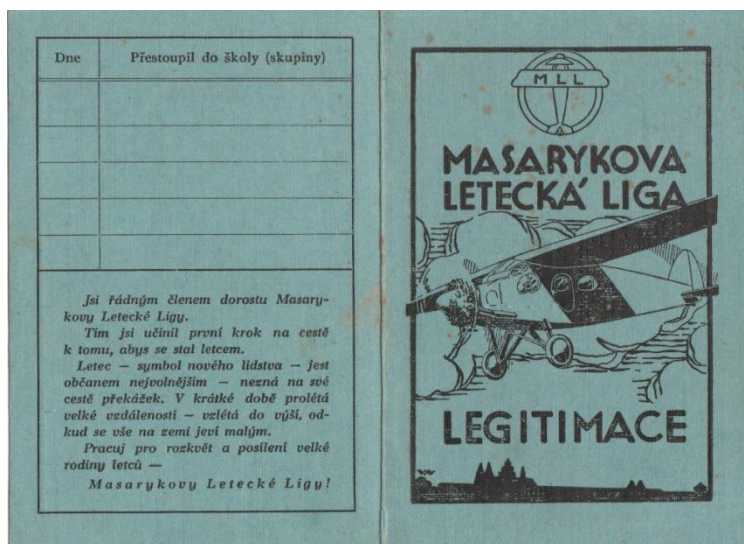
V důsledku toho byla naše sklárna po dobu války mimo provoz a po válce do dnešního dne je tam zavedena autodoprava a pekárna, jelikož

můj švagr Ing. Strnad zemřel a jeho manželka moje sestra Liduška bydlí v jejím privátním domě u sklárny. V našem podniku, že nám byla hned z počátku války zavřena sklárna, náš otec v jeho stáří byl na vše tak rozzlobený, že nechtěl již dál vyrábět.

Bylo však nutné vzít ohled na naše zaměstnance, s nimi se nám nechtělo vzájemně rozloučit. Nezbyvalo, než abychom se zbožím manipulovali a exportovali. Otec však, když byl proti všemu podnikání, omezil mě finanční možnost a povolil k provozu pouhých 5.000,-Kč, což byl velmi nízký obnos na 57 zaměstnanců, kteří souhlasili se mnou spolupracovat. Nezbyvalo, než se svolením všech, mimo některých nutných záloh, první výplatu odsunout až na jeden měsíc. Všem spolupracujícím jsem slíbil a vyplácel z čistého zisku prémie.

První dodávku zboží jsme manipulovali a dodali těm zákazníkům, kteří nám za zboží uhradili v nejkratší době, abychom byli mobilní pro nákup materiálu a nezmeškali slíbenou první výplatu. Z počátku první a druhý měsíc jsme pracovali s potížemi, ale že jsme byli jako jedna rodina, již za čtvrt roku jsme měli z dobrých výsledků vzájemnou radost. Jako dříve, každý pátek již v 15 hodin jsme měli ve všem pořádek, včetně celé inventury a spolupracovníci měli výplatu i prémie k plné jejich spokojenosti. Byla to hrůzná válka, vznikaly nám různé potíže, ale že jsme si společně rozuměli, vzájemně si poradili, našli jsme vždy nějaké východisko. Po dobu války byla značná část vývozců přesídlena do Turnova a jeho okolí. My jsme však měli možnost pracovat s perličkami jen omezeně a vývozcům do Turnova jsme dodávali malé množství, více jsme vyváželi přímo. Byla to krystalerie, náhrdelníky, brože a vše podle našeho katalogu. Po válce jsme se nejvíce věnovali perličkám, ale ve sklárně jsme měli v chodu pro nedostatek sklářů pouze jednu pec. Bylo naší snahou co nejdříve navazovat se zákazníky nové styky, zasílali jsme značné množství kolekcí a katalogů.

Mimo běžných zemí, připravoval jsem se jet do více zemí, abychom měli dostatek objednávek, což bylo velmi důležité. Když jsou zakázky, zboží se již podle toho vyrobí. Hned začátkem roku 1947 jsem si obstaral nový cestovní pas a vízum do Francie, Brazílie, Argentiny, Peru, Chile, Uruguay, Panamy, Kuby, Portorika, Mexika, Guatemaly, Floridy, USA, New Yorku, Chicaga, Columbie, Kanady, Anglie a Německa.

V dubnu jsem se musel nechat očkovat proti dvanácti nemocem. Do všech zemí jsem musel mít zvlášť potvrzení, že jsem očkovaný a také potvrzení na tranzit vzorků v pěti kufrech. Z Ministerstva zahraničního obchodu potvrzení o nutnosti cesta a o přiděl valut s povolením Ministerstva financí. Pražská úvěrní banka, cizinecké oddělení provedlo úhradu a převzetí valut. Když vše bylo vyřízeno mohl jsem si u Pan American orld Airways uhradit a vyzvednout letenky. V květnu 1947 jsem odletěl z Prahy do Paříže, kde jsem přistál odpoledne, a na celnici mě nechtěli pustit, že na moje vzorky musí být expert – znalec. Byl jsem podezřelý, že převážím drahokamy, i když jsem měl úřední povolení a potvrzení, že se

jedná o šatony od firmy Jäger – Jablonec nad Nisou. Expert přijel na celnici až k večeru a žádal ode mě záruku 300 franků, ale po delším jednání na základě dokladů jsem byl propuštěn. V té době byl devalvován ve Francii frank a za drožku jsem platil horentní peníze. Až když jsem z hotelu volal panu Friedovi, tak ten mě poučil, že frank je nejlepší koupit na černo, abych byl v Paříži vůbec možným. Hned v mém hotelu jsem vyměnil nejnutnější obnos v přijímací kanceláři za dolary, i když jsem měl franky. V důsledku devalvovaného franku zdržel jsem se v Paříži pouze týden.

Když jsem potřeboval na letiště, všechny dopravní podniky i drožky stávkovali a já byl nucen sjednat si dva chlapce s velocipedy a vedle nich jsem šel asi hodinu pěšky na letiště.

Z Francie jsem letěl do Madridu, přes Lisabon, Kanárské ostrovy do Dakaru, francouzské západní Afriky. Do Dakaru jsme letěli za krásného počasí, když byl měsíc v úplňku. V Dakaru jsme přistáli již k ránu. Před naším přiletem se stalo neštěstí, kdy letadlo se dostalo do kolejí,

do kterých se nalévá a zapaluje v noci pro orientaci benzín. Letadlo se dostalo do otřesu a tím bylo mnoho raněných a mrtvých.

Dakar má 19. milionů obyvatel. Úřední řeč je francouzština, s převážnou většinou černochoť mluvící jejich arabštinou. V Dakaru jsem bydlel v dost slušném dřevěném hotelu, ale v noci se mě vylíhly ve slaměném polštáři malé myšičky a najednou začaly pískat. Byl jsem z toho velmi udivený. Hned dopoledne jsem jel do importního závodu firmy Jäcel a co., hlavní závod mají v Lučanech n/N a vedoucí tam byl Ing. Jan Fráňa, 35letý Čech, původem z Jablonecka, byl doposud svobodný a byl tam zaměstnaný ještě s jedním Čechem. Pan Ing. Fráňa mě v jeho bytě s černošskou hospodyní velmi rád a mile přivítal. Nejprve jsem mu musel vyprávět vše co je v naší zemi nového. Když jsem mu potom vyprávěl o neblahé noci v hotelu s myškami, nechtěl mě tam již pustit a musel jsem bydlet v jeho bytě, kde jsem dostával i stravu. Pan Ing. Fráňa docílil firmě Jäcel a co velmi slušné obchody, většinou jabloneckou levnou bižuterií, jako dětské prstýnky, brože, náhrdelníky z dutých, foukaných a stříbřených perel u nás nazývané „foukanice“ z Poniklé. Rokail kupoval z Murana, Itálie a dopravu určoval obchodní domům přímo do Abidjanu, Bankok, Sant Louis a Dakaru. Kompenzoval za ta temnější zboží i na celé lodě do Birminghamu, Amsterdamu, Hamburku a jiných. Mimo jabloneckého zboží importoval i Plzeňské pivo a jiné. Ing. Fráňa tam získal velmi slušné peníze, jak pro sebe, tak i pro firmu, ale mimo jeho slušně zařízeného a čistého bytu, mezi tamějšími domorodci bylo vše nelákavé. S panem Ing. Fráňou jsme si dobře rozuměli, byl absolvent obchodní akademie, rozený obchodník a tehdy již s osmi letou praxí, byl všestranně velmi zajímavý. Sjednali jsme si vzájemné výměnné obchody, ale když jsem se vrátil domů, neměl jsem pro další ještě zajímavější obchody čas, abych se mohl výměnnému obchodu věnovat. Obchody takového druhu se nechají realizovat spíše jen ve větším měřítku a znalost zboží a nákupní domy, pro které by se z tamní země dováželo zboží, by si vyžádalo obezřetné zapracování. Zkoušel jsem to vykompenzovat s mým švagrem Tomšem, když měl ještě v Jižní Africe v Mbangolu vlnu, kterou v jeho vlastní obchodní stanici od domorodců vyměňoval za potraviny. Já jsem měl možnost se švagrem vlnu kompenzovat za naše zboží. Při nabídce a prodeji vlny jsem měl VC. Ceny, které mi sdělil můj švagr od velkoobchodníka z Jižní Afriky. Přes to vše jsem narazil na konkurenci, která si nenechala vloudit do svých obchodů mě, jako nového partnera a byl jsem rád, když jsem ke zkušebnímu obchodu s vlnou nepřišel o peníze. Stejný pokus jsem prožil s kompenzací z Turecka za ryby, který obchod jsem realizoval s firmou Vaňha – Václavské náměstí.

Po čtyřdenním pobytu v Dakaru jsem letěl do Brazílie, Recife, kam jsme spadli letadlem jako do páry a nemohl jsem si na tamní dusno zvyknout.

Recife je menší město (600.000 obyvatel), odkud jsme po tří hodinovém přistání letěli dále do Ria de Janeiro.

V Brazílii do Ria jsme letěli přes půl dne pustinou, nejevící známky života bez ptactva, stromů, půda je utvořena tak jako jsou někdy na nebi vidět beránci. Nicméně zem je tam velmi úrodná a panenská.

V Brazílii, když se zasadí do země ulomená větvička bez kořenů, během pár dnů zakoření. Ještě dost daleko před městem Rio de Janero je úžasná mořská zátoka a aby letadlo svými křídly nezachytilo o vysoké břehy, byli jsme vyzváni, abychom s připoutali k sedadlům, najednou jeden motor se zastavil a tím se letadlo dostalo do svislé polohy a letělo tak přibližně dvacet minut. Většina pasažérů se domnívala, že se jedná o poruchu motoru a nastala obava, že při pomalém letu se něco stane. Když jsme měli přistát na letišti, byly spuštěny zase oba motory a letadlo se narovnal a klidně přistálo. Nic se nestalo, ale já z obavy jsem tolik znervózněl, že ještě nyní při každém nervovém nárazu pociťuji v noze brnění. Prostě mám od té doby památku – „brnění v nohou“.

Rio de Janeiro je nejkrásnější město na světě. Mořské zátoky mají přes 200 metrů vysoké břehy kolem celého města, na kterých jsou překrásné domy. V jednom nejrušnějším místě stojí velmi vysoký kříž. Když je v noci vše osvětleno, působí celek velmi krásným, nezapomenutelným dojmem. I výstavba celého města je čistě a vkusně provedena, polovina tvoří vlastně mořskou pláž s možností koupání.

Je zajímavé, že je zde hodně velmi dobře zavedených českých módních závodů, vytvářející dámské oděvy. Mezi nimi jeden Čech pan Antoš s velmi inteligentní manželkou a s vytříbeným vkusem. V jejich saloně mají na čtyřicet pletárek, na strojové pletení celých modelů s všitými perličkami, což na vlněných modelech není zvykem, ale motivy perliček byly tak vkusně provedeny, že odbyt měli stále zajištěný.

Do Sao Pavla v Brazílii je to pouhý půl hodinový let. Tam při večeři v hotelu, ve kterém jsem bydlel, večeřel poblíž mého stolu Čech, zástupce firmy Kolben a Daněk z Prahy. Mezi jinými

naříkal, že ve zde vládnoucích vedrech, by se neměli nosit bílé límečky, ale v celé Jižní Americe, panuje téměř předpis, aby každý kdo bydlí v lepším hotelu a hlavně při jednání se zákazníky byl správně oblečen.

Ze Sao Pavla jsem letěl přibližně čtyři hodiny do Montevidea v Uruguay. Z Montevidea jsem byl za dvě hodiny letadlem v Buenos Aires v pátek 22. 6. 1947. Na celnici mě příliš nevtali, nechali mě čekat až na posledy s Indiány. Nechali si cestovní pas a kufry se vzorky, jen kufřík s osobními věcmi mi nechali.

Ubytoval jsem se v hotelu Tiroles, majitel byl němec. Druhý den jsem telefonoval na naši legaci v Buenos Aires, kde jsem mluvil s Dr. Suchánkem. Nynějším majitelem závodu byl pan Bächer, ten mě zavolal pana Hartmana, zákazníka firmy Protter z Jablonce, který také zastupoval bratry Háskové z Jablonce. Dále jsem si zavolal naše zástupce pana Weisse z Prostějova, se kterým jsem si smluvil schůzku, ten mě odvezl k mým známým Čechům, kteří pocházeli z Hrubé Horky – Čermákovi. Cestou mi ukazoval hlavní státní budovy, sportovní hřiště, střelnici a parky.

Liduška Čermáková byla mým nenadálým příjezdem velmi překvapená. Její nejstarší dcera Soňa byla postižena kvůli velkému stesku po domově tak zvanou „andělskou nemocí“. Druhá dvanácti letá dcera Lidia však už mluvila jen lammavou češtinou. Čermákovi se mně velmi věnovali, hostili a v neděli odpoledne jsem byl s panem Čermákem v lodním přístavišti a prohlíželi si celé město. K večeru jsme se rozloučili a já jsem šel na večeři do restaurace Habsburg – Reconquista.

V pondělí jsem jel k panu Weissovi, který měl skvěle organizovaný závod s osmi zaměstnanci a s jeho manželkou Zdeňkou, rozenou z Prostějova. Odpoledne jsem vyzvednul na celnici cestovní pas a kufry. Pan Weiss má ve všech kancelářích obrazy Prahy, Prostějova a Olomouce, aby prý on i jeho manželka měli pocit, že je to jako doma v Československu. Manželka pana Weisse mě pozvala na oběd do jejich čistě a skvěle zařízeného bytu. Vše je ale pro paní Weissovou i s velkým majetkem marné, svěřovala se mi a při tom velmi plakal, že by chtěla nejraději odjet domů do Prostějova.

V úterý jsme začali navštěvovat zákazníky. Nejprve jsme byli u českých zákazníků, jako pana Cekoty a Wssergera, kde jsem prodal všechny vzorky.

S panem Mikodem od Weisse jsme byli postupně ještě u devatenácti zákazníků a získali jsme objednávky hlavně na voskové náhrdelníky za docela přijatelné ceny.

Na jeden večer pan Weiss obdržel dvě vstupenky do opery, která se rovná stejné umělecké výši jako Milánská La Scala. Byl jsem tam s panem Dr. Suchánkem z naší Čsl. legace, odkud byla velká společnost Čechů. V ten večer tam hostovalo více uměleckých špiček z Milánské La Skaly. Byl to pro mě krásný a nezapomenutelný zážitek. Operní dům je stejně postavený jako v Miláně s velmi prostornými, krásně a přepychově vybavenými ochozy. Účast byla v honosně ooblíbené společnosti. Při půlhodinovém přecházení je daná možnost k pobavení, občerstvení a seznámení. Pan Dr. Suchánek mi představil naše Čechy a Češky a všichni se divili, že jsem se rozhodl absolvovat tolik zemí najednou. Připili jsme si vzájemně na zdraví a mé další úspěšné cestování.

Jednoho večera jsme jeli od našich zákazníků kolem osvětleného kostela, kde se pořádala svatba. Na ulici před kostelem byly natažené koberce až k hlavnímu oltáři. Vešel jsem do kostela a tam všude byl bílý brokát, na oltáři bílé živé růže a vše bylo plně ozářeno svíčkovými kostelními lustry. Lidé byli ve večerních oblecích, jako do divadla, dámy nazdobené perličkami, klobouky s krajkami, prostě veliká paráda. Nastalo velké napětí, kdy přijdou nevěsta a ženich s družičkami. Jejich příchod byl přivítán fanfárami z Libuše.

Po jednadvacetidenním pobytu v Buenos Aires jsem byl ještě pozván do rodiny k Weissovým. Je tam zvykem přinést pro hostitelku kytici. Byl to ten nejslavnější oběd a loučení, při kterých mi předali třináct dopisů pro známé obchodní přátele pana Weisse po Jižní Americe. Tyto doporučující dopisy mi při dalším cestování velmi pomohly. Také jsem slíbil, že pošlu z domova brusinky, které v Argentině nejsou k dostání, a loučení u Weissů skončilo pláčem milé paní hostitelky.

S Buenos Aires jsem se loučil s různými pocity a dojmy.

Na letiště po druhém odkladu, kvůli nepříznivému počasí, jsem odjížděl za prudkého deště, jako u nás nejsou a potom i odlet byl ještě v neobvyklém dešti. Letěli jsme přes Andské ledovce, vysoké s prudkými útesy. Čím hlubší byl útes, tím hlubší byla bezvzdušná propadlina. Každým bezvzdušným pytlem se vždy letadlo tak propadlo, že se zdálo, že se do výšky již nedostane. Byl to opravdu hrůzostrašný let, na jaký nikdy nezapomenu. Za letu jsme byli nuceni gumovou hadičkou vdechovat kyslík, jinak bychom let nepřežili.

Když jsme po tomto urputném letu přistáli v Santiagu de Chile všichni jsme si zhluboka oddechli.

V recepci hotelu mi byl předán milý dopis od Weissů s přáním, abych byl na dalších mých cestách doprovázen štěstím a úspěchem.

V Santiagu de Chile má dost rozšířenou výrobu obuvi a prodejny Baťa. Mezi jinými zákazníky jsem se sešel s panem Hoffmanem z Antonínova od Jablonce. Manželka pana Hoffmana byla zajímavá tím, že již několik dnů dopředu vycítila, kdy a v jaké míře se dostaví zemětřesení. Když jsem byl u nich na návštěvě, sdělovala mi, že přijde zemětřesení v menším rozsahu během tří dnů, já tomu moc nevěřil, ale přeci jen jsem omezil návštěvy zákazníků na dva dny. Když jsem už byl na letišti, nastalo zemětřesení s menšími otřesy, tak, že lustry se pohybovaly kolem dvou centimetrů, divný pocit a nervozita ve mně stoupaly. Byl jsem opravdu rád, když se letadlo odlepilo od země.

Do Peru, Limy přes Antocrus jsem letěl 22. 7. 1947. Byl to docela pěkný let a hned jsem byl ubytován na náměstí vedle vládní budovy v hotelu Bolivar. Po obědě jsem ještě spěchal na náš konzulát.

V Limě jsem obdržel velmi zajímavé objednávky na bižuterii a voskové náhrdelníky. Zajímalo mě také o nákup stříbra a vizmutu, který potřebujeme v našem podniku.

Z Limy jsem letěl do Columbie Medellinu, kde jsem bydlel v moderním velkém hotelu Nutbara. V hotelu byl recepčním Čech, pan Kalvoda, který mi doporučil zástupce pro bižuterii pana Fritze Weinera, jemuž jsem zavolal telefonicky, aby přišel za mnou do hotelu. Byl to korpulentní, veselý Vídeňák.

Jeho prvním nápadem bylo, uspořádat v hotelu výstavu mých vzorků. To jsme ihned projednali a zaranžovali vedle vestibulu v klubovní místnosti. V hotelu byly zaměstnané nejvíc mulatky, jedna krásnější než druhá. Nabízely se, že budou vzorky zákazníků předvádět, hlavně snad proto, aby jim i něco zůstalo, jelikož přišel veškerý personál a vzorky obdivovali, musel jsem jim některé darovat, ale to bylo potom radosti a povídání a hned jsem byl pro ně zajímavější a váženější.

Na druhý den svolal pan Weiner do hotelu zákazníky. Dostavilo se jich málo, pouze pět. Nejvíce měli zájem o stříbřené, foukané perle z Poniklé. Zákazníci i mulatky mě upozorňovali, aby byly náhrdelníky bez „brůček“ – to se stane při nešetrném odpojování, rozřezávání po stříbření a zůstává tam brůček, který na krku či prsou řeže. Mulatky nosí podle toho jak je která bohatá, dvanáct i víc pramenů těchto ostříbřených náhrdelníků. Ze získaných objednávek jsem neměl radost, ale byl to teprve začátek.

Po večerním rozloučení jsem letěl druhý den do hlavního města Columbie – Bogota. Když jsem přiletěl do Bogoty, držela se mě malátnost, hotel jménem Regina byl slušný, ale kufry mi nebyly do hotelu doručeny. Nezbývalo, než je hledat po Bogotě po hotelích. Již v šestém hotelu letecké společnosti, jsem k mé velké radosti kufry objevil. To ale nestačilo, již při večeři jsem nemohl dýchat a k lékaři jsem kvůli pozdní hodině nemohl jít, domníval jsem se, že to brzo přejde. Ale celou noc jsem zápasil o Býtí a nebytí. Hned ráno jsem jel k lékaři. U lékaře, hned jak jsem se představil, mi bylo sděleno, že během čtrnácti dnů vše přejde, to již budu aklimatizován, jenže já se však mohl zdržet jen tři dny. V tom případě mi doktor poradil, abych každou hodinu vypil šálek černé kávy, která se prodává ve stáncích na každé ulici. Podle pověsti je tam káva nejlepší na světě, ale mě působila příliš na srdce. V Bogotě mě překvapily velké rozdíly mezi chudobou a na druhé straně s velkým přepychem. Domorodci chodí na ulicích v dece, uprostřed s vystřiženým kolečkem pro hlavu. Chodí si v takovém chudobném oblečení zvesela, ale na mě to působilo drtivě.

Dne 2. 8. 1947 jsem letěl z Bogoty do Panamy s doporučujícím dopisem od pana Weisse. Na celnici mi nechtěli vydat kufry se vzorky, požádal jsem je, aby mi dovolili zavolat do firmy Tic Tak pana Jose Ledera, který přijel ihned na celnici a když se podepsal jako rukojmí, kufry mi vydali. Pan Lederer mě převezl do hotelu Balboa. Po vybalení věcí a umytí jsem si sedl do hotelové restaurace na oběd. Bylo velké vedro. Svlékl jsem si sako, ale sotva jsem si ho dával na opěradlo židle, upozorňoval mě číšník, že to není dovoleno.

Večer mě navštívil v hotelu pan Lederer. Po večeři jsme si vyměňovali názory a povídali si poměrech v našich zemích. Kolem deváté hodiny večer byl pan Lederer již veselejší a tak mě chtěl ukázat zdejší raritu a také jeho nebojácnost, abychom zajeli autem do blízkého pralesa. Já jsem o to však nejevil zájem, ale on sám se chtěl pochlubit, jak je neohrožený. Do džungle jsme jeli asi půl hodiny, cestou necestou, měli jsme rozsvícená světla a za chvíli se kolem nás nashromáždila spousta zvířete, že jsem se vážně obával, aby nám nepřevrátili auto. Prosil jsem ho tedy, abychom se už vrátili, ale on mě uklidňoval, že má zbraň, ale já i přes to jsem velmi znervózněl a prosil jsem, abychom jeli do hotelu. Víckrát bych nechtěl takové divadlo vidět. Druhý den mě pan Lederer požádal, abych nenavštěvoval další zákazníky, že on je největší, když jsem mu to slíbil, předal mi velkou objednávku na krystalerii. Po obchodním jednání mě

zavezl pan Lederer seznámit se s jeho rodinou, po přípitku a následném rozloučení, naložili jsme v hotelu moje zavazadla a odvezl mě na letiště a já odletěl 3. 8. 1947 do Venezuely do Caracasu.

Do Caracasu jsem přijel za velmi silného deště.

Jel jsem do hotelu Avilia přes veliký park, který byl v noci různobarevně osvětlen a i na keřích a ve vodě byli světla. Vše i hotel bylo luxusně zařízené, ale nemohli nám uvolnit pokoj. V recepci hotelu jsem zaslechl podle cestovního pasu jméno Braun, Londýn, který sjednával dvoulůžkový pokoj, byl to bývalý Jablonečák, mě velmi dobře známý. Oba jsme byli rádi, že jsme se setkali, pan Braun bývalý vývozce z Annagasse č 7., se kterým jsme čile

spoluobchodovali, nyní spolumajitel továrny na porcelánové zboží v Londýně. Za krátko se mi, ale pan Braun odcizil tím, že on získal dvoulůžkový pokoj a já nevěděl, kde bych měl daleko od města hledat nocleh. Požádal jsem tedy pana Brauna, když má dvoulůžkový pokoj, aby mě do pokoje k sobě přivzal. On však měl hned na to odpověď, že nemůže mít nikdy nikoho jiného v pokoji. Po tomto neblahém odmítnutí, nechtěl jsem se již nediskrétně dotazovat na důvod, ale v recepci jsem se znovu snažil získat pokoj. Po delší rozmluvě, mi pan recepční prozradil, že má zde zareservované dva pokoje náš pan konsul Trčka a když jsem z Československa, že bych se ho mohl zeptat. Pan konsul za nedlouho přijel do hotelu a byl jsem velmi mile překvapen, když mě ihned starší pán s láskou přijal a pokoj uvolnil.

Po rozbalení věcí z kufru a umytí jsme s panem konsulem večereli a za krátko si k nám přisedl i pan Braun, jako by se nic nestalo. Panu konsulovi odjela manželka ke známým a že byl sám, nabídl se mi, mám – li zájem, že by nám promítal botanické barevné filmy. Hned po večeri jsme zasedli. Filmy byly ze všech koutů světa s různými prvky, exotickými květinami, opravdu překrásné. Že jsme nešetřili chválou, trvalo promítání do dvou hodin po půlnoci. Jelikož pan Braun příliš česky nerozuměl, šel spát dříve, ale my s panem konsulem jsme se stali nerozlučnými přáteli. Pan konsul mi byl ještě druhý den skvělým poradcem. Jako zástupce pro Venezuelu doporučil, česky mluvícího pana Georga Alfreda Wolfa, který mě vozil všude za zákazníky svým autem a jelikož se dovedl s každým rychle spřátelit o zákazníky nebyla nouze. Po příjezdu do Caracasu mi bylo divně, ale spřátelením s panem konsulem, s jeho přívětivým postojem, jako by se vše rozzářilo, byl pobyt i po další dny přijatelný a milý.

S veselou, milou tváří i když se daří všelijak, se projde každá nesnáze snadněji a spíše se vše podaří.

Nám z naší země, když se musí k zákazníkům ve vedrech, v bílých a tvrdých límečkách, je to hodně těžké, často jsem byl nucen převlékat se i několikrát denně. V noci se při spaní tvořily otekliny, jelikož se spalo dobře jen tak, když jsem si ruce dal nahoru za hlavu, ale potom k ránu, když jsem se probudil musel jsem dát ruce dolů, otekliny tím praskly, stejně tak jako otekliny pod prsty u nohou. Často již ráno, sotva jsem se osprchoval, po snídani jsem měl prádlo mokré a k zákazníkům jsem se nemohl dostavit neupravený.

K absolvování návštěv v padesáti stupňových vedrech, po nevyspání, znepokojen vedrem, žízni, je důležité mít velké sebezapření, ale když se ovládne a je předsevzetí, že úkol musí být splněn, vše se s dobrou snahou a láskou k věci vykoná, Nářkem a špatnou náladou by mi nebylo pomoci.

Když jsem se po pobytu v Caracasu s panem konsulem a panem Wolfem loučil, ze srdce jsem jim děkoval za milé společně prožité dny a za jejich všestrannou podporu, popřál jsem oběma jen vše dobré.

S krásným loučením a milými lidmi se opouští země s veselou myslí a těší se na spřátelení i v dalších zemích.

Z Caracasu jsem letěl přes Portoriko a Haity na Kubu, kde letadlo, jako nikde jinde, přistává na letišti do kopce. Na Kube v Havaně jsem se ubytoval v krásném přímořském hotelu Pale Royal, ve kterém bylo možno koupit likéry všech značek z celého světa. Pořádají se zde pověstné silvestrovské večery, za přítomnosti nejzámožnějších lidí hlavně z USA.

Nejprve jsem navštívil naši čsl. Legaci, pana legačního radu oficiála Pajkrta. Na legaci mi doporučili nejzajímavějšího zákazníka a tím byl veliký zlatnický závod La sortia J.S. Karbrevia a Co.. Velký dovozce diamantů z Kapského města, Jižní Afriky. Objednal si u mě velké množství voskových náhrdelníků a nevědní zájem měli, abychom jim pozlacovali tamní vyráběnou bižuterii a ujednáno, že zlato si dodají. Vzorky domorodé bižuterie, hlavně zlacené náramky na umělých hmotách, mi předali.

Z Havany jsem letěl přes Jamajku, Honduras do Salvadoru a Quatemaly. Letěli jsme celý den. Nejdříve jsem navštívil náš Čsl. Konsulát. Konsulem byl pan Kraška, milý pán, správný čech, který zastupoval také Čínskou lidovou republiku.

Quatemala byla podle vyprávění pana konsula již desetkrát zničena zemětřesením. Obyvatelé se vždy po zemětřesení přesunuli kousek dál, domy postavili znovu, někteří celý betonový, také tu a tam vejcovitého typu, aby se prý tak snadno nesesypano.

Manželka pana Krašky je od zemětřesení nepřičtená a jejich syn, který studoval v Praze a když se pak oženil, raději se vrátil do Čech, měl obavy ze zemětřesení.

Návštěvy česků jsou na tamním konsulátě ojedinělé. Dost dlouho jsme si vyprávěli o obchodních záležitostech. Hned při první návštěvě konsulátu se tam dostavili i manželé čínské národnosti, oba velmi elegantně oblečení, zvláště manželka byla plnoštíhlá a dost vysoké postavy, nevidaně krásného zjevu. V Quatemale jsem byl obchodně během dvou dnů vyřízen, objednávek zde bylo velmi málo a k tomu jsme zde měli zámožného zástupce pana Asturiase, který dováží ve velikém množství z Československa smaltované nádoby značky Sphinx z Českých Budějovic. Pan Asturias má zde do čtverce postavených dvanáct obytných pokojů, dvě osobní a jedno nákladní auto. Vůz Cadilak má pro svoje osobní použití jeho manželka, většinou jezdí autem k jezeru do jejich chaty, kde mají motorovou loď, vodní lyže a jiné hry. Když jsem tam měl dost času, dvakrát jsem jel a mohl i řídit auto k jezeru a také motorovou loď. Pan Asturias byl zdatný a pilný obchodník, dennodenně jezdil za obchodem, jeho manželka byla a le osamocena a proto mě zvali abych s nimi jel k jezeru. Když jsem však poznal jejich okázalé a povýšené chování, kterému nepřeci, dal jsem přednost chodit se k jezeru koupat, které mi doporučil pan konsul Kraška a uvedl, že takovou koupelí ve stále vyvířajících bublinkách z kyslíku uhličitého je velmi osvěžující, což mi také velmi prospělo. Abych se necítil osamocen, seznámil mě se dvěma indiánskými vysokoškoláky. Původně jsem pokládal návrh pana konsula za nevhodný, ale když jsem asi třicetileté mládence poznal a zjistil jejich správné a taktické chování, oblíbil jsem si oba, ale také mě vzali k jejich domorodým hranicím, tamními domorodci spolehlivě strážené. Hranice jsou označeny kameny a strážci hranic jsou rozestoupeny jen v takové vzdálenosti od sebe, aby se jejich vyrobenými píšťalkami vzájemně dopískali. Strážce hranic byl ozbrojen primitivním lukem napuštěným jedem.

Když jsme se vraceli, ptal jsem se mládenců, kde je podle nich život přijatelnější. Po delší úvaze byla jejich odpověď: „jak se to vezme“. Dokud člověk nepozná vaši civilizaci, je pohodlnější a bezstarostnější život, kde jsme se narodili, tam není práce téměř žádná, je možnost oddat se přírodě a v ní poznávat další životy ptactva, ryb a nekonečného množství živočichů a přijde – li hlad je snadné si něco chytit a různě i nad ohněm si upravit jídlo.

V rodině i ve společnosti jeden druhého respektuje a více vzájemně si pomáhají. Je zde přísný zákon námi voleného krále, který rozhoduje o pořádku i trestu „zub za zub“, nebo „hlava za hlavu“. Civilisovaný život je podle jejich pohledu více náročnější.

Jejich vážnou úvahou stali se pro mě mládenci zajímavými, jelikož o všem více přemýšleli než kdokoliv z nás.

Mládencům jsem také vyprávěl o mém životě, tak jak byl, zajímalo je vše také.

Ptal jsem se jich zda se jim po jejich domorodém životě stýská a oni mi se slzami v očích smutně odpověděli, že často vzpomínají na rodiče, sourozence, dětský život ve volné přírodě, až jim je smutno k pláči. Snad kdyby se mohli vrátit domů, pozdravit a vidět svoje nejdražší, byl by pro ně život v naší civilizaci snesitelnější. Ptal jsem se proč nemohou navštívit svoje rodiče a oni mi odpověděli, že je to zákon, ale tomu. Že já tomu nemohu rozumět.

V hotelu Victorie, kde jsme bydleli, je vládní budova s velikou upravenou zahradou, bezénem, klubovny a v suterenu vinárna a tančírna. Po večeri jsme nikam nechodili, měli jsme svoji společnost v hotelu, kromě Číňana, který dával přednost šachům a jeho manželka jej od hraní většinou nemohla odpoutat. V hotelu byly také k použití různé hry, dvakrát týdně se tančilo.

Ředitel hotelu s manželkou byli absolventi hotelové školy ve Švicarsku, odkud také pocházeli. První hotel spravovali v Německu, druhý v japonsku a hotel Victoria byl jejich třetí.

Pochvalovali si, že se jim zde daří nejlépe. Ve všem bylo také vidět, že ředitel s jeho manželkou mají dlouholeté zkušenosti z nejlepších hotelů. Také strava zde byla podávána na stříbře, velmi

chutně upravená a přinášená bosými indiánkami, které měly na krku náhrdelníky z dutých perel z Poniklé od nás. První dojem takové obsluhy byl nezvyklý, když se děvčata proháněla po kobercích naboso, ale že byly čistě oblečené, bylo to jen nevidané.

Když měl pan ředitel volno, přišel mezi nás, mluvil, jakou kdo řeči chtěl, vždy jsme jej i jeho manželku rádi poslouchali, jejich zážitky byly úžasné.

Manželka pana ředitele uměla i různě léčit, hlavně kdo měl potíže se žaludkem. Dlouho se nerozmýšlela a přinesla uvařený lektvar, ochutnávalo se, až z toho bylo veselo. Léky to prý byly od domorodců.

Dvacátý den našeho pobytu, čínský manžel pronesl, že má slíbené vízum na druhý den. Když jsme se zase druhý den sešli u oběda, jeho manželka byla celá uplakaná a důvěrně mě sdělovala, že její manžel je někde zajištěn. K obědu a ani k večeři nepřišel.

Druhý den jsem i já dostal na konzulátě vízum do Mexika a při tom mi pan konzul sdělil, že dotyčný číňan, snad pro větší úplatek je zajištěn. Ještě ten den jsem si přisedl k číňance a sdělil jí, že mám vízum do Mexika a ještě večerním letadlem odletím. Když jsem řekl číňance tuto zprávu, žádala mě, abych jí vzal do Mexika dopis.

Jelikož jsem ale od pana konzula obdržel podezřelou zprávu o jejím manželovi, oponoval jsem dopis převzít, za předpokladu, že se jedná o špionáž. Zvláštní krása ženy, její rafinovanost a pohotovost mě ještě k tomuto názoru utvrzovalo. Když mě před odletem dopis předávala, vznítily se ve mně duševní boj, mám-li vyhovět, nebo odmítnout. Zdráhal jsem se výmluvami, ale ona jejím smutkem a pláčem mě tolik ovlivňovala, že jsem od ní dopis převzal. Nedovedu ani popsat, jak byla na mě po mém rozhodnutí milá a tolik mi děkovala.

Z Quatemaly jsem odletěl až ve 22 hodin a ve 2 hodiny po půlnoci jsem přistál v Mexiku. Tam na celnici, kdo má kufry, zavřou každého do klece, ve které jsem čekal hodinu a stále nic.

Dopis od Číňanky, pro mě nečitelným pro odesílatele, mě začal pálit v mé na krku zavěšené semišové tobolce na šeky, ve které jsem měl dopis.

Po hodině a půl čekání jsem křičel již pane inženýre Smutný kde jste a stále jsem jméno již ze zoufalství opakoval. Měl jsem totiž s panem inženýrem telefonicky domluveno, že pro mě na letiště přijede. Pan inženýr také přijel a moje zoufalé volání slyšel. Když jsme se sešli s celníkem, prohlídka vůbec nebyla a pan inženýr mi důvěrně sdělil, že se zde podplácí a proto, že jsem nebyl prohlížen.

Po opuštění letiště, spadla ze mě tak ohromná tíha. Jelikož se blížila čtvrtá hodina ranní, spát jsme nešli, měli jsme si vzájemně co vyprávět. Že u sebe schovávám zrádný dopis, o tom jsem ale pomlčel, ale první moje bylo, abych dopis co nejdříve předal a už měl klid.

Pan inženýr Smutný jel se mnou v sedm hodin ráno na široké bulváry, kde jsem podle adresy

na dopise vyhledal v sedmnáctém poschodí byt, abych se dopisu zbavil. Když jsem byl do skvěle zařízeného bytu byl uveden, přivítal mě v županu velmi elegantní pán. Já byl rád, že jsem se tohoto úkolu zbavil a tak jsem uháněl k výtahu a co nejrychleji odjet za svými povinnostmi s obchodem.

Jen do dnešního dne nevím, jestli jsem napomáhal špionáži, nebo jsem měl špatný úsudek. V Mexiku jsem byl ubytován od 28. srpna 1947 v hotelu Emporio. Měl jsem zde velmi slušný pokoj s koupelnou. Jídelna byla na střeše hotelu.

Po ubytování mě zavezl pan ing. Smutný do jeho bytu. Jeho manželka je docela slušná Indiánka, mají dvě děvčátka, čtyřletou Sivilu a šestiletou Karmilkku. K večeru jsme zašli jedné indiánské rodiny, poblíž bytu smutných, kteří mají obchod ve městě hlavně s perličkami a jabloneckým zbožím. Přivítali nás s velikým zájmem a pohostili nás hodně kořeněnou večeří. Mají tři děti, nejstarší Julii, Jose, Marii a velmi starostlivá maminka se jmenovala Silvety José. Plnovousý velmi slušný pán nás zval, abychom hned ráno přijeli do obchodu, tam že si vše v klidu vyřídíme.

S panem inženýrem Smutným jsme se nemohli dohodnout písemně v záležitosti provize, že musí poskytovat pro domorodý institut 5% z obrátu a jemu že zůstává jen 5% provize, se kterými by se již nemohl dělit. Z uvedeného důvodu jsme nemohli doma zakázky, až nyní, když jsem se osobně přesvědčil jak to opravdu je.

V Mexiku jsem se zdržel osm dnů a uzavřeli jsme tam za 7.500.000,- Kč objednávku. Nejzajímavější byl pan Kohn, majitel firmy Paris – Mexico.

Na našem velvyslanectví jsem byl panem Dr.Láskou mile přivítán, smál se mi, že jsem do Mexika tolik pospíchal a nyní že zase spěchám na Floridu. Neméně zajímavý rozhovor byl s paní Helenou Pařízkovou a tajemníkem panem Pítkou.

V neděl jsem si prohlédl prezidentský palác a částečně město. Odpoledne jsem byl zase s panem inženýrem na býčích zápasech, které mě připadaly příliš surové, když býci jsou pro lidskou zábavu tak týráni. V týdnu jsme byli s panem inženýrem a celou jeho rodinou ve velkém kasinu s programem, kde mě jasnovidce opakoval z dálky z jeviště data, která jsem jen po tichu četl z mého cestovního pasu a dotyčný jasnovidce je hlásil před velikým množstvím návštěvníků nahlas.

Jeden jsme byli také asi ve sto kilometrů vzdáleném městě Pueble, kde jsme viděli na cestě sopkou, popelem zasypané velké údolí, ze kterého bylo vidět z kostela jen konec věže s křížem. S panem inženýrem byla dobrá spolupráce, sděloval mi, že měl po přiletu do Mexika na venkově farmu, kde spolupracoval s indiány. Jednou však, když měla přijít sklizeň pomerančů, zjistil, že mu je otrhali. Od té doby byl mezi nimi spor, což se častěji opakovalo. Také měli potíže při onemocnění v rodině, kvůli lékařskému ošetření. Před druhým porodem jeli s manželkou na koních a v důsledku otřesu, porodila paní Smutná Karmilku v přírodě bez lékařské pomoci. Na farmě měli i jiné potíže a tak v době, kdy geometři vyměřovali přes jeho pozemky dálnici, nabídnul pan smutný odprodej celé farmy a odstěhoval se s celou rodinou do Mexika. Při návštěvě v jeho rodině, při různém vzájemném vyprávění a podle indiánského vzezření jejich dětí jsem vycítil, že pan inženýr Smutný, i když vše zakrýval, není docela šťastný. Jeho děti byli roztomilé, dobře vychované, jeho manželka mu ve všem vyhovovala, při jídle se jej ptala, zda mu vše chutná, ale přes to vše, mezi nimi něco chybělo, něco svého českého. Pan inženýr byl inteligentní, příliš citlivý. Proto jsem se jej nechtěl příliš vyptávat a le podle mého úsudku mu chyběla sourodá manželka češka, jakou měl doma, ještě v čechách rád, nemohl zapomenout, ale ta pravá jeho láska nechtěla opustit rodiče a domov.

Mexiko byla jednadvacátá země, kterou jsem poznal a bylo mým zvykem navštívit vždy v první řadě naše čsl.velvyslanectví nebo konzulát.

Naše země je poměrně malá, ale mohu říct, že všude, ve kterých zemích jsem byl, máme skutečně reprezentační zastupitelské úřady a všude mi bylo dobře vyhověno.

Většinou na počest mého příjezdu svolal pan velvyslanec nebo konsul k seznámení na večer tamní české příslušníky, nebo obchodní zájemce. Když jsme se sešli jako cizí a potom se poznali, byli jsme si jako bratr s bratrem. To bylo vzájemného vyprávění, vzpomínek na nejdražší doma, mnohdy jsme seděli a nemohli se rozloučit dlouho do noci.

Ze země do země jsem odlétal většinou v noci a podle velikosti města a země mě vyprovázelo na vzdálené letiště deset až dvacet účastníků a při loučení jsme se drželi vzájemně za ruce a loučili se jako nerozluční přátelé. Při daných příležitostech jsem nejlépe poznal, že i když byli manželé dobře situovaní, chyběl jim tam jejich domov, mnohdy zanechané rodiče a sourozenci, prostě vše, co měli doma rádi. Odloučení v cizině tím více pociťovali nesourodé manželé. Je proto nejsprávnější, aby si k založení své rodiny vzal čech češky a němec němku a k tomu si ještě dobře rozumněli.

S danými pocity jsem se loučil 8.září 1947 ve 23.hodin s rodinou inženýra Smutného a jeho rodinou a letěl jsem na Floridu do hlavního města Miami.

Miami je nejkrásnější město světa, hotely a vily, samý přepych, ulice a parky jsou samé růžové keře.

Většina majitelů nádherných vil vlastní rodinnou motorovou a skvěle zařízenou loď, auto i letadlo. Majitelé těchto rozkoší jsou herci a zpěváci světových jmen, bankéři a majitelé velkých podniků, kteří sem jezdí na odpočinek a utratit hodně peněz.

Byl jsem zde na obědě v Automatic – restaurantu pro 500 návštěvníků a s rychlou obsluhou. U vchodu obdrží každý host prázdnou účtenku a u jídelního pultu je možný výběr patnácti rozmanitých jídel a mnoho různých nápojů. Při výběru je nápomocných deset livrejovaných číšníků, kteří s vybraným jídlem na podnose nechají vše strojně spočítat a po úhradě číšník každému zanese jídlo podle jeho přání do zahradní restaurace nebo do skvěle zařízené vnitřní jídelny k čistě bílé prostřenému stolu s nevtíravou hudbou a rychlou výměnou čerstvého vzduchu.

U nás máme také automatické jídelny, ale chybí nám lepší jejich úprava, více místa, pohodlí a obchodní šikovnosti.

Hotely jsou tam nevidaně skvěle zařízeny, také s výměnou čerstvého vzduchu i v noci a s výhledem na nejkrásnější květenu a moře, hosté jsou exklusivně až nápadně oblečení. Obchodní domy jsou zde zařízené do každého oddělení s dopravními pásy, pro návštěvníky s nepřeberným množstvím všeho druhů zboží, od ponožek až po auta.

Kufry v Miami jsem byl nucen zanechat pro vysoký peněžní požadavek na celnici, navštívil jsem jen informativně, bez vzorků, bezvýsledně několik zákazníků.

Z Miami jsem odletěl velikým letadlem Constellation 18.zář 1947 o půl noci přímo do New Yorku. Přibližně ve dvě hodiny po půlnoci se strhla při letu tak veliká bouře s hurikánem, že s letadlem nemožně silné proudy vzduchu, ale přes všechny potíže jsme přistáli v 5.20 hodin ráno v New Yorku.

V žádné zemi jsem nebyl tak rychle ubytován i dopraven do největšího hotelu Pensilvania, Pokoj jsem si objednal předem telefonicky na moje jméno z Miami a číslo pokoje mi bylo přiděleno hned při telefonickém rozhovoru.

V hotelu, kde je ve velkém vestibulu asi jako v našem hlavním nádraží v Praze přijímací kancelář pro hosty a rezervací, byl mě vydán velmi brzo účet a během půl hodiny jsem po celém hotelu byl hlášen rozhlasem, že jsem přiletěl z Československa, za účelem prodeje jabloneckého zboží a že jsem ubytován v pokoji č.275. toto rozhlasové hlášení provádějí každému novému hostu.

Kufry se vzorky mi zavezli v hotelové celnici, volně byl ponechán pouze kufřík s osobními věcmi.

Na vyclení vzorků musí být sjednán celní zástupce, který na hlavní celnici vypíše seznam vzorků, podle kterého výstupní celnice z USA při odletu zjistí, zda uvedené vzorky souhlasí. Hlavní celnice je patnácti poschodová v rozloze 60x20m a v každém sále dlouhé tabule, aby bylo možné věci k vyclení řádně vyložit a popsat.

Když jsem přijel z celnice, telefonoval jsem nejprve bývalému řediteli Fried Fréres, panu Bashovi, zda je v kanceláři a mohu li jej navštívit. Při návštěvě jsem našel skvěle zařízený podnik s kameny a šatony. Bylo mě jen divné, že za tak krátkou dobu, během 1 ½ roku, kdy pan Bash přijel z Československa, se tak dobře etabloval a zařídil. Při rozhovoru jsem zjistil, že pan Bash koupil již zavedený podnik i s vedoucím, bývalým majitelem.

Chtěl jsem jít s panem Bashem na oběd, ale v tom přijel do podniku pan Stanislav Volf z Alšovic od Jablonce n/N. To bylo veliké překvapení, pan Volf byl mým přítelem a celý rozradostněný, jelikož jsme měli spoustu věcí na probrání, o tom co je nového.

Šli jsme všichni na oběd a po obědě mě zavezl pan Volf do jeho závodu, který si zde před rokem zařídil. Ukazoval mi dost velké položky skladovaného zboží, ale velmi nařikal na pana Bashe, že mu za jeho ochranu v Československu nezavděčil. Když přijel pan Volf s jeho rodinou do New Yorku, navštívil prý pana Bashe a když jej žádal podle slibu o podporu, příkře mu vše odmítl.

Pan Volf z netaktního jednání pana Bashe byl bezradný. Doma vše zanechal, domov, rodiče, sourozence a s potížemi se dostal s rodinou do New Yorku a nyní sklízí za dobro takové nečekané zklamání. Ve víru velkoměsta se ocitl s rodinou zcela osamocen, až našel svého známého pana Dubského z Prahy, který se sem před několika lety přistěhoval. Také téměř bez existence. Případ pana Volfa přišel tudíž panu Dubskému vhod a proto panu Volfovi slíbil, že jej seznámí se zákazníky a i při zavedení podniku. Pan Volf založil podnik – czech Quality Goods co.

Když došlo panu Volfovi do New Yorku zboží, pan Dubský nějaké zpeněžil, ale uváděl, že při profesi potřebuje reprezentační auto, které by si pořídil na svoje jméno, což byl první noprávněný postup vůči panu Volfovi.

Aby měl pan Volf s rodinou kde bydlet, byl nucen koupit si na splátky dům se zařízením. Já jsem se cítil v New Yorku mezi všemi známými importéry jako v Jablonci, nebo doma, jelikož k nám do Loužnice přijížděli dvakrát ročně. Navštěvoval jsem zákazníky jednoho po druhém celý týden, ale když jsem nabízel příkladně Art.160 3x 9/0 č.524 černý s modrým irisem za 50\$, všichni mě přesvědčovali, že mohou koupit všechny druhy podle našeho ceníku, za poloviční ceny. Těmito stejnými údaji jsem byl celý rozčarován a nedověděl jsem se o pravé příčině tak hlubokého poklesu cen až po dlouhých návštěvách zákazníků jsem podruhé navštívil předsedu svazu dovozců a ten mě znovu sděloval, že s naším zbožím se nenechá pro příliš rozdílné ceny obchodovat, že ztratili podbízením velké peníze, jelikož byli nakoupené u nás zboží nuceni prodávat se ztrátou a to že již dál nejde. Proto se ve schůzi dohodli, že perličky nahradí pajetami a flitry. Zařídili továrnu na výrobu flitrů. O této záležitosti jsem se dlouho radil s předsedou svazu panem Grünem, bezvýsledně, o perličkách nechtěl nikdo nic slyšet. Celou tak pro mě vážnou věc jsem byl vyveden z klidu a odvážil jsem se přijít do podniku Grün a co. Druhý den znovu.Bylo pro mě trapné, když mi bylo sděleno, že předseda svazu importerů pan Grün je nemocen, Přes to vše jsem neodcházel a začal jsem o neblahé situaci o perličkách mluvit s panem prokuristou panem Nettle. Ten mě znovu sděloval, že je dováženo velké množství jabloneckého zboží podloudně, bezcelně, kapitánem jedné lodní společnosti.

Náš podnik tímto nákupem na černo bez účtu také trpěl, jelikož hlavní naši odběratelé zboží byli z USA a jelikož nám chyběly zakázky, nutilo mě, vydat se právě z tohoto důvodu na cesty. Před mým odjezdem se jednalo ve schůzi výrobců perliček v Pojizerském ústavu v Železném Brodě, vedoucím panem ing. Vihanem, že je nutné učinit nutný zákrok, aby se dané nepřístojnosti, prodej zboží bez účtů, na černo zamezilo a to prostřednictvím Ministerstva zahraničního obchodu. Tato záležitost byla předána panu ing. Vihanovi, aby na Ministerstvo zahraničního obchodu osobně dojel. S jakým výsledkem při jednání na Ministerstvu se vrátil, o tom jsem již nebyl informován, jelikož jsem mezi tím odcestoval, ale že bude v dané věci na New Yorkském trhu, takový celkový zmatek, jsem nepředpokládal. Domníval jsem se, že přeci jen alespoň nějaké zakázky získám a já po celotýdenních návštěvách jsem neprodal ani to nejmenší zboží, slyšel jsem jen samý nářek.

Když jsem to vše u firmy Grün s panem prokuristou srovnával, byl jsem velmi raněn. Při dalším jednání jsem dal návrh, aby svaz importérů v této věci svolal schůzi, ale když jsem se zmínil o svolání schůze, že je vše příliš delikátní, choulostivé, že by se schůzí žádná náprava nedocílila. Při tomto jednání jsem si vzpomněl, že před mým odjezdem na konané schůzi výrobců perliček v Pojizerském ústavu v Železném Brodě bylo o nápravě jednáno, ale nevěděl jsem o výsledku pana ing. Vihana na Ministerstvu zahraničního obchodu v Praze. Předpokládal jsem však, že by se zákrok v dané věci s Ministerstvem nechal provést.

Po dalších různých úvahách v firmě Grün, byla projednaná možnost svolat schůzi svazu dovozců, že jsem přítomen, abych je všechny na schůzi ujistil, že bude prostřednictvím našeho ministerstva provedena důsledná kontrola tak, aby nemohlo být zboží vyvezeno bez vyúčtování a dokonce bezcelně.

Abych na schůzi vše soustavně přednesl, napsali jsme za účasti pana prokuristy Nettla v angličtině námět, jaký na schůzi přednesu. Nato byla svolaná schůze svazu importérů v hotelu v blízkosti 37 Avenue, ve které se nejvíc importních podniků nachází. Do schůze se dostavila hojná účast dovozců, se všemi jsem se mile pozdravil a byl jsem přivítán panem předsedou importérů Grünem a tak mi byla dána možnost, abych na schůzi sdělil, že následkem rozšířeného prodeje jabloneckého zboží, hlavně perliček, bez vyúčtování a bezcelných dodávek jsem za mého osobního průzkumu na New Yorkském trhu zjistil, že jsme vzájemně všichni poškozeni a proto abychom tento chaotický stav napravili, že prostřednictvím Ministerstva zahraničního obchodu u nás provedeme takový zásah a přísnou kontrolu, aby se danému nešvaru zamezilo.

Můj návrh byl s velikým povděkem přijatý panem Eitingrem a dodal, že bude vše také sledováno na New Yorkských úřadech. K provedení zákroku byl pověřen pan prokurista Nettl. Abychom nejednali na plano, použil jsem hned této příležitosti a pronesl následující dotaz: „V předpokladu, že bude provedena kontrola prostřednictvím Ministerstva zahraničního obchodu v Praze a bude možnost zboží vyvážet pouze legálně, potřebuji pro Ministerstvo, jaké množství a druh zboží za tohoto předpokladu a podmínky objedná?“ Hned na schůzi byl proveden zápis o množství a celý obnos činil, přepočítaný na naši měnu, přes 100 milionů Kč. Na schůzi bylo také sjednáno, že si mohu u všech objednávek vyzvednout.

Než jsem všechny dovozce navštívil, přišli jsme u firmy Grün na to, že svaz dovozců nemá povolenou kvótu dovozu perliček, jelikož za této chaotické situace se o povolení dovozu nikdo nestaral. Bylo tudíž nutné obstarat nejprve povolení k dovozu zboží což si vyžádalo dalších několik dnů. Také bylo poukázáno na stávající nepořádek na hlavním New Yorkském celním úřadě.

Po zmíněném úředním vyřízení jsem teprve mohl navštěvovat dovozce, kteří na schůzi slíbili objednávky. Návštěvy u dovozců nebyly z opatrnosti každého docela snadné. Každý si na objednávce uvedl, že je objednávka jen tehdy platná, nebude-li možnost dovozu zboží bez povolení, za což bude zodpovědné Ministerstvo zahraničního obchodu v Praze. Podmínky opisovali jeden od druhého a ještě vzpomínali, co by měli dodat a uvést.

Neobdržel jsem všechny objednávky, které mi byli na schůzi slíbeny, takže nakonec celková částka objednávek byla 92 milionů Kč.

Když jsem byl ještě v Jižní Americe, těšil jsem se na New York, že budu již blíž domovu, ale že zde zažiju tolik trpkosti, to jsem zdaleka netušil a zato po schůzi jsem byl větším úspěchem potěšen, než jsem očekával. Byl jsem pozván na návštěvu do tří rodin k obchodním přátelům. Při návštěvách zákazníků v záležitosti objednávek postupovali opatrně, ale přece jen sledovali, že nastane náprava trhu a východisko z chaosu a cenového podbízení.

Také při obstarávání dovozního povolení, pan prokurista Nettl, mě při běžné rozmluvě sdělil, že kdyby nebylo mé přítomnosti v New Yorku, že by každý dělal velikáše, než aby dal někdo

návrh, aby byla svolaná schůze dovozců a o věci se rozumně dohodli, spíše by investovali peníze do továrny na flitry, které výrobě nikdo nerozumí a perličky by nechali padnout. Toto vnesené zadostiučiní všech mě opravdu hřálo a tak jsem se všemi opravdu velmi přátelsky rozloučil.

U pana Volfa trvalo loučení celou noc, bylo mě celé rodiny velmi líto, nejraději by jeli všichni semnou domů. To nebylo loučení s nějakým pitím a radováním, ale jen úvahami jak vše bude s námi všemi v budoucnu utvářeno, jelikož nebylo žádných růžových vyhlídek.

Dne 28.září jsem odletěl z New Yorku do Chicaga, na letiště Southern airport a ubytován jsem byl ve Stevens hotelu. Z New Yorku zareservovaném pokoji.

Let trval pouhé tři hodiny a tak jsem mohl ještě do naší čls. Obchodní komory „Amerikan czech Chambre of Commerce – Chicago, W.Čermák Road a druhé letiště, které je pojmenované po panu Čermáku, který byl zvolen za starostu města Chicaga a občany pro velmi dobré vedení města velmi oblíben.

V naší Obchodní komoře mě přijal Dr.Jiríček. Nejdříve jsem se informoval o obchodních firmách, které mě předal v New Yorku pan Volf a naše velvyslanectví.

Zde jsem uzavřel objednávky nejvíce na šatony, pásy a pásky na krk z šatonů.

Jeden večer jsem si zajel na večeri daleko od mého hotelu do Tyrš Hall, české sokolovny. Je to veliká, z části dřevěná budova a když jsem se navečeřel, vešel jsem do velikého sálu a četl hned u vchodu rozvrhy cvičenců a plakáty.

A malou chvilku přiběhla ke mně z velkého houfu lidí jedna sestra sokolka a ptala se mě zda si něco přeji. Já sotva jsem se představil, že jsem z Čech a jsem zde obchodně, chytila mě za ruku a táhla velikou rychlostí mezi tam shromážděných asi šedesáti žen. Hlasitě mě všem představila a když jsem sdělil, že jsem přijel z Čech, z Jablonecka, hned jsem byl dotazován, z kterého města, hned zase se dotazovaly ty, které jsou a mají rodiče v našem kraji, co dělá Praha, jak se u nás žije a tak na mě sršela spousta dotazů. Než jsem je vyslechnul, převzal jsem vzkazy a pozdravy jejich rodičům a příbuzným, velmi mě prosily, abych to nebo ono vyřídil osobně, bylo již pozdě, že bych se metrem ani pouliční dráhou nedostal do hotelu. Nezbyvalo mi než přespát v sokolovně, ale některé napsaly domů i dopisy, dostal jsem se do pokoje ve dvě hodiny v noci. Nelitoval jsem, byl to večer nezapomenutelných dojmů, stezek a vzpomínek, že se mě o tom ještě v noci zdálo.

Mohu jen znovu opakovat, že každý po tom svém domově, rodičích a známých touží, zvláště, nemá –li možný návrat.

Dne 4.10.1947 jsem opouštěl Chicago a letěl přes Dietroit, Hamilton do Toronta na letiště Maton Aiport. Z letiště přes malou mořskou zátoku jsou vidět obuvnické továrny, syna Tomáše Bati, ve kterých má podle údajů zaměstnaných 800 zaměstnanců.

V Torontu jsem byl ubytován v hotelu Westmorland.

Zákazníky jsem vyhledal jen informativně, jelikož jsem měl tolik zakázek, že mě činilo starost jak vše vyřídím.

V neděli jsem navštívil Babtistický kostel a ten byl zajímavý tím, že tam byl zasedací pořádek, podle toho, z které země a národnosti byl návštěvník. Já jsem byl umístěn mezi nám nejbližší národnost polskou. Po mši jsou volné rozhovory o svojí zemi a poskytovaná pomoc, pokud ji někdo potřebuje.

V pondělí večer jsem letěl přes Otawu do Montrealu, kde jsem se ubytoval ve Ford Hotelu.

Kanada je velmi podobná naší zemi což člověka velmi potěší a přiblíží.

Druhý den jsem navštívil náš konzulát a přijel mě konzul pan Dr.Kotrlý.

Pan konsul Dr.Kotrlý měl čas a tak jsme si vyměnili dost zážitků o mém cestování, naší zemi a událostech, že byl čas k obědu, na který jsem pana konzula pozval do blízkého hotelu. Pan konsul mé pozvání pozval a na oplátku mě pozval na druhý den na večeri, k němu do bytu.

V New Yorku jsem objednal u firmy Eisler Engeniering automat na výrobu vánočních ozdob, který vyrábí 800 – 1.000 kusů za hodinu za cenu 6.000\$. stejný automat u uvedené firmy také koupil pan Pavel Reiner v Montrealu. Pan Reiner je již starší a dobře situovaný čech, majitel dobře organizovaného závodu. Má také výhradní zastoupení na tabulové sklo Československé výroby, pan Reiner mě vlídně přijal, ukázal mi v chodu uvedené automaty a sdělil mi, že má zde automaty již čtáři roky a je s nimi velmi spokojený, což mě potěšilo, že jsem dobře koupil. U reinerů také vyráběli velmi ekonomicky jinými automaty teploměry, což mě velmi zaujalo, že způsob těchto automatů prozradím Technosklu v Držkově. Tváření teploměrů tam bylo prováděno jednoduchým, proudovým způsobem, zato v Držkově je vyráběli ručně a mnohem pomaleji.

Pan Reiner byl pozván jako Čech na stejný večer na konzulát na večeři jako já a také byl pozván pan Heřman z České cestovní kanceláře a ještě další dva Češi, jejich jména jsem již zapoměl.

Jaké bylo překvapení, když mi zajistili možnost, abych promluvil de rádia, které vysílá také do Československa, tuto nabídku jsem z taktických důvodů nemohl přijmout a tak se této příležitosti ujal pan Heřman.

Večeře se také zúčastnila manželka pana konzula a tak to byl takový rodinný, milý český dýchánek, jelikož bylo vidět, že si všichni dobře a přátelsky rozumíme.

Druhý den jsem navštívil našeho několikaletého zákazníka, původem z Jablonce, pana A. Alena, který u nás objednával nejvíce coulanz atlas 4 – 6/0. U pana Alena jsem byl u něj v bytě, kde mě hostil až do večera.

Další den jsem navštívil také českého dovozce pana Taussiga, který vždy dlouze a široce se při objednávce rád rozepisova. Pan Taussig je původem Pražák, často nás v Loužnici navštěvoval, rutinovaný, ještě mladý, ale již šedovlasý švihák. Objednávky měl docela slušné, šikovný a dobře mluvný obchodník.

Pobyt v Montrealu byl pro mě příjemný, je to takové kopcovité zahradní město.

Více mě však přitahoval a lákal již blízký domov a tak jsem Montreal opouštěl 11. Října 1947 v 15:30 hodin.

Ještě dopoledne jsem využil volného času, že jsem telegraficky žádal o rezervaci pokoje v Londýně v hotelu. Pak jsem se byl podívat na tamní veliký přístav, který již v říjnu obvykle zamrzá a proto musíme se zásilkami Vánočních ozdob do Montrealu nejvíce spěchat. Tento přístav je ještě větší než jaký jsem viděl v Londýně.

Odpoledne v 15:30 hodin jsem skutečně z Montrealu skutečně odletěl a přistál jsem v Gandru na New Funlandia. Z Gandru jsem letěl v 18:30 hodin do Londýna a v Londýně jsme měli přistát v 9:30 hodin. V Schannonu v Irsku jsme měli přistát o půl noci, ale kvůli závadě na a nténě a velikou mlhu jsme se museli vrátit zpět do Gandru. Když jsme v gandru přistáli, závada byla během půl hodiny opravena a letěli jsme znovu do Schannonu a přistáli jsme tam ve 4:30 hodin ráno. Z Shannonu do Londýne nebylo možné, kvůli velké mlze, odletět. Povětrnostní stanice nám povolila odlet až v 9:30 hodin dopoledne, kdy jsme také odletěli. V poledne jsme měli přistát v Londýně. Bylo poledne, oběd nebyl podáván a přistání pro přílišnou mlhu nebylo možné ani ve 13 ani v 15 hodin, tak piloto zkoušeli přistát ve všech londýnských letištích, ale při zemi se držela ještě více hustá mlha. Když jsme létali nad Londýnem příliš nízko, bylo nebezpečí, že zachytíme velikým letadlem Constelation se 120 pasažéry o vyšší věž nebo tovární komín.

Když se blížila patnáctá hodina a česká letuška mi prozradila, že je posádka letadla ve veliké nebezpečí s kapitánem. Létat 4 ½ hodiny bezradně se 120 lidmi nad městem a mít obavu, že nebude stačit palivo, je pro kapitána letadla veliká zodpovědnost. Z palubní kabiny vždy po nesrovnalostech přicházeli z posádky ještě velmi rozčilení a pasažérům nesměli nebezpečí prozradit, ačkoliv nervozita ve všech rostla. Já když jsem se dotknul svých vlasů, měl jsem pocit, že mám na hlavě ne vlasy, ale hřebíky. Pomocí radaru, se nenechalo podle výpovědi přistát, až konečně v 15 hodin se nám podařilo vzlouznout bez mlžným pytlem přistát.

V Londýně je známá přísná celní prohlídka, ale tentokrát, když nás viděli, že jsme z letadla vystupovali všichni tolik ustrašení a s ještě zelenými obličejí a také hladový, nechali nás na pokoji a projít bez otevírání zavazadel, ale pře to vše já jsem se zeřekl, že již nikdy víckrát letadlem nepoletím.

Z letiště jsme jeli autobusem letecké společnosti do hotelu Dominion. Byl jsem zaveden do rezervovaného pokoje a po upravení jsem šel k obědu, ale sklepník mě upozornil, že nesmí nikomu dovolit vstoupit jinak oblečený než ve fraku. Moje výmluva, že jsem od rána nejedl a že ani sebou nemám frak, nestačilo. Jen mi doporučil vypůjčit si frak u vrátného, poslechl jsem ho a teprve potom jsem mohl vstoupit do jídelny.

Večer jsem již nevečeřel a ani nikam nešel, stále jsem cítil hřmot letadla a únavu.

V Londýně jsem se zdržel, jen abych navštívil nejnmutnější zákazníky a ostaral domů pro podnik tekuté zlato. Při projíždění města objevoval jsem ještě z války zřícené domy. Úplně zničenou hlavní obrazárnu i s náměstím asi 15 metrů vyhloubeným od bomb a na okrajích se zabedněním. Byly to hrůzné pohledy, způsobené válkou a nedozírné škody.

Když jsem zde byl posledně, vše bylo v plném lesku a nyní po dvou letech od války ještě tolik zřícenin. I mnoho lidí přecházelo po městě s čistými, ale záplatovanými šaty, vyděšenými obličejí a s různými zdravotními problémy. Na všem zde bylo vidět, co Londýňané se 4.000.000,- obyvatel museli ve válečné době během náletů prožít. A to byl jen Londýn. Nevyjímaje ještě jiná města v celé Anglii jaké utrpení museli všichni prožít.

Po vyřízení všech záležitostí v Londýně, dne 18.10.1947, se mi do letadla nechtělo, ale vlakem by byla cesta dlouhá a tak jsem letěl za překrásného počasí do Bruselu, kde se měnilo letadlo. Při nástupu do letadla jsem ze schůdků zahlédl pod letadlem můj kufr, na což jsem upozornil, aby byl uložen do letadla.

Z Bruselu jsme letěli do Frankfurtu nad Moh., kde bylo letiště i celé město vyholeno, vybombardováno, jen na okraji města tu a tam bylo vidět ojediněle nezbořený dům. V blízkosti letiště se žilo ve sklepeních z bednění upravených místnostech. Z Frankfurtu

jsem vyletěl s dvouhodinovým zpožděním kvůli opravě letadla.

Nevím jak jinak bych měl popsat, jakou jsem měl radost, když jsem konečně v Praze vystupoval z letadla.

Podle cestovního plánu jsem absolvoval 13 zemí po dobu 6 měsíců a letadlo se vzneslo a přistálo 460x. Musím jen poznamenat, že cestování letadlem je velká výhoda a úspora času, ale při každém přistání jsem si oddechнул.

V Praze na letišti mi již neměli kam dát razítko o přiletu do mého 20 stránkového cestovního pasu. Všechny stránky byly orazítkované a tak musela být jedna stránka pro tohle razítko rozříznutá. To vše bylo pro mě vedlejší, hlavně, že jsem již spatřil moje nejmilejší, kteří pro mě přijeli autem a čekali na letišti na náš dvouhodinový zpožděný let.

Děkoval jsem prozřetelnosti, když jsem spatřil po tolika útrapách zase domov a že jsem se vrátil živ a zdrav a že bydlím právě zde v naší klimaticky zdravé a nejkrásnější zemi. Kdo nepozná všelijaké cizí země, nemůže posoudit, jak nejpříjemnější je naše milá domovina. Když si vzpomenu na země, kde pro vedra v noci při spaní znepokojující hmyz nedá nikomu spát, všude plno prachu, nebo písku, někde i nečistoty, oproti naší zemi, se zdravým vzduchem, v zimě mráz zničí nepříjemný škodlivý hmyz, deštěm se vše krásně zelená, pole, louky pěkně vegetující, je vše jen zdárné pro náš život, v malebné krajině.

Vežmu-li v úvahu tyto všechny výhody, přijímám s povděkem, když u nás prší, nebo sněží, je mráz, vše je pro náš nerušený život.

Mám proto tolik rád naši milou zemi a lidi, v níkom nevidím nepřítele, rád naslouchám zpěvu ptactva a vše co je u nás tak dobré a živé.

Jsem nejmšťastnější, nebloudím-li světem marně a mohu přivést lidem objednávky a tím i obživu.

O předané objednávky v Pojizerském ústavu v Železném Brodě a Gremium vývozců v Jablonci nad/Nisou, nastal veliký zmatek, že jsem se o další jejich průběh nezajímal, jelikož jsem měl veliké starosti, abychom vyřídili převzaté a slíbené objednávky pro náš podnik.

V důsledku chaotické situace byla v roce 1946/47 o objednávky nouze, tak že přínos objednávek pro Gremium vývozců v Jablonci přišel všem velmi vhod.

Můj celkový osobní přínos objednávek činil za 111 milionů Kč.

Že byl trh v USA zmíněným mým zákrokem upraven, objednávky docházely stále, náš podnik a potom znárodněná celá trojka vše vyřídila

Podle uvedených výsledků je to nejlepší důkaz, jak je důležitý osobní styk a správný postup při jednání, v nutném případě i zákrok, který konvenoval dovozcům v USA i nám.

Od konce války pracoval v našem podniku jako společník a vedoucí výroby můj bratr Josef, absolvent vysoké chemické školy, který vnesl do výroby různá zlepšení i novinky, jako imitaci pravého zlatavého průtahu perliček, zcela jemným průtahem topasového zlatavého odstínu.

Byl to lukrativní přínos k stávajícím již novinkám našeho podniku. Novinky jsme při prodeji vedli pod ochranným označením, jako „Murano“, „Exelsior“, „Omnium“, „Murlo“ a různě pětibarevně stříbřené nebo irisované druhy s kulatými nebo čtyřhrannými dírkami a jemně vrábkovaným povrchem.

V roce 1946 jsme přistavěli k stávajícím budovám o 20 metrů dlouhou výrobní, v suterénu s novým kotlem ústředního topení, systém Rouček, pro celý podnik v Loužnici, místnosti pro uhlí, koupelnou pro ženy a muže, záchody, závodní kuchyň s jídelnou. V přízemí sál na stříbření a barvení perliček s lepším technickým vybavením. V sále v I.poschodí sekárnu pro deset sekacích strojů, každý zvlášť s elektrickým pohonem a odsávacím skelného prachu.

V sále be II.poschodí jsme zařídili navlékací stroje s vynáškami ma stříbřené zboží, třídící stroje a zvláštní vazárnou.

V roce 1948 byl podnik znárodněn, ve kterém jsem zůstal jako vedoucí, pracoval jsem se stejnou chutí a intenzitou, jako v době soukromého podnikání.

Koncem února 1949 byl založen požár na půdě kancelářské budovy, naší zaměstnankyní sl. Boženou Kučerovou, která předtím defraudovala jako mzdová účetní peníze a požárem chtěla defraudaci zakrýt. Já jsem byl jako vedoucí podniku kvůli této záležitosti zatčen 11. Března a souzen u Okresního soudu v Železném Brodě a u Krajského soudu v Liberci.

Jasně bylo prokázáno, že jsem neměl ani tušení o defraudaci, tak i požáru, byl jsem však odsouzen pro zanedbání povinné péče. U soudu bylo konstatováno, že jsem jinak konal povinnosti řádně, pečoval o podnik, který v době mého působení plnil plán na 160% a mě za vinu kladené opomenutí bylo podle úsudku soudu na krajní hranici povinné opatrnosti a lidských možností, vzhledem činu. Vězení jsem snášel velmi těžko, i když se mnou bylo jednáno slušně, ale těchto téměř 6 měsíců se mi zdálo delší než 6 let.

Bylo však pro mě poučením a nezanechalo ve mně pocit roztrpčenosti zvláště, když mi bylo umožněno, abych mohl po propuštění pracovat na ředitelství Železnobrodského skla v Železném Brodě.

Od 15.ledna 1950 do 8.května 1959 jsem zastával místo referenta odbytu. Po nastoupení jsem kontrahoval mezi závody a sklárny s Jablonexem, oddělení perliček a náhrdelníků za 2.miliony a postupně jsem docílil v mé činnosti každoměsíční obrát 6.500.000,-Kč.

V roce 1959 vyšel nový zákon, aby každý vlastník pracoval na své půdě. Nejdříve ředitel soudruh Vávra, mi sdělil, že si uvedeného nařízení nemám všimnout, že v mém případě požádá na ONV o výjimku, ale později, kdy byl soudruh ředitel pozván znovu na ONV, byl nucen mě dát výpověď, abych pracoval v JZD v Loužnici.

Při nastoupení byla u nás v JZD pracovní jednotka pod 6,- Kčs a proto jsme byli nuceni s povolením ONV zavést přidruženou výrobu, kterou jsem vedl až do doby, kdy bylo JZD v Loužnici převzato Státním statkem.

D roku 1961 jsem pracoval jako vedoucí přidružené výroby a po rozšíření jako odbytař v JZD Zásada, do konce roku 1974.

V Zásadě v JZD jsem zavedl košíkářství a později s šedesáti zaměstnanci výrobu proutím vyplétaného nábytku a velmi oblíbená houpací křesla. Odbyt veškerého nábytku jsem zavedl tak úspěšně, že jsme měli zakázky na celý rok 1975 a nyní docházejí další větší objednávky na rok 1976.

Pracoval jsem v JZD Zásada s láskou a velmi rád, ale po sklářství a celé jablonecké výrobě se mi stýskalo a stýská k nepopsání.

I když mi je 79.let a nic mě nebolí, chtěl bych rád uplatnit mé zkušenosti a předat je mladším, aby naše průkopnictví vzkvétalo správnými a ušlechtilými směry, pro náš pracovitý, dovedný a dobrý národ!

Seznam našich věrných zaměstnanců v Loužnici:

Vlad. Bureš, Jan Byxí, Božena Rezlerová, Růžena Linková – moje manželka, Emil Linka – můj bratr. Božena Kučerová, pan VINTR, pánové: Matouš, Vágner, Svárovský, Svatý, K.Hnídek, J.Bartoš, M.Hnídek, L.Vít, Trdla, B.Šída, J.Krupka, J.Morávek, J.Urbánek, J.Kopal, O.Sochor, B.Matoušek, J.Novotný, L.Bartoníček, M.Bernt, J.Adamička, O.Daniček, F.Doležal, B.Hanšpach, J.Nosej, Balatka, Trdla, F.Ducháček, J.Daniček st., J. Daniček ml. A dámy: M.Pirochová, F.Berntová, P. Saprónová, M.Daničková, Kramářová, Sochorová, Šilhánová, Ducháčková

Dcera Alexandra, manželka Růžena, Miloslav Linka

S manželkou Růženou

Linkovi před „starým domem“

M.Linka

M.Linka člen Českých turistů

s dcerou Alexandrou na lyžích v Loužnici

S dcerou Alexandrou

Linkovi u bazénu na zahradě

Rodinná vila vystavěná M.Linkou

dcera Alexandra s neteří Jaroslavou Koťátkovou

S rodinou

S pravnoučaty

S manželkou Růženu a vnučkou Alexandrou ml.

S celou svojí rodinou na zahradě před vilou

Dcera Alexandra s pravnučkou Janou a na hasičských slavnostech

Na zahradě

Před bránou do dvora s rodinou

s dcerou Alexandrou a vnučkou Alexandrou

Linkosláva

